

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

226.	Үнэт цаасны зах зээлийн тухай /Шинэчилсэн найруулга/	1027
227.	Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1107
228.	Даатгалын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1107
229.	Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1108
230.	Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1108
231.	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1109
232.	Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1110
233.	Зар сурталчилгааны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1110
234.	Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай	1111
235.	Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх тухай	1112

236.	Нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх тухай		1112
237.	Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх тухай		1113
238.	Нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх тухай		1113
239.	Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай /Шинэчилсэн найруулга/		1114
240.	Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай		1127
241.	Терроризмтой тэмцэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай		1128
242.	Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		1129
243.	Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай		1130
МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ			
244.	Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2014 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл батлах тухай	Дугаар 39	1131
245.	Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай	Дугаар 41	1148

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

246. Засгийн газарт чиглэл өгөх тухай Дугаар 88 1149

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

247. Журам, жагсаалт шинэчлэн болон
шинээр батлах тухай Дугаар 106 1150

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

ҮНЭТ ЦААСНЫ ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТУХАЙ

/Шинэчилсэн найруулга/

**НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ**

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь үнэт цаасны зах зээлд оролцогчдын үйл ажиллагааг зохицуулах, хяналт тавих, хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хамгаалахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

1.2.Энэ хуулийн зорилтыг хэрэгжүүлэхэд үнэт цаасны зах зээлийн тогтолцооны эрсдэлийг бууруулах, шударга, ил тод, үр ашигтай байдлыг хангах зарчмыг баримтална.

**2 дугаар зүйл.Үнэт цаасны зах зээлийн тухай
хууль тогтоомж**

2.1.Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Иргэний хууль², Компанийн тухай хууль³, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан бусад хууль тогтоомжоос бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

¹Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

²Иргэний хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн

³Компанийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2011 оны 42 дугаарт нийтлэгдсэн.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Энэ хуулиар үнэт цаасыг нийтэд санал болгон гаргах, арилжих, бүртгэх, төлбөр, тооцоог гүйцэтгэх, хадгалах, бусад зохицуулалттай үйл ажиллагаа эрхлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулна.

3.2.Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасыг гаргах, арилжихтай холбогдсон нийтлэг харилцааг энэ хуулиар, нарийвчилсан харилцааг хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасны тухай хууль тогтоомжийн дагуу зохицуулна.

3.3.Бараа, түүхий эдэд суурилсан үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл гаргах, арилжихтай холбогдсон нийтлэг харилцааг энэ хуулиар, нарийвчилсан харилцааг тус тусын хуулиар зохицуулна.

3.4.Үнэт цаасны зах зээл дээр мэргэжлийн хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа эрхлэхтэй холбогдсон нийтлэг харилцааг энэ хуулиар, үйл ажиллагааны онцлогтой холбогдсон бусад харилцааг тус тусын хуулиар зохицуулна.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

4.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1.“үнэт цаасны зах зээл” гэж үнэт цаас болон үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийг бүртгүүлэх, гаргах, арилжих, түүгээр гэрчлэгдсэн эрхийг шилжүүлэх, төлбөр, тооцоо гүйцэтгэх, хадгалах үйлчилгээ үзүүлэхтэй холбогдсон зохицуулалттай зах зээлийн болон биржийн бус зах зээлийн харилцааг;

4.1.2.“зохицуулалттай зах зээл” гэж энэ хуулийн 24 дүгээр зүйлд заасан үйл ажиллагаанаас үүссэн харилцааг;

4.1.3.“биржийн бус зах зээл” гэж энэ хуулийн 24.1.1, 24.1.2, 24.1.4, 24.1.5, 24.1.10, 24.1.12-т заасан үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий этгээд хууль тогтоомжоор хориглоогүй, өөрийн өмчлөлийн болон өмчлөгчөөс эрх олгосон бусад санхүүгийн хэрэгслийг харилцан шууд худалдах, худалдан авах гэрээ байгуулах ажиллагаа явуулж байгаа зах зээлийн харилцааг;

4.1.4.“үнэт цаасны анхдагч зах зээл” гэж үнэт цаас гаргагч үнэт цаасаа нийтэд санал болгох замаар арилжихтай холбогдсон харилцааг;

4.1.5. “үнэт цаасны хоёрдогч зах зээл” гэж үнэт цаасны анхдагч зах зээлд гаргасан үнэт цаасыг дахин арилжихтай холбогдсон харилцааг;

4.1.6. “санхүүгийн хэрэгсэл” гэж үнэт цаас, үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл, мөнгөний болон зохицуулалттай зах зээлд арилжихыг зөвшөөрсөн бусад санхүүгийн хэрэгслийг;

4.1.7. “үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл /дериватив/” гэж опцион гэрээ болон фьючерсийн гэрээ, зохицуулалттай зах зээлд арилжихыг зөвшөөрсөн бусад санхүүгийн хэрэгслийг;

4.1.8. “үнэт цаас” гэж энэ хуулийн 5.1-д заасан санхүүгийн хэрэгслийг;

4.1.9. “өрийн хэрэгсэл” гэж үнэт цаас гаргагчаас тогтоосон хугацаа дуусмагц үндсэн төлбөр болон хүүг мөнгөн хэлбэрээр, эсхүл тодорхой эд хөрөнгө, эд хөрөнгийн эрхийн хэлбэрээр тухайн үнэт цаасыг эзэмшигчид эргүүлэн төлөх үүргийг гэрчилсэн болон түүнтэй адилтгах бусад үнэт цаасыг;

4.1.10. “опцион гэрээ” гэж гэрээний зүйл болох тодорхой тоо, хэмжээ бүхий хөрөнгийг тохиролцсон үнээр тогтоосон хугацаанд худалдан авах, эсхүл худалдахыг нөгөө талаас шаардах эрхийг нэг талд үүсгэх боловч үүргийг бий болгодоггүй, харин нөгөө талд уг шаардлагыг биелүүлэх үүргийг үүсгэдэг үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийг;

4.1.11. “фьючерсийн гэрээ” гэж талууд тодорхой тоо, хэмжээ бүхий хөрөнгийг урьдчилан тохиролцсон үнээр тогтоосон хугацаанд худалдах, худалдан авах үүргийг гэрээний талуудад үүсгэх гэрээ буюу үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийг;

4.1.12. “хадгаламжийн бичиг” гэж хадгаламжийн бичиг гаргагч /депозитор/ суурь үнэт цаасыг үнэт цаасны хадгаламж /кастодиан/-ийн үйл ажиллагаа эрхлэх байгууллагад хадгалуулсны үндсэн дээр өөр улсын үнэт цаасны зах зээлд арилжих зорилгоор гаргасан үнэт цаасыг;

4.1.13. “хадгаламжийн бичиг гаргагч” /депозитор/ гэж энэ хуулийн 4.1.12-т заасан хадгаламжийн бичиг гаргагч этгээдийг;

4.1.14. “суурь үнэт цаас” гэж хадгаламжийн бичгийг баталгаажуулах санхүүгийн хэрэгслийг;

4.1.15.“үнэт цаасны танилцуулга” гэж үнэт цаасны захиалга авах, худалдах зорилгоор үнэт цаас гаргагчаас холбогдох хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу бэлтгэж, Санхүүгийн зохицуулах хороонд бүртгүүлсэн танилцуулга, баримт бичгийн бүрдлийг;

4.1.16.“үнэт цаасны зах зээлд оролцогч” гэж үнэт цаас гаргагч, зохицуулалттай этгээд болон хөрөнгө оруулагчийг;

4.1.17.“зохицуулалттай этгээд” гэж энэ хуулийн 24.1-д заасан үйл ажиллагааг эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээдийг;

4.1.18.“мэргэжлийн хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа” гэж хөрөнгө оруулалтын бодлогын хүрээнд төвлөрүүлсэн хөрөнгөөр энэ хуулийн 4.1.19-д заасан банк бус санхүүгийн байгууллага, андеррайтер, дилерээс бусад этгээд мэргэжлийн түвшинд үр ашигтай хөрөнгө оруулалт хийх үйл ажиллагааг;

4.1.19.“мэргэжлийн хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа эрхлэгч” гэж мэргэжлийн хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа хөрөнгө оруулалтын сан, тэтгэврийн сан, банк, банк бус санхүүгийн үйл ажиллагаа, даатгал, андеррайтер, дилерийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий этгээд зэрэг хууль болон Санхүүгийн зохицуулах хорооноос мэргэжлийн хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий этгээд гэж үзсэн бусад этгээдийг;

4.1.20.“үнэт цаас гаргагч” гэж энэ хуульд заасны дагуу үнэт цаасны зах зээлд арилжих үнэт цаасаа Санхүүгийн зохицуулах хороонд бүртгүүлсэн, эсхүл бүртгүүлэх хүсэлт гаргаж байгаа этгээдийг;

4.1.21.“нийтэд санал болгох” гэж үнэт цаасны арилжаа эрхлэх байгууллагаар дамжуулан Санхүүгийн зохицуулах хорооноос тогтоосон журмын дагуу үнэт цаасаа 50-аас дээш тооны этгээдэд санал болгон худалдахаа мэдээллийн хэрэгслээр нийтэд мэдэгдэхийг;

4.1.22.“нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэл” гэж энэ хуульд заасан журмын дагуу Санхүүгийн зохицуулах хорооноос нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэлийг;

4.1.23.“үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэл” гэж энэ хуульд заасан журмын дагуу үнэт цаасны өмчлөх эрхийг баталгаажуулах бүртгэлийг;

4.1.24.“үнэт цаасны бүртгэгч” гэж үнэт цаас гаргагчтай байгуулсан гэрээний үндсэн дээр улсын хэмжээнд үнэт цаасыг төвлөрсөн хадгаламжид бүртгэн, нэгдсэн бүртгэлийг хөтлөх хуулийн этгээдийг;

4.1.25.“номиналь эзэмшигч” гэж үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлд хадгалагчаар бүртгэгдсэн, тухайн үнэт цаасны өмчлөгч /бенефициар өмчлөгч/ бус зохицуулалттай этгээдийг;

4.1.26.“бенефициар өмчлөгч” гэж хуульд заасны дагуу номиналь эзэмшигчийн нэр дээр өөрийн өмчлөл дэх үнэт цаасыг бүртгүүлсэн, тухайн үнэт цааснаас үүсэх үр шимийг хүртэх эрхтэй жинхэнэ өмчлөгчийг;

4.1.27.“хөрөнгийн биржийн бүртгэл” гэж хөрөнгийн биржээс тухайн биржийн арилжаанд оруулахыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэлийг;

4.1.28.“хөрөнгийн бирж” гэж үнэт цаасны арилжаа эрхлэх үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээдийг;

4.1.29.“нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигч” гэж тухайн компанийн гаргасан саналын эрхтэй нийт хувьцааны тав болон түүнээс дээш хувийг дангаараа, эсхүл холбогдох этгээдийн хамт эзэмшиж байгаа болон тэдгээрийн саналын эрхийг хууль болон гэрээнд заасны дагуу хэрэгжүүлж байгаа иргэн, хуулийн этгээдийг;

4.1.30.“холбогдох этгээд” гэж дараах этгээдийг:

4.1.30.а.хувь хүний тухайд тухайн хүний эхнэр, нөхөр, хүү, охин, өргөмөл хүү, өргөмөл охин буюу дагавар хүү, дагавар охин, хүргэн, бэр, ач, зээ, өөрийн болон түүний эхнэр /нөхөр/-ийн эцэг, эх, хойд эцэг, хойд эх, ах, эгч, дүү, эцэг нэгтэй буюу эх нэгтэй ах, эгч, дүү;

4.1.30.б.тухайн хүн эрх бүхий албан тушаалтнаар нь ажилладаг хуулийн этгээд;

4.1.30.в.энэ хуулийн 4.1.30-д заасан этгээд дангаар, эсхүл хамтдаа эзэмших саналын эрх бүхий хувьцааны 10 буюу түүнээс дээш хувийг эзэмшдэг компани болон хуулийн этгээд;

4.1.30.г.тухайн этгээд ажил олгогч бол түүний ажилтан;

4.1.30.д.компани бол түүний толгой, хараат, охин, зэргэлдээ компани;

4.1.30.е.Санхүүгийн зохицуулах хорооноос “холбогдох этгээд” гэж тодорхойлсон бусад этгээд.

4.1.31.“хуулийн этгээдийн нэгдэл” гэж үнэт цаасны зах зээлд оролцогчтой холбоотой дараах хуулийн этгээдийг:

4.1.31.а.үнэт цаасны зах зээлд оролцогчийн толгой компани, нөхөрлөл, бусад хуулийн этгээд;

4.1.31.б.үнэт цаасны зах зээлд оролцогчийн хараат, охин, зэргэлдээ компани, нөхөрлөл, бусад хуулийн этгээд;

4.1.31.в.үнэт цаасны зах зээлд оролцогчийн хараат, охин компанийн толгой компани;

4.1.31.г.үнэт цаасны зах зээлд оролцогчийн энэ хуулийн 4.1.31.а, 4.1.31.б-д заасан хуулийн этгээдийн хяналтын багцыг эзэмшиж байгаа этгээд.

4.1.32.“хөрөнгө оруулалтын сан” гэж хөрөнгө оруулалтын менежментийн компанийн удирдлагаар энэ хуулийн 4.1.18-д заасан үйл ажиллагааг эрхлэх зорилгоор нийтээс, эсхүл хаалттай хүрээнд төвлөрүүлсэн хөрөнгийн санг;

4.1.33.“хөрөнгө оруулалтын менежментийн компани” гэж хөрөнгө оруулалтын сантай байгуулсан гэрээний дагуу түүний хөрөнгийн удирдлагыг хэрэгжүүлж байгаа тусгай зөвшөөрөл бүхий үнэт цаасны зах зээлийн зохицуулалттай хуулийн этгээд.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ҮНЭТ ЦААС ГАРГАХ, АРИЛЖИХ

5 дугаар зүйл. Үнэт цаас

5.1.Энэ хуулийн зохицуулалтад хамрагдах үнэт цаасанд дараах санхүүгийн хэрэгсэл хамаарна:

5.1.1.хувьцаат компанийн хувьцаа /цаашид “хувьцаа” гэх/;

5.1.2.компанийн өрийн хэрэгсэл;

5.1.3.Засгийн газар, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын гаргасан өрийн хэрэгсэл;

5.1.4.хөрөнгө оруулалтын сангийн хувьцаа, нэгж эрх;

5.1.5.хадгаламжийн бичиг;

5.1.6.хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас;

5.1.7.үнэт цаас гаргагчаас хөрөнгө оруулагчид санал

болгож байгаа тодорхой тооны хувьцаа болон өрийн хэрэгслийг тодорхой хугацааны дотор тохиролцсон үнээр захиалах эрх /варрант/;

5.1.8.энэ хуульд заасан үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл;

5.1.9.энэ хуульд заасны дагуу Санхүүгийн зохицуулах хорооноос үнэт цаас гэж тогтоосон бусад санхүүгийн хэрэгсэл.

5.2.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол дор дурдсан санхүүгийн хэрэгсэл энэ хуулийн зохицуулалтад хамаарахгүй:

5.2.1.хязгаарлагдмал хариуцлагатай компанийн хувьцаа;

5.2.2.зохицуулалттай зах зээлд арилжихыг зөвшөөрөөгүй үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл;

5.2.3.шилжүүлгийн болон энгийн вексель;

5.2.4.банкнаас гаргасан хадгаламжийн сертификат;

5.2.5.Банкны тухай хуулийн 15.2-т заасны дагуу банкнаас мөнгөний зах зээлд арилжихаар гаргаж байгаа нэг жил хүртэлх хугацаатай бусад санхүүгийн хэрэгсэл.

5.3.Энэ хуулийн 5.2.4-т заасан санхүүгийн хэрэгсэл нь хадгаламжийн бичигт хамаарахгүй.

6 дугаар зүйл. Үнэт цаас гаргах

6.1.Үнэт цаасыг нийтэд санал болгон, эсхүл нийтэд санал болгохгүйгээр хаалттай хүрээнд худалдахаар гаргаж болно.

6.2.Нийтэд санал болгон гаргаж байгаа тодорхой төрлийн үнэт цаасыг худалдан авахыг хориглосон этгээдийг хуулиар болон Санхүүгийн зохицуулах хороо /цаашид “Хороо” гэх/-ноос тодорхойлж болно.

6.3.Үнэт цаасыг Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт, эсхүл гадаад улсын нутаг дэвсгэрт арилжихаар гаргаж болно.

6.4.Гадаад улсын хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй үнэт цаас гаргагчийн үнэт цаасыг Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт Хорооноос тогтоосон журмын дагуу арилжиж болно.

6.5.Үнэт цаас гаргах тухай шийдвэрийг Хороонд бүртгүүлснээс хойш Хороо зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд тухайн үнэт цаасыг үнэт цаасны анхдагч зах зээлд арилжих хүртэл хугацаанд өөрчлөхийг хориглоно.

6.6. Хөрөнгийн биржид арилжих үнэт цаасыг гагцхүү нэрийн үнэт цаасны хэлбэрээр гаргана.

6.7. Үнэт цаасны зохицуулалттай зах зээлд анх удаа үнэт цаасаа бүртгүүлэх хүсэлт гаргаж байгаа үнэт цаас гаргагч өмнө нь мэдүүлгийн, эсхүл зөвшөөрлийн үнэт цаас гаргасан бол тэдгээр үнэт цаасыг зохих журмын дагуу нэрийн үнэт цаасанд хөрвүүлнэ.

7 дугаар зүйл. Үнэт цаас гаргагч

7.1. Засгийн газар, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга, компани нь энэ хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомж, дүрэм, журамд заасны дагуу үнэт цаас гаргаж болно.

8 дугаар зүйл. Нийтэд санал болгон үнэт цаас гаргах журам

8.1. Засгийн газар, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга өрийн хэрэгсэл гаргах журмыг Засгийн газар батална.

8.2. Нийтэд санал болгон үнэт цаас гаргах ажиллагааны журам, заавар, дарааллыг Хороо батална.

9 дүгээр зүйл. Үнэт цаасыг бүртгэх, нийтэд санал болгохыг зөвшөөрөх

9.1. Компанийн нийтэд санал болгон гаргах үнэт цаасыг Хороо бүртгэж, үнэт цаасны анхдагч зах зээлд санал болгох зөвшөөрлийг олгоно.

9.2. Засгийн газар, аймаг, нийслэлийн Засаг даргаас нийтэд санал болгон гаргах өрийн хэрэгслийг Хороонд бүртгүүлэх ба уг бүртгэлийг хялбаршуулсан журмын дагуу хийх бөгөөд уул журмыг Хороо тогтооно.

9.3. Урьд нь нийтэд санал болгон гаргасан тухайн төрлийн үнэт цаасыг нэмж гаргахдаа хаалттай хүрээнд худалдахаар шийдвэрлэсэн бол Хороонд бүртгүүлнэ.

9.4. Урьд нь нийтэд санал болгон үнэт цаас гаргасан хуулийн этгээд өөр төрлийн үнэт цаасыг хаалттай хүрээнд худалдахаар гаргаж байгаа бол уг үнэт цаасыг Хороонд бүртгүүлнэ.

9.5. Үнэт цаасыг нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэлд бүртгүүлэх тухай хүсэлтэд дор дурдсан баримт бичгийг хавсаргана:

9.5.1.өргөдөл;

9.5.2.үнэт цаасны танилцуулга;

9.5.3.зохицуулалтын үйлчилгээний хөлсийг төлсөн тухай баримт;

9.5.4.Хорооноос тогтоосон журамд заасан бусад нэмэлт баримт.

9.6.Хороо нь энэ хуулийн 9.2-т зааснаас бусад үнэт цаасыг бүртгүүлэх тухай хүсэлтийг үнэт цаасны танилцуулга, бусад баримт бичгийг хүлээн авсан өдрөөс хойш ажлын 20 өдрийн дотор хянаж, хууль болон Хорооноос тогтоосон шаардлагыг хангасан гэж үзвэл тухайн үнэт цаасыг бүртгэх, эсхүл бүртгэхээс татгалзсан үндэслэл бүхий шийдвэрийн аль нэгийг гаргах бөгөөд хугацааг зохих шаардлага хангасан, бүрдэл бүрэн хүсэлтийг хүлээн авсан өдрөөс эхлэн тооцно.

9.7.Энэ хуулийн 9.6-д заасан шийдвэр гаргахад нэмэлт баримт бичиг, аудитын болон үнэлгээний зэрэг бусад хөндлөнгийн байгууллага, мэргэжилтний дүгнэлт, тайлбар гаргуулах шаардлагатай тохиолдолд шийдвэр гаргах хугацааг ажлын 15 хүртэл өдрөөр сунгаж болно.

9.8.Энэ хуулийн 9.7-д заасан ажиллагааны зардлыг хүсэлт гаргагч хариуцна.

9.9.Хороо нь үнэт цаасыг нийтэд санал болгох зөвшөөрлийг энэ хуулийн 9.6-д заасан бүртгэх шийдвэрт үндэслэн олгоно.

9.10.Хороо дор дурдсан тохиолдолд үнэт цаасыг, нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэлд бүртгэхээс татгалзана:

9.10.1.хүсэлтийг энэ хууль болон Хорооноос тогтоосон журмын дагуу гаргаагүй;

9.10.2.үнэт цаас гаргагч, эсхүл түүний гаргасан хүсэлт, түүнд хавсаргасан баримт бичиг нь тогтоосон шаардлагыг хангаагүй;

9.10.3.шаардлагатай мэдээллийг хүсэлтэд тусгаагүй, эсхүл дутуу тусгасан;

9.10.4.худал, төөрөгдүүлсэн, алдаатай, эсхүл хоорондоо зөрүүтэй мэдээлэл тусгасан;

9.10.5.шаардлагатай нэмэлт мэдээллийг тогтоосон хугацаанд гаргаж ирүүлээгүй;

9.10.6.тухайн үнэт цаасыг бүртгэх нь хөрөнгө оруулагчийн эрх ашигт сөргөөр нөлөөлөхөөр байна гэж Хороо үзсэн.

9.11.Нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэлд бүртгүүлээгүй, эсхүл Хороо уг бүртгэлд бүртгэхээс татгалзсан үнэт цаасыг нийтэд танилцуулах, зар сурталчилгаа явуулахыг хориглоно.

9.12.Үнэт цаасыг нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэлд бүртгэхээс татгалзсан шийдвэр гарснаас хойш нэг жилийн дотор тухайн үнэт цаас гаргагч тухайн үнэт цаасыг бүртгүүлэхээр дахин хүсэлт гаргах эрхгүй.

9.13.Хороо, хөрөнгийн биржээс энэ хуулийн 9.6, 9.9-д заасны дагуу нийтэд санал болгон гаргах үнэт цаас, түүний танилцуулгыг бүртгэсэн, нийтэд санал болгох болон үнэт цаасны анхдагч зах зээлд худалдах зөвшөөрөл олгосныг тухайн үнэт цаасанд өгч байгаа баталгаа гэж үзэхгүй бөгөөд үнэт цаасыг худалдан авсны улмаас хөрөнгө оруулагчид учирсан хохирлыг бүртгэсэн байгууллага хариуцахгүй.

9.14.Үнэт цаасны танилцуулга, холбогдох баримт бичигт үнэн зөв мэдээлэл тусгах бөгөөд худал, хуурамч, дутуу, төөрөгдүүлсэн, зөрүүтэй, алдаатай мэдээлэл тусгасны улмаас бусдад хохирол учруулсан тохиолдолд уг хохирлыг үнэт цаас гаргагч, уг шийдвэрийг гаргасан эрх бүхий албан тушаалтан хамтран хариуцна.

9.15.Үнэт цаасны танилцуулга, холбогдох баримт бичгийг бэлтгэхэд оролцсон этгээд өөрийн гүйцэтгэсэн ажилтай холбоотойгоор бусдад учруулсан хохирлыг хариуцна.

9.16.Үнэт цаас гаргагч нь гаргаж байгаа үнэт цаасаа нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэлд болон хөрөнгийн биржийн бүртгэлд бүртгүүлэх хүсэлтийг нэгэн зэрэг гаргаж болно.

9.17.Үнэт цаас гаргагчийг хөрөнгийн биржид бүртгэсэн нь тухайн үнэт цаасыг нийтэд санал болгох, эсхүл нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэлд бүртгэх үндэслэл болохгүй.

10 дугаар зүйл. Үнэт цаасны танилцуулга

10.1.Үнэт цаас, түүний танилцуулгыг Хороонд бүртгүүлснээс хойш зургаан сарын дотор нийтэд танилцуулах бөгөөд уул хугацаа дууссан өдрөөс хойш тухайн үнэт цаасыг нийтэд санал болгохыг хориглоно.

10.2.Энэ хуулийн 10.1-д заасан хугацаа дууссанаас хойш тухайн үнэт цаасыг нийтэд танилцуулах тохиолдолд Хороонд шинэчлэн бүртгүүлнэ.

10.3.Үнэт цаасны танилцуулга нь үнэт цаас гаргагчийн тухай, түүний хувьцаа эзэмшигчид, удирдлага, зохион байгуулалт, эрх бүхий албан тушаалтан, үнэт цаас гаргагчийн хөрөнгө, өр төлбөр, санхүүгийн байдал, өнөөгийн болон ирээдүйн төлөв, эрсдэл, гаргаж байгаа үнэт цаас, тухайн үнэт цаасаар гэрчлэгдсэн эрх, үнэт цаасыг арилжих журам, хөндлөнгийн дүгнэлт болон хөрөнгө оруулагч шийдвэр гаргахад шаардлагатай гэж Хорооноос үзсэн бусад мэдээллийг агуулсан байна.

10.4.Үнэт цаасны танилцуулгыг энэ хуулийн 8.2-т заасан журмын дагуу боловсруулна.

10.5.Үнэт цаасны танилцуулгад дор дурдсан мэдээллийг тусгана:

10.5.1.үнэт цаас гаргагчийн оноосон нэр, оршин байгаа газрын шуудангийн болон холбоо барих хаяг, эрхэлж байгаа үйл ажиллагаа, хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй эсэх тухай;

10.5.2.үнэт цаас гаргагчийн хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн болон регистрийн дугаар, бүртгэсэн он, сар, өдөр;

10.5.3.үнэт цаас гаргагчийн нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигчийн эцэг/эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, хуулийн этгээд бол оноосон нэр, улсын бүртгэлийн дугаар, тэдгээрийн дангаар болон холбогдох этгээдийн хамт эзэмшиж байгаа хувьцааны тоо, хувь хэмжээ;

10.5.4.үнэт цаас гаргагчийн бүтэц, зохион байгуулалт, эрх бүхий албан тушаалтны талаарх мэдээлэл, тэдгээрийн өмчлөл дэх хувьцааны тоо, хувь хэмжээний талаарх мэдээлэл;

10.5.5.үнэт цаас гаргагчийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ, өмнө зарласан болон гаргасан, эргүүлэн худалдан авсан үнэт цаасны тоо, төрөл, нэрлэсэн үнэ болон өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, биет болон биет бус хөрөнгийн талаарх мэдээлэл;

10.5.6.үнэт цаас гаргагчийн санхүүгийн тайлан, түүний талаар аудитын байгууллагаас гаргасан дүгнэлт;

10.5.7.үнэт цаас гаргагчийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн бүхий үүрэг хүлээсэн гэрээ, хэлцэл, тэдгээрийн хэрэгжилтийн тухай;

10.5.8.үнэт цаас гаргагчийн холбогдох этгээдийн тухай;

10.5.9.нийтэд санал болгож байгаа үнэт цаасны тоо, хэлбэр, нэрлэсэн үнэ болон тэдгээрийг нийтэд санал болгох болон арилжих нөхцөл, журам, ногдол ашиг хуваарилах нөхцөл, журам, өрийн хэрэгслийн хувьд хугацаа, үндсэн төлбөр, хүү төлөх нөхцөл, журам;

10.5.10.нийтэд санал болгож байгаа үнэт цаасаар гэрчлэгдэх эрх, үүрэг;

10.5.11.үнэт цаас гаргаж хуримтлуулсан хөрөнгийг зарцуулах бизнесийн төлөвлөгөө;

10.5.12.хувьцаанд хөрвөх үнэт цаас бол тухайн үнэт цаасыг хувьцаанд хөрвүүлэх нөхцөл, журам;

10.5.13.үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд учирч болох эрсдэл, эрсдэлийн удирдлагын төлөвлөгөө;

10.5.14.тухайн үнэт цаасыг нийтэд санал болгох ажиллагаанд хамтран оролцож байгаа зохицуулалттай этгээд болон бусад мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлж байгаа этгээдийн тухай, тэдгээртэй байгуулсан гэрээгээр хүлээсэн эрх, үүрэг, хариуцлагын тухай;

10.5.15.өрийн хэрэгслийн тухайд эргэн төлөх баталгаа, барьцаа хөрөнгийн талаар;

10.5.16.сүүлийн нэг жилээс дээшгүй хугацааны дотор хийлгэсэн хөрөнгийн үнэлгээний тайлан;

10.5.17.Хорооноос үнэт цаасны танилцуулгад тусгах шаардлагатай гэж үзсэн бусад.

10.6.Үнэт цаасны танилцуулгад тусгасан мэдээллийн үнэн зөв, хүчин төгөлдөр эсэхийг энэ хуулийн 33.2.1-д заасан хууль зүйн зөвлөгөө үзүүлэх үйл ажиллагаа эрхлэх хуулийн этгээдээр, санхүүгийн мэдээлэл нь үнэн зөв эсэхийг энэ хуулийн 33.2.3-т заасан аудитын үйл ажиллагаа эрхлэх хуулийн этгээдээр тус тус хянуулж, дүгнэлт гаргуулна.

10.7.Энэ хуулийн 33.2-т заасан байгууллагаар баталгаажуулсан санхүүгийн тайлан, хууль зүйн дүгнэлт нь тухайн үнэт цаасны танилцуулгын салшгүй хэсэг байна.

10.8. Үнэт цаасны танилцуулгад тусгасан мэдээлэлд хөндлөнгийн шинжээч, мэргэжилтний үнэлэлт, дүгнэлт багтсан бол уг баримтын талаар дор дурдсан мэдээлэл, тодорхойлолтыг хавсаргасан байна:

10.8.1. тухайн дүгнэлтийг гаргах эрхтэй болохыг нотлох баримт;

10.8.2. тухайн дүгнэлтийг гүйцэтгэсэн шинжээчийн нэр, хаяг, туршлага;

10.8.3. тухайн дүгнэлтийг сонирхлын зөрчилгүйгээр, зохих журмын дагуу гүйцэтгэсэн тухай шинжээчийн баталгаа;

10.8.4. тухайн дүгнэлтийг үнэт цаасны танилцуулгын хамт нийтийн хүртээл болгоход татгалзах зүйлгүй талаарх дүгнэлт.

10.9. Шинжээчийн дүгнэлт нь дор дурдсан мэдээллийг агуулна:

10.9.1. шинжээчийн овог, эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, дүгнэлт хийх эрх бүхий болохыг нотлох мэдээлэл;

10.9.2. дүгнэлт гаргуулах хүсэлт гаргасан захиалагчийн талаарх мэдээлэл;

10.9.3. шинжилгээ хийсэн хугацаа, давтамж, он, сар, өдөр;

10.9.4. захиалагчийн даалгавар;

10.9.5. шинжилгээнд ашигласан аргачлал, шинжилгээний хамарсан хүрээ, танилцсан баримт бичиг, хамрагдаагүй асуудал;

10.9.6. шинжээчийн дүгнэлтийн агуулга;

10.9.7. шинжилгээг зохих журмын дагуу гүйцэтгэсэн болон сонирхлын зөрчилгүй болох тухай шинжээчийн баталгаа;

10.9.8. шинжээчийн гарын үсэг, тэмдэг;

10.9.9. Хороо болон хөрөнгийн биржээс тогтоосон бусад зүйл.

10.10. Энэ хуулийн 10.5-10.9-д зааснаас бусад үнэт цаасны танилцуулгад тусгавал зохих нэмэлт мэдээллийг Хороо тогтооно.

10.11. Хороонд ирүүлэх хүсэлт, үнэт цаасны танилцуулга, түүний хуулбарт үнэт цаас гаргагчийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, гүйцэтгэх захирал, ерөнхий нягтлан бодогч, дүгнэлт гаргасан хуульч болон санхүүгийн шалгалт хийсэн аудитор болон бусад шаардлагатай хөндлөнгийн шинжээч гарын үсэг зурж баталгаажуулсан байна.

10.12.Энэ хуулийн 10.5-д заасан мэдээлэлд өөрчлөлт орсон тохиолдолд үнэт цаас гаргагч нь үнэт цаасны танилцуулгад Хорооны зөвшөөрөлтэйгээр өөрчлөлт оруулах үүрэгтэй бөгөөд үнэт цаас гаргагч нь Хороонд бүртгүүлсэн үнэт цаасны танилцуулгад Хорооны зөвшөөрөлгүйгээр өөрчлөлт оруулахыг хориглоно.

10.13.Энэ хуулийн 10.1-д заасан хугацаанд үнэт цаасны танилцуулгад тусгагдсан үнэт цаас гаргагчийн болон зах зээлийн нөхцөл байдалд хөрөнгө оруулагчийн шийдвэрт нөлөөлөхүйц хэмжээний өөрчлөлт орсон бол энэ талаар Хороонд мэдэгдэж, үнэт цаасны танилцуулгад нэмж тусгана.

10.14.Сонирхогч этгээд нийтэд санал болгож байгаа үнэт цаасны танилцуулга Хороонд бүртгэгдсэн эсэхийг тогтоолгохоор хүсэлт гаргаж болно.

10.15.Дараах тохиолдолд үнэт цаасны танилцуулга бэлтгэхийг шаардахгүй байж болно:

10.15.1.Засгийн газар нийтэд санал болгон өрийн хэрэгсэл гаргах;

10.15.2.Засгийн газар бүхэлд нь баталгаа гаргасан үнэт цаас гаргах;

10.15.3.гаргасан хувьцааг нэгтгэх, эсхүл хуваах;

10.15.4.урьд нь нийтэд танилцуулсан үнэт цаасны танилцуулгын дагуу хувьцаанд хөрвөх өрийн хэрэгслийг хувьцаанд хөрвүүлэх;

10.15.5.хуульд заасан бусад.

10.16.Энэ хуулийн 10.15-д заасан үнэт цаасыг нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэлд бүртгэх журмыг Хороо тогтооно.

11 дүгээр зүйл. Үнэт цаасыг нийтэд санал болгох

11.1.Үнэт цаас гаргагч дангаар, эсхүл зохицуулалттай этгээдтэй байгуулсан гэрээний үндсэн дээр үнэт цаасаа үнэт цаасны анхдагч зах зээлд худалдахаар 50 ба түүнээс дээш тооны хөрөнгө оруулагчид танилцуулах, сурталчлах замаар санал болгоно.

11.2.Хороонд бүртгүүлсэн үнэт цаасны танилцуулгад үнэт цаасыг хаалттай хүрээнд танилцуулахаар заасан бол тухайн хүрээний хөрөнгө оруулагчдад танилцуулна.

11.3.Үнэт цаас гаргагч нь энэ хуулийн 5.1.1-д заасан үнэт цаасыг нийтэд санал болгохдоо андеррайтерийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээдтэй гэрээ байгуулна.

11.4.Үнэт цаас гаргагч нь үнэт цаасаа нийтэд санал болгохдоо тухайн үнэт цаасны танилцуулгатай сонирхогч этгээд үнэ төлбөргүй танилцах боломжийг бүрдүүлнэ.

11.5.Үнэт цаасны бүртгэлд бүртгэгдсэн, нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны талаар тухайн үнэт цаас гаргагчаас нэмэлт мэдээлэл авах шаардлага үүссэн, эсхүл үнэт цаас гаргагч нь тухайн үнэт цаасыг бүртгүүлэх явцад дутуу, худал, төөрөгдүүлсэн мэдээлэл өгсөн, уг мэдээлэлд үндэслэн үнэт цаасыг нийтэд танилцуулсан, худал амлалт өгсөн болох нь тогтоогдсон тохиолдолд зөрчлийн хэмжээнээс хамаарч Хороо тухайн үнэт цаасыг нийтэд санал болгох ажиллагааг түр зогсоох, эсхүл нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэлийг хүчингүй болгож, энэ тухай үндэслэл бүхий мэдэгдлийг үнэт цаас гаргагч болон холбогдох хөрөнгийн биржид хүргүүлэх ба энэ талаар нийтэд мэдээлнэ.

11.6.Үнэт цаас гаргагчийн буруутай үйл ажиллагааны улмаас нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэлийг энэ хуулийн 11.5-д заасны дагуу хүчингүй болгосонтой холбогдон үүсэх зардал, бусдад учирсан хохирлыг үнэт цаас гаргагч хариуцна.

11.7.Үнэт цаасыг нийтэд санал болгох үнэт цаас гаргагч, түүнчлэн үнэт цаасны анхдагч зах зээлд худалдах ажиллагаанд оролцсон зохицуулалттай этгээд болон хөндлөнгийн шинжээч энэ хуулийн 11.5-д заасан зөрчлийн талаар мэдсэн тохиолдолд Хороо болон эрх бүхий төрийн байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх үүрэгтэй.

11.8.Энэ хуулийн 11.5-д заасан зөрчлийн улмаас бусдад учирсан хохирлыг үнэт цаас гаргагч барагдуулсан нь уг зөрчил гаргасан үнэт цаас гаргагчийн эрх бүхий албан тушаалтан, зохицуулалттай этгээд болон хөндлөнгийн шинжээчийг эд хөрөнгийн болон захиргааны, эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлөх үндэслэл болохгүй.

11.9.Энэ хуулийн 11.6-д заасан хохирлыг төлүүлэхээр хохирогч этгээд шүүхэд нэхэмжлэл гаргаж болно.

11.10.Нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэлд бүртгүүлээгүй болон хязгаарлагдмал хариуцлагатай компанийн хувьцааг нийтэд санал болгохыг хориглоно.

12 дугаар зүйл. Үнэт цаасыг анхдагч зах зээлд худалдах, тайлагнах

12.1.Нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэл болон хөрөнгийн биржийн бүртгэлийн аль алинд нь бүртгэгдсэн үнэт цаасыг үнэт цаасны анхдагч зах зээлд худалдана.

12.2.Үнэт цаасны анхдагч зах зээлд үнэт цаасыг арилжих зөвшөөрлийг Хороо олгох бөгөөд Хороо уг зөвшөөрлийг хөрөнгийн биржийн бүртгэлд бүртгэсэн болон холбогдох бэлтгэлийг хангасан тухай хөрөнгийн биржээс гаргасан тодорхойлолт, үнэт цаас гаргагчийн хүсэлтэд үндэслэн олгоно.

12.3.Үнэт цаасны анхдагч зах зээлд үнэт цаасыг зээлээр худалдах, хууль тогтоомжид өөрөөр заагаагүй бол үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлэхийг хориглоно.

12.4.Үнэт цаас гаргагч нь үнэт цаасыг үнэт цаасны анхдагч зах зээлд худалдаж дууссанаас хойш ажлын гурван өдрийн дотор тухайн үнэт цаасыг үнэт цаасны анхдагч зах зээлд арилжсан тухай тайланг тогтоосон журмын дагуу Хороонд ирүүлнэ.

12.5.Үнэт цаасыг үнэт цаасны анхдагч зах зээлд арилжсан тухай тайланд тухайн арилжаа нь зохих журмын дагуу явагдсан талаар хөрөнгийн биржийн дүгнэлтийг хавсаргасан байна.

12.6.Хороо үнэт цаасыг үнэт цаасны анхдагч зах зээлд арилжсан тухай тайланг ажлын гурван өдөрт багтаан хянах ба зөрчил гараагүй, үнэт цаасны анхдагч зах зээлийн арилжаа амжилттай болсон гэж үзсэн тохиолдолд үнэт цаасны хоёрдогч зах зээлийн арилжааг эхлүүлэх зөвшөөрлийг олгоно.

12.7.Хороо дор дурдсан нөхцөлийн аль нэг нь бүрэн хангагдсан бол үнэт цаасны анхдагч зах зээлийн арилжаа амжилттай болсон гэж үзнэ:

12.7.1.үнэт цаасыг нэрлэсэн үнээр гаргаж байгаа тохиолдолд санал болгосон бүх хувьцаа худалдагдсан буюу тухайн үнэт цаасны арилжаанаас төвлөрүүлбэл зохих мөнгөн хөрөнгийг үнэт цаас гаргагчийн холбогдох дансанд бүрэн байршуулсан;

12.7.2.үнэт цаасыг нэрлэсэн үнээс дээгүүр үнээр худалдсан тохиолдолд нийтэд санал болгосон үнэт цаасны танилцуулгад заасан төслийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай мөнгөн хөрөнгийг төвлөрүүлж, үнэт цаас гаргагчийн холбогдох дансанд бүрэн байршуулсан;

12.7.3.андеррайтер оролцсон тохиолдолд андеррайтерийн гэрээний дагуу үнэт цаасны төлбөл зохих төлбөрийг бүрэн хийсэн буюу энэ хуулийн 12.7.1, 12.7.2-т заасан нөхцөлийг бүрдүүлсэн.

12.8.Хорооноос үнэт цаасны анхдагч зах зээлийн арилжааг амжилттай болсон тухай шийдвэр гаргаж, нийтэд мэдээлснээс хойш үнэт цаасны анхдагч зах зээлийн хэлцлийг буцаахгүй.

12.9.Үнэт цаас гаргагч нь үнэт цаасны арилжаанаас төвлөрүүлсэн мөнгөн хөрөнгийг тухайн үнэт цаасны танилцуулгад зааснаас өөр зориулалтаар зарцуулахыг хориглоно.

12.10.Хороо үнэт цаасыг нийтэд санал болгохыг зөвшөөрч бүртгэснээс хойш зургаан сарын дотор тухайн үнэт цаасыг үнэт цаасны анхдагч зах зээлд гаргаагүй тохиолдолд тухайн үнэт цаасны нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн бүртгэлийг хүчингүй болгоно.

13 дугаар зүйл.Хадгаламжийн бичиг

13.1.Хадгаламжийн бичиг нь хадгалалтад байгаа суурь үнэт цаасаар гэрчлэгдэх өмчлөх эрх болон түүнтэй холбоотой бусад эрх, үүргийг нэгэн адил баталгаажуулна.

13.2.Хадгаламжийн бичиг нь суурь үнэт цаасанд чөлөөтэй хөрвөх үндсэн нөхцөлтэй байх бөгөөд хадгаламжийн бичгийг бусдад худалдахад түүнийг баталгаажуулсан суурь үнэт цаасны өмчлөх болон бусад эрх, үүрэг энэ хуулийн 13.1-д заасан эрх худалдан авагчид хамт шилжинэ.

13.3.Хадгаламжийн бичгийг суурь үнэт цаасанд, эсхүл суурь үнэт цаасыг хадгаламжийн бичигт хөрвүүлэх ажиллагаа нь хариу төлбөргүй хэлцэл байна.

13.4.Хадгаламжийн бичгийг зөвхөн үнэт цаасны хадгаламжийн үйл ажиллагаа /цаашид “кастодианы үйл ажиллагаа” гэх/ эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээдээр дамжуулан хадгаламжийн бичиг гаргагч гаргаж болно.

13.5.Хадгаламжийн бичиг гаргагчийг суурь үнэт цаас гаргагчтай байгуулсан гэрээний хүрээнд түүний даалгавар гүйцэтгэгч гэж үзэх бөгөөд хадгаламжийн бичгийг баталгаажуулах суурь үнэт цаасны номиналь зээмшигч байна.

13.6.Хадгаламжийн бичгийн суурь үнэт цаасыг хадгалалтад аваагүй байхад, эсхүл тоо, хэмжээ бүрэн бус байхад хадгаламжийн бичиг гаргахыг хориглоно.

13.7.Хадгаламжийн бичгийг нэмж, өмчлөгчийн зөвшөөрлөөр өмнө гаргасан үнэт цаасанд суурилж, эсхүл эдгээрийн аль алинд суурилан холимог хэлбэрээр гаргаж болно.

13.8.Нэг төрлийн хадгаламжийн бичиг тус бүр нь нэг төрлийн үнэт цаасны хувь тэнцүү эрхийг гэрчилнэ.

13.9.Нэг хадгаламжийн бичиг нь нэг болон түүнээс дээш тооны суурь үнэт цаасаар баталгаажиг болно.

13.10.Суурь үнэт цаас гаргагчтай байгуулсан гэрээнд заасан тохиолдолд нэг суурь үнэт цаасаар хэд хэдэн хадгаламжийн бичиг баталгаажиг болох бөгөөд энэ тохиолдолд саналын эрхийг хадгаламжийн бичгийн нийлбэрээр тооцож гаргана.

13.11.Хадгаламжийн бичиг нь дор дурдсан төрөлтэй байна:

13.11.1.Монгол Улсын хадгаламжийн бичиг;

13.11.2.гадаад улсын хадгаламжийн бичиг.

13.12.Хадгаламжийн бичиг гаргагч нь хадгаламжийн бичгийн бенефициар өмчлөгчийн бүртгэлийг хөтөлж, уг бүртгэлийг Хороо, суурь үнэт цаас гаргагчид хүсэлтийн дагуу хүргүүлнэ.

13.13.Хадгаламжийн бичиг гаргагч нь хадгаламжийн бичгийн бенефициар өмчлөгч байхыг хориглоно.

14 дүгээр зүйл.Монгол Улсын хадгаламжийн бичиг

14.1.Монгол Улсын хадгаламжийн бичиг гэж кастодианы үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээдээр дамжуулан гадаад улсын хөрөнгийн биржид бүртгэгдсэн суурь үнэт цаасыг хадгалалтад авч, хадгаламжийн бичиг гаргагч Монгол Улсын зохицуулалттай зах зээлд худалдахаар бүртгүүлж, гаргасан санхүүгийн хэрэгслийг ойлгоно.

14.2.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол Монгол Улсын хадгаламжийн бичгийн суурь үнэт цаасны төрөл, тухайн суурь үнэт цаасны бүртгэл бүхий харьяалах үнэт цаасны зах зээл, улсын жагсаалтыг хөрөнгийн биржийн саналыг үндэслэн Хороо тогтооно.

14.3.Хорооноос тогтоосон жагсаалтад хамрагдаагүй үнэт цаасанд суурилсан хадгаламжийн бичгийг Монгол Улсад худалдахыг хориглоно.

14.4.Хадгаламжийн бичиг гаргагч болон суурь үнэт цаас гаргагч хоорондын эрх, үүргийг тэдгээрийн хооронд байгуулах гэрээгээр тодорхойлох бөгөөд уг гэрээний үндсэн нөхцөл нь тухайн хадгаламжийн бичгийн танилцуулгын салшгүй хэсэг байна.

14.5.Суурь үнэт цаас гаргагч нь өөрийн харьяалах улсын хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөхөөр энэ хуулийн 14.4-т заасан гэрээнд зааж болох боловч хадгаламжийн бичиг гаргагч нь Монгол Улсын хадгаламжийн бичиг гаргах, худалдах ажиллагаанд Монгол Улсын хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөнө.

14.6.Монгол Улсын хадгаламжийн бичиг гаргагчид тавих нөхцөл, шаардлага, хадгаламжийн бичиг гаргах журам, нийтэд санал болгохыг зөвшөөрсөн үнэт цаасны бүртгэлд бүртгэх, нийтэд санал болгох болон арилжих зөвшөөрөл олгох, нийтэд мэдээлэл өгөх журмыг Хороо тогтооно.

14.7.Энэ хуулийн 14.4-т заасан гэрээнд дор дурдсан зүйлийг заавал тусгана:

14.7.1.суурь үнэт цаасаар баталгаажсан хадгаламжийн бичиг эзэмшигчийн суурь үнэт цаасны тухайд эдлэх эрхийн тухай, эрхийг нь эдлүүлэх, суурь үнэт цаасаар тодорхойлогдох саналыг нь нэгтгэн уламжлах, саналын дүнг танилцуулах журмын тухай;

14.7.2.суурь үнэт цаас болон суурь үнэт цаас гаргагчийн талаар нийтэд мэдээлбэл зохих мэдээллийг хууль тогтоомж болон Хорооноос тогтоосон журмын дагуу тухай бүр саадгүй гаргаж өгөх талаар суурь үнэт цаас гаргагчийн хүлээх үүргийн тухай;

14.7.3.хадгаламжийн бичиг эзэмшигчийн анхны шаардлагаар хадгаламжийн бичгийг цуцлах, холбогдох суурь үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлийг гүйцэтгэх, хадгаламжийн бичиг эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр хадгаламжийн бичгийг цуцалж болохгүй тухай.

15 дугаар зүйл.Гадаад улсын хадгаламжийн бичиг

15.1.Гадаад улсын хадгаламжийн бичиг гэж кастодианы үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий этгээдээр дамжуулан Монгол Улсад анх гаргасан үнэт цаасанд суурилан зөвхөн хадгаламжийн бичиг гаргагчийн гаргасан санхүүгийн хэрэгслийг ойлгоно.

15.2.Гадаад улсын хадгаламжийн бичиг нь тухайн хадгаламжийн бичгийг арилжих зах зээл, улсыг илэрхийлсэн нэртэй байж болно.

15.3.Өөрийн үнэт цаасанд суурилсан гадаад улсын хадгаламжийн бичиг гаргахаар шийдвэрлэсэн үнэт цаас гаргагч нь энэ тухай шийдвэр гаргаснаас хойш ажлын таван өдрийн дотор нийтэд болон Хороо, хөрөнгийн биржид бичгээр мэдэгдэнэ.

16 дугаар зүйл.Компанийн өрийн хэрэгсэл

16.1.Хороо болон хөрөнгийн биржээс тогтоосон шалгуурыг хангасан компани нийтэд санал болгон өрийн хэрэгсэл гаргаж болно.

16.2.Компанийн нийтэд санал болгон гаргах өрийн хэрэгслийг бүртгэх журмыг Хороо тогтооно.

16.3.Компанийн нийтэд санал болгон гаргах өрийн хэрэгсэл нь үүргийн гүйцэтгэлийг хангах баталгаатай байж болно.

16.4.Компанийн нийтэд санал болгон гаргах өрийн хэрэгслийн үнийн дүн нь тухайн компанийн өөрийн хөрөнгийн хэмжээнээс илүүгүй байх ба гуравдагч этгээдийн баталгаатай гаргаж байгаа нийтэд санал болгон гаргах өрийн хэрэгслийн үнийн дүн нь тухайн компанийн өөрийн хөрөнгийн хэмжээ болон гуравдагч этгээдийн гаргасан баталгааны нийлбэр дүнгээс илүүгүй байна.

17 дугаар зүйл.Хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй компани гадаад улсад үнэт цаас гаргах

17.1.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол Монгол Улсын хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй компани нийт гаргасан үнэт цаас болон түүнд суурилсан хадгаламжийн бичгийн тодорхой хувийг гадаад улсын хөрөнгийн биржид давхар бүртгүүлэн арилжиж болно.

17.2.Энэ хуулийн 17.1-д заасан компани гадаад улсад үнэт цаас гаргахдаа Хороонд бүртгүүлэх бөгөөд бүртгэлийн журмыг Хороо тогтооно.

17.3.Монгол Улсад бүртгэгдсэн хуулийн этгээд гадаад улсын хөрөнгийн биржид бүртгүүлэх тохиолдолд Хороонд мэдэгдэнэ.

18 дугаар зүйл.Гадаад улсад бүртгэлтэй хуулийн этгээд Монгол Улсад үнэт цаас гаргах

18.1.Гадаад улсын хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй хуулийн этгээд

Хорооны зөвшөөрөлтэйгээр Монгол Улсад үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа хөрөнгийн биржид бүртгүүлэн үнэт цаас арилжиж болно.

18.2.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол энэ хуулийн 18.1-д заасан үнэт цаас гаргагчийн дагаж мөрдөх дүрэм, журмыг Хороо тогтооно.

18.3.Энэ хуулийн 18.1-д заасан хуулийн этгээд Монгол Улсад арилжих үнэт цаасны танилцуулгад үнэт цаасаа анх бүртгүүлсэн улсын болон Монгол Улсын хууль тогтоомжийн зохицуулалтын зөрүүтэй байдлын талаар тусгах ба үүний улмаас үнэт цаас эзэмшигчид учирч болох эрсдэл, эрхээ хэрэгжүүлэх боломжийг хангах зохицуулалтыг тусгана.

18.4.Монгол Улсад үнэт цаас гаргаж болох гадаадын үнэт цаас гаргагчид тавих шалгуур, гадаад улсын хөрөнгийн биржийн жагсаалтыг Хороо тогтооно.

18.5.Энэ хуулийн 18.1-д заасан бүртгэлийн журмыг Хорооны зөвшөөрснөөр хөрөнгийн бирж батална.

18.6.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол гадаад улсад бүртгэлтэй хуулийн этгээд үнэт цаасаа Монгол Улсын үнэт цаасны зах зээлд гаргасныг Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулсан гэж үзэхгүй.

18.7.Энэ хуулийн 18.1-д заасан этгээдэд энэ хуулийн 20.1.3 дахь заалт хамаарахгүй.

19 дүгээр зүйл. Үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл арилжих

19.1.Үнэт цаасны дилерийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийг тухайн арилжаа эрхлэх байгууллагаас тогтоосон журмын дагуу мэргэжлийн хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа эрхлэгчийн хүрээнд арилжиж болно.

19.2.Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасыг гаргах, арилжихад энэ хуулийн 19.1 дэх хэсгийн заалт үйлчлэхгүй.

19.3.Үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл гаргагчид тавих нөхцөл, шаардлага, шалгуур болон үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийн стандарт, түүнийг арилжих журмыг арилжаа эрхлэх байгууллага, Хороо тогтооно.

19.4.Үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийг тодорхой үнэт цаасны үнэ, арилжааны индексэд тулгуурлан Хорооноос зөвшөөрөл олгосон тохиолдолд гаргаж болно.

20 дугаар зүйл. Үнэт цаас гаргагчийн нийтлэг үүрэг

20.1. Үнэт цаас гаргагч дараах нийтлэг үүрэгтэй байна:

20.1.1. үнэт цаас гаргах тухай шийдвэрийг эрх бүхий байгууллагын хурлаар хэлэлцэн гаргах;

20.1.2. үнэт цаасны арилжаатай холбоотой мэдээ, тайлан холбогдох аргачлал, маягтын дагуу үнэн зөв гаргаж, тогтоосон хугацаанд Хороонд хүргэх, нийтэд мэдээлэх;

20.1.3. Компанийн тухай хуульд зааснаас доошгүй тооны хараат бус гишүүнтэй байх;

20.1.4. тохиромжтой этгээдийг эрх бүхий албан тушаалтнаар томилох буюу сонгох;

20.1.5. үнэт цаасны танилцуулгад заасан төслийн хэрэгжилт өөрчлөгдсөн тохиолдолд тухай бүр нийтэд болон хувьцаа эзэмшигчдэд мэдээлэх;

20.1.6. хагас жилийн болон Хороонд бүртгэлтэй аудитын байгууллагаар баталгаажуулсан жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан тэнцлийг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлд заасан хугацаанд Хороо болон хөрөнгийн биржид хүргүүлэх;

20.1.7. Компанийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн байдлын талаарх мэдээллийг Хорооноос тогтоосон журмын дагуу нийтэд мэдээлэх;

20.1.8. хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэрийг нийтэд нэн даруй мэдээлж, холбогдох баримт бичиг, мэдээллийг хурал хуралдсанаас хойш ажлын гурван өдрийн дотор Хороо, хөрөнгийн биржид хүргүүлэх;

20.1.9. үнэт цаасны ханш, арилжааны хэмжээнд мэдэгдэхүйц нөлөөлж болох нөхцөл байдал үүсмэгц энэ тухай нийтэд нэн даруй мэдээлэх;

20.1.10. Хорооноос баталсан компанийн засаглалын зарчмыг үйл ажиллагаандаа дагаж мөрдөх.

20.2. Засгийн газар, аймаг, нийслэлийн Засаг даргад энэ хуулийн 20.1.3, 20.1.4, 20.1.6-20.1.8, 20.1.10 дахь заалт хамаарахгүй.

20.3. Үнэт цаасны ханш, арилжааны хэмжээнд мэдэгдэхүйц нөлөөлж болох мэдээллийн төрөл, түүнийг нийтэд мэдээлэх журмыг Хорооны зөвшөөрснөөр хөрөнгийн бирж тогтооно.

21 дүгээр зүйл. Үнэт цаас гаргагчтай холбоотой мэдээлэл шаардах, нэхэмжлэл гаргах

21.1. Дараах нөхцөл байдал үүссэн, эсхүл үүсч болзошгүй гэж үзвэл Хороо үнэт цаас гаргагч болон түүний холбогдох этгээдээс тогтоосон журмын дагуу мэдээлэл ирүүлэхийг шаардах эрхтэй:

21.1.1. бусдыг хууран мэхлэх, залилах, завших зэрэг хууль бус үйл ажиллагаа явуулсан буюу явуулж байгаа, хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хохироосон;

21.1.2. хууран мэхлэх, залилах, завших болон бусад хууль бус зорилгоор компанийг үүсгэн байгуулсан;

21.1.3. компанийн үүсгэн байгуулагч, нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигч болон бусад эрх бүхий албан тушаалтан нь тухайн компани, түүний хөрөнгө оруулагчийг хууран мэхлэх, залилах, завших болон бусад хууль бус ажиллагаа явуулсан;

21.1.4. хөрөнгө оруулагч болон нийтэд хүргэвэл зохих мэдээллийг холбогдох журмын дагуу хүргээгүй.

21.2. Үнэт цаас гаргагч, эсхүл түүний эрх бүхий албан тушаалтан нь хувьцаа эзэмшигч болон хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хохироосон, хууль бус үйл ажиллагаа явуулсан гэж үзвэл Хороо хувьцаа эзэмшигчдийг төлөөлөн шүүхэд нэхэмжлэл гаргаж болно.

21.3. Шүүхийн шийдвэрийн дагуу үнэт цаас гаргагчийн дүрэмд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлттэй зөрчилдсөн нэмэлт, өөрчлөлтийг уг дүрэмд оруулахыг хориглоно.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ КОМПАНИЙН ХУВЬЦААГ БҮХЭЛД НЬ БУЮУ ТҮҮНИЙ ХЯНАЛТЫН БАГЦЫГ ХУДАЛДАН АВАХ

22 дугаар зүйл. Компанийн хувьцааг худалдан авах санал гаргах

22.1. Компанийн хувьцааг худалдан авах санал /цаашид “санал” гэх/-ыг дараах хэлбэрээр гаргана:

22.1.1.компанийн хувьцаа эзэмшигч дангаараа буюу холбогдох этгээдтэй хамтран, эсхүл хувьцаа эзэмшдэггүй этгээд тухайн компанийн хувьцааг бүхэлд нь, эсхүл хувьцааны хяналтын багцаас дээш хувийг худалдан авахаар сайн дурын үндсэн дээр;

22.1.2.компанийн хувьцааны хяналтын багцыг дангаараа буюу холбогдох этгээдтэй хамтран худалдан авсан хувьцаа эзэмшигч нь Компанийн тухай хуулийн 57.1-д заасан үүргээ хэрэгжүүлэх үндсэн дээр.

22.2.Кастодианы үйл ажиллагаа эрхлэх байгууллага энэ хуулийн 22.1.2-т заасан үүрэг үүссэн тухай мэдээллийг компанийн хувьцааны хяналтын багцыг худалдан авснаас хойш ажлын таван өдөрт багтаан Хороо, хөрөнгийн биржид мэдэгдэх ба нийтэд өөрийн цахим хуудсаар дамжуулан мэдээлэх үүрэгтэй.

22.3.Компанийн хувьцааны хяналтын багцыг дангаараа болон холбогдох этгээдтэй хамтран эзэмшиж байгаа этгээд нь уг хувьцааны хяналтын багцын хэмжээ нь таван хувиар нэмэгдсэн, буурсан тохиолдол бүрд ажлын таван өдрийн дотор Хороо, хөрөнгийн биржид мэдэгдэх ба нийтэд өөрийн цахим хуудсаар дамжуулан мэдээлэх үүрэгтэй.

22.4.Санал гаргагч нь компанийн хувьцааг худалдан авах саналаа Хороо болон нийтэд нэгэн зэрэг мэдэгдэнэ.

22.5.Санал гаргагч нь компанийн хувьцааг худалдан авахыг хувьцаа эзэмшигчдэд санал болгохдоо Компанийн тухай хуулийн 57.1-д заасан журмыг баримтлах бөгөөд худалдан авалттай холбоотой мэдээллийг сонирхогч бүх этгээдэд нэгэн зэрэг хүргэнэ.

22.6.Компанийн хувьцааг худалдан авах талаар нийтэд хүргэх мэдээлэлд дор дурдсан мэдээллийг тусгана:

22.6.1.санал гаргагчийн овог, эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, оршин суугаа газрын хаяг, хуулийн этгээдийн тухайд оноосон нэр, оршин байгаа газрын хаяг;

22.6.2.худалдан авахаар санал болгож байгаа нийт хувьцааны тоо болон нэгж хувьцааг худалдаж авах үнийн доод хэмжээ.

22.7.Санал гаргаснаас хойш хүчинтэй байх хугацаа нэг сараас доошгүй, гурван сараас дээшгүй байна.

22.8.Санал гаргагч нь хувьцаа худалдан авах саналыг нийтэд гаргахаас өмнө тухайн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлд энэ тухай мэдэгдэнэ.

22.9.Санал гаргагчийн хувьцаа худалдан авахаар санал болгох үнэ нь тухайн хувьцааны зах зээлийн үнээс доошгүй байх ба зах зээлийн үнийг тогтоох аргачлалыг Хөрөнгийн биржийн саналыг үндэслэн Хороо тогтооно.

23 дугаар зүйл.Компанийн хувьцааг худалдан авах ажиллагаа

23.1.Компанийн хувьцааг худалдан авах ажиллагааны журмыг Хороо тогтооно.

23.2.Энэ хуулийн 23.1-д заасан журамд дор дурдсан зүйлийг тусгана:

23.2.1.санал болгох арга, хэлбэр;

23.2.2.санал болгохтой холбоотой баримт бичгийн агуулга, нийтэд мэдээлэх хугацаа;

23.2.3.компанийн хувьцааг худалдан авах ажиллагаа /цаашид “худалдан авах ажиллагаа” гэх/-г хэрэгжүүлэх төлбөрийн чадвартай болохыг нотолсон тухай;

23.2.4.худалдан авах ажиллагаатай холбогдуулан компанийн удирдлагаас авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ;

23.2.5.худалдан авах ажиллагаанд оролцогч талуудын эрх, үүрэг, хариуцлагын хэмжээ;

23.2.6.худалдан авах ажиллагаатай холбогдуулан үнэт цаасны арилжаанд хийх зохицуулалт;

23.2.7.санал болгох, худалдан авах ажиллагаанд тавих хяналт;

23.2.8.худалдан авах ажиллагаанд хориглох зүйл;

23.2.9.Хорооноос компанийг худалдан авах ажиллагааг зохистой явуулахад шаардлагатай гэж үзсэн нэмэлт шаардлага.

23.3.Хорооноос тогтоосон журмыг зөрчиж санал гаргах, эсхүл санал гаргалгүй компанийн хувьцааг худалдан авахад чиглэсэн үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

23.4.Энэ хуулийн 22.1.1-д заасан этгээд болон түүнтэй холбогдох этгээд нь энэ хуульд заасан худалдан авах ажиллагааны журмыг зөрчсөн бол түүний хууль зөрчиж худалдаж авсан хувьцаа саналын эрхгүй байна.

23.5.Энэ хуулийн 22.1.2-т заасан этгээд болон түүнтэй холбогдох этгээд нь Компанийн тухай хуулийн 57.1-д заасан үүргээ хэрэгжүүлээгүй, эсхүл энэ хуульд заасан худалдан авах ажиллагааны журмыг зөрчсөн бол тэдгээрийн эзэмшиж байгаа бүх хувьцаа саналын эрхгүй байна.

23.6.Саналын эрхгүй болсон хувьцааны талаарх мэдээллийг Хороо өөрийн цахим хуудсаар дамжуулан 15 хоногийн дотор нийтэд мэдээлнэ.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ЗОХИЦУУЛАЛТТАЙ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Нэгдүгээр дэд бүлэг Нийтлэг зохицуулалт

24 дүгээр зүйл.Зохицуулалттай үйл ажиллагаа

24.1.Зохицуулалттай үйл ажиллагаанд дор дурдсан үйл ажиллагаа хамаарна:

- 24.1.1.үнэт цаасны брокерийн;
- 24.1.2.үнэт цаасны дилерийн;
- 24.1.3.үнэт цаасны хөрөнгө оруулалтын зөвлөхийн;
- 24.1.4.үнэт цаасны итгэмжлэн удирдах;
- 24.1.5.андеррайтерийн;
- 24.1.6.үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлийн;
- 24.1.7.үнэт цаасны арилжааны тооцооны;
- 24.1.8.үнэт цаасны арилжааны төлбөрийн;
- 24.1.9.үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн;
- 24.1.10.кастодианы;
- 24.1.11.үнэт цаасны арилжаа эрхлэх;
- 24.1.12.хөрөнгө оруулалтын сангийн;
- 24.1.13.хөрөнгө оруулалтын менежментийн;
- 24.1.14.санхүүжих чадавхын зэрэглэл тогтоох;
- 24.1.15.үнэт цаасны зах зээлд оролцогчид хууль зүйн зөвлөгөө үзүүлэх;
- 24.1.16.үнэт цаасны зах зээлд оролцогчид хөрөнгийн үнэлгээний үйлчилгээ үзүүлэх;
- 24.1.17.үнэт цаасны зах зээлд оролцогчид аудитын үйлчилгээ үзүүлэх;
- 24.1.18.Хорооноос зохицуулалттай гэж тооцсон бусад.

24.2.Энэ хуулийн 24.1.1-24.1.14, 24.1.18-д заасан үйл ажиллагааг Хорооноос тусгай зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр эрхэлнэ.

24.3.Энэ хуулийн 24.1.15-24.1.17-д заасан үйл ажиллагааг эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд Хорооноос тогтоосон нөхцөл, шаардлагыг ханган, Хороонд бүртгүүлсний үндсэн дээр эрхэлнэ.

24.4.Энэ хуулийн 24.1.14-т заасан үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг Монголбанктэй зөвшилцсөнөөр Хороо олгоно.

24.5.Энэ хуулийн 24.1.1-24.1.11, 24.1.13, 24.1.18-д заасан үйл ажиллагааг эрхлэх зохицуулалттай этгээдийн хувьцаа эзэмшигч нь Хорооны зөвшөөрөлгүйгээр хувьцаагаа худалдах, арилжих, барьцаалах болон бусад хэлбэрээр шилжүүлэхийг хориглох ба энэ заалт нь хувьцаат компанийн хэлбэртэй зохицуулалттай этгээдийн нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигчид хамаарна.

24.6.Энэ хуулийн 24.1.1-24.1.14, 24.1.18-д заасан үйл ажиллагааг эрхлэх зохицуулалттай этгээд нь өөрийн салбар, төлөөлөгчийн газрыг байгуулахдаа Хорооноос зөвшөөрөл авна.

24.7.Энэ хуулийн 24.1.1-24.1.14, 24.1.18-д заасан үйл ажиллагааг эрхлэх зохицуулалттай этгээдийн нэр нь түүний оноосон нэр болон “Үнэт цаасны компани” гэсэн дэлгэрэнгүй тэмдэглэгээ, эсхүл “ҮЦК” гэсэн товчилсон тэмдэглэгээнээс бүрдэнэ.

24.8.Энэ хуулийн 24.7-д зааснаас өөр этгээд өөрийн оноосон нэртэй “Үнэт цаасны компани” гэсэн дэлгэрэнгүй тэмдэглэгээ, эсхүл “ҮЦК” гэсэн товчилсон тэмдэглэгээ хэрэглэхийг хориглоно.

24.9.Энэ хуулийн 24.7 дахь хэсгийн заалт хөрөнгийн бирж, үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээдэд болон банкинд хамаарахгүй.

25 дугаар зүйл.Зохицуулалттай үйл ажиллагааны зарчим

25.1.Зохицуулалттай этгээд нь үйл ажиллагаандаа дараах зарчмыг баримтална:

25.1.1.хууль тогтоомж, дүрэм, журам болон нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн хэм хэмжээг мөрдөх;

25.1.2.харилцагчид үйлчилгээ үзүүлэхдээ түүний хөрөнгө оруулалтын зорилго, боломжийн талаар зохих журмын дагуу судалж мэдсэн байх;

25.1.3.хөрөнгө оруулалтын үндэслэл бүхий шийдвэр гаргахад шаардагдах мэдээлэл, зөвлөгөөгөөр харилцагчийг хангах;

25.1.4.харилцагчтай болон холбогдох бусад этгээдтэй сонирхлын зөрчил үүсгэхээс зайлсхийх, сонирхлын зөрчил үүссэн тохиолдолд харилцагчид даруй мэдэгдэх;

25.1.5.хувийн ашиг сонирхлоо харилцагчийн ашиг сонирхлоос дээгүүр тавихгүй байх, албан үүргээ гүйцэтгэх явцад олж авсан мэдээллийг хувийн зорилгоор ашиглахгүй байх;

25.1.6.харилцагч тус бүрийн хөрөнгийг өөрийн болон бусад этгээдийн хөрөнгөөс тусгаарлан, найдвартай байдлыг хангаж ажиллах;

25.1.7.тухайн үйл ажиллагааг эрхлэх, учирч болох эрсдэлийг хариуцах хэмжээний санхүүгийн эх үүсвэртэй байх;

25.1.8.дотоод үйл ажиллагаагаа зохистой хэлбэрээр зохион байгуулж, дотоод хяналтын тогтолцоог бүрдүүлж ажиллах;

25.1.9.үйл ажиллагаатай холбоотой анхан шатны бүртгэл, баримтыг стандартын дагуу хөтөлж, хадгалах;

25.1.10.үйл ажиллагаа эрхлэх шаардлагыг хангахуйц хүний нөөцтэй байх;

25.1.11.тусгай зөвшөөрөлтэй эрхлэх үйл ажиллагаатай холбогдолгүй бусад үйл ажиллагаа явуулахгүй байх.

26 дугаар зүйл.Зохицуулалттай үйл ажиллагааны багц дүрэм

26.1.Үнэт цаасны зах зээлд зохицуулалттай үйл ажиллагаа эрхлэхтэй холбогдсон харилцааг Хорооноос баталсан багц дүрмээр зохицуулна.

26.2.Зохицуулалттай үйл ажиллагааны багц дүрэм нь дор дурдсан дүрэм, журам, аргачлал, заавраас бүрдэнэ:

26.2.1.энэ хуулийн 24.2-т заасан тусгай зөвшөөрлийг олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, сэргээх, хүчингүй болгох журам болон түдгэлзүүлсэн, хүчингүй болгосон тохиолдолд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай журам;

26.2.2.зохицуулалттай этгээдэд тавих нөхцөл, шаардлага, тэдгээрийн төлбөрийн чадварыг тодорхойлох аргачлал, шалгуур үзүүлэлт, түүнд хяналт тавих журам;

26.2.3.зохицуулалттай этгээдийн эрсдэлийн сангийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, түүнд хяналт тавих журам;

26.2.4.хуульд өөрөөр заагаагүй бол зохицуулалттай этгээдийн үйлчилгээний хураамж, шимтгэлийн дээд хязгаарыг тогтоох;

26.2.5.хуульд заасан мэдээллийг Хороонд хүргүүлэх, нийтэд мэдээлэх, түүнд хяналт тавих журам;

26.2.6.зохицуулалттай этгээд, үнэт цаас гаргагчаас зар сурталчилгаа явуулах журам;

26.2.7.харилцагчид үйлчилгээ үзүүлэх, түүнийг баримтжуулах журам, заавар;

26.2.8.харилцагчийн даалгаврыг хүлээж авах, биелүүлэх журам;

26.2.9.зохицуулалттай этгээдийн эрх бүхий албан тушаалтныг томилох, тохиромжтой этгээдийг тодорхойлох журам;

26.2.10.зохицуулалттай этгээдийн архивын баримт бүрдүүлэх, хадгалах, шилжүүлэх журам;

26.2.11.зохицуулалттай этгээдээс Хороонд мэдээ, тайлан гаргах заавар;

26.2.12.зохицуулалттай этгээдийн салбар, төлөөлөгчийн газар нээх, тэдгээрт тавих нөхцөл, шаардлага;

26.2.13.зохицуулалттай этгээдээс төлөх зохицуулалтын үйлчилгээний хөлсний хэмжээг тогтоох;

26.2.14.зохицуулалттай этгээдээс түүнтэй холбогдох этгээдийн талаар Хороонд мэдээлэл ирүүлэх, уг мэдээллийг нийтэд мэдээлэх журам.

Хоёрдугаар дэд бүлэг
Зохицуулалттай үйл ажиллагаа эрхлэх хуулийн
этгээдэд тусгай зөвшөөрөл олгох, бүртгэх

27 дугаар зүйл.Тусгай зөвшөөрөл авах хүсэлт гаргах

27.1.Энэ хуулийн 24.2-т заасан тусгай зөвшөөрлийг авахыг хүссэн хуулийн этгээд тогтоосон маягтын дагуу Хороонд өргөдөл гаргана.

27.2.Энэ хуулийн 27.1-д заасан өргөдөлд Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд зааснаас гадна дор дурдсан баримт бичгийг хавсаргана:

27.2.1.хуулийн этгээдийн дүрмийн хуулбар;

27.2.2.үүсгэн байгуулагч, эсхүл хувьцаа эзэмшигчийн талаарх мэдээлэл, тэдгээрийн төлбөрийн чадвар, банк, санхүүгийн байгууллагад болон бусад этгээдэд хугацаа хэтэрсэн зээлийн өргүй тухай тодорхойлолт, тохиромжтой этгээд болох тухай мэдээлэл;

27.2.3.Хорооноос тогтоосон хувь нийлүүлсэн болон эргэлтийн хөрөнгийн доод хэмжээг хангасан тухай баримт;

27.2.4.мэргэжил, мэргэшлийн дадлага, туршлагатай, тухайн үйл ажиллагааг зохих ёсоор эрхлэх боловсон хүчнээр хангагдсан тухай баримт;

27.2.5.тухайн үйл ажиллагааг эрхлэх ажлын байр, техник, тоног төхөөрөмж, программ хангамжийн шаардлагыг хангасан тухай баримт;

27.2.6.тухайн үйл ажиллагааг эрхлэх гурваас доошгүй жилийн бизнесийн болон эрсдэлийн удирдлагын төлөвлөгөө;

27.2.7.Хорооноос тогтоосон журамд заасан бусад нэмэлт баримт, мэдээлэл.

27.3.Банк, түүний толгой, хараат болон охин компани, банкны нэгдэлд орсон болон банкны хувьцааны таваас дээш хувийг эзэмшиж байгаа хуулийн этгээд зохицуулалттай үйл ажиллагаа эрхлэхээр Хороонд хүсэлт гаргаж байгаа тохиолдолд Банкны тухай хуульд заасан холбогдох журмыг баримтална.

27.4.Үнэт цаасны арилжааны төлбөр, тооцооны, эсхүл кастодианы үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авахыг хүсэж байгаа хуулийн

этгээд нь хөрөнгийн биржийн арилжааны цахим сүлжээнд холбогдсон байх бөгөөд энэ талаарх баримтыг энэ хуулийн 27.1-д заасан өргөдөлд хавсаргана.

27.5. Үнэт цаасны арилжаа эрхлэх үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авахыг хүсэж байгаа хуулийн этгээд нь үнэт цаасны арилжааны төлбөрийн болон тооцооны үйл ажиллагаа эрхлэх байгууллагын цахим сүлжээнд холбогдсон байх бөгөөд энэ талаарх баримтыг энэ хуулийн 27.1-д заасан өргөдөлд хавсаргана.

28 дугаар зүйл. Тусгай зөвшөөрөл олгох

28.1. Энэ хуулийн 27.1-д заасан өргөдөл гаргагч нь дараах нөхцөл, шаардлагыг хангасан тохиолдолд Хороо түүнд тусгай зөвшөөрөл олгоно:

28.1.1. хуулийн этгээд тухайн зохицуулалттай үйл ажиллагааг эрхлэхэд түүний бусад үйл ажиллагаатай харшлахгүй, сонирхлын зөрчил үүсгэхгүй гэж үзсэн;

28.1.2. эрх бүхий албан тушаалтан нь тохиромжтой этгээд болох нь тогтоогдсон;

28.1.3. хүний нөөцийн хувьд Хорооноос тогтоосон шаардлага хангасан;

28.1.4. Хорооноос тогтоосон хувь нийлүүлсэн болон эргэлтийн хөрөнгийн доод хэмжээг хангасан;

28.1.5. ажлын байр, техник, тоног төхөөрөмж, программ хангамж нь тухайн үйл ажиллагааг эрхлэх шаардлагыг хангасан;

28.1.6. хуульд заасны дагуу Хорооноос тогтоосон бусад нэмэлт нөхцөл, шаардлагыг хангасан.

28.2. Тусгай зөвшөөрөл авахыг хүссэн хуулийн этгээд тухайн үйл ажиллагааг эрхлэх нөхцөл, шаардлагыг хангаагүй гэж үзвэл Хороо түүнд тусгай зөвшөөрөл олгохоос татгалзана.

29 дүгээр зүйл. Тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх

29.1. Хороо дор дурдсан тохиолдолд тусгай зөвшөөрлийг Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд заасан хугацаагаар түдгэлзүүлж болно:

29.1.1. тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хүсэлт гаргасан;

29.1.2. хууль, Хорооноос тогтоосон журмыг зөрчсөн, хөрөнгийн бирж болон үнэт цаасны арилжааны төлбөр, тооцоо, хадгаламжийн байгууллага зэрэг эрх бүхий өөрийгөө зохицуулах байгууллагаас гаргасан хүсэлт нь үндэслэл бүхий бол;

29.1.3. тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлагыг зөрчсөн, эсхүл хангахгүй болсон;

29.1.4. Хорооноос энэ хуулийн 66 дугаар зүйлд заасны дагуу өгсөн даалгаврыг биелүүлээгүй;

29.1.5. Хорооноос шаардсан мэдээллийг хугацаанд нь гаргаж өгөөгүй болон алдаатай, зөрүүтэй, худал, хуурамч, дутуу, төөрөгдүүлсэн мэдээлэл өгсөн;

29.1.6. тухайн хуулийн этгээдийн эрх бүхий албан тушаалтан нь тохиромжтой этгээд биш болсон;

29.1.7. зохицуулалтын үйлчилгээний хөлсийг тогтоосон хугацаанд төлөөгүй.

29.2. Тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн нөхцөл байдал арилсан тохиолдолд тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь уг зөвшөөрлийг сэргээлгэх тухай хүсэлтээ Хороонд ирүүлнэ.

29.3. Хороо энэ хуулийн 29.2-т заасан хүсэлтийг 30 хоногийн дотор шийдвэрлэнэ.

29.4. Тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн нь тусгай зөвшөөрлийг анх олгосон хугацааг өөрчлөх үндэслэл болохгүй.

30 дугаар зүйл. Тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох

30.1. Дор дурдсан тохиолдолд Хороо тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгоно:

30.1.1. тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хүсэлт гаргасан;

30.1.2. тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн хугацаанд зөрчлөө арилгаж, тусгай зөвшөөрлийг сэргээлгэх тухай хүсэлтийг Хороонд ирүүлээгүй;

30.1.3.тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлагыг удаа дараа, эсхүл ноцтой зөрчсөн;

30.1.4.харилцагчид их хэмжээний хохирол учруулсан;

30.1.5.тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагааг нэг жилийн хугацаанд явуулаагүй;

30.1.6.тухайн хуулийн этгээд дампуурсан, эсхүл татан буугдсан;

30.1.7.тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа эрхлэхэд харшлах бусад нөхцөл байдал үүссэн.

30.2.Хүчингүй болгосон тусгай зөвшөөрлийг сэргээхгүй.

31 дүгээр зүйл.Тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн, эсхүл хүчингүй болгосноос үүсэх үр дагавар

31.1.Хороо энэ хуулийн 29, 30 дугаар зүйлд заасан шийдвэрээ тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид бичгээр хүргүүлэх бөгөөд уг шийдвэрт дараах зүйлийг тусгана:

31.1.1.шийдвэрийн үндэслэл;

31.1.2.шийдвэр хүчин төгөлдөр болох хугацаа;

31.1.3.шийдвэр гарсантай холбогдуулан авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, даалгавар, албан шаардлага.

31.2.Тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн, хүчингүй болгосон нь тухайн хуулийн этгээдээс бусадтай байгуулсан гэрээ, хэлцлийг дуусгавар болгох буюу уг гэрээ, хэлцлээр хүлээсэн, бусдад учруулсан хохирлыг нөхөн төлөх үүргээс чөлөөлөх үндэслэл болохгүй.

31.3.Тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн хугацаанд болон хүчингүй болгосны дараа тухайн хуулийн этгээдийн харилцагчийн эрх ашгийг хамгаалах зорилгоор Хороо зөвшөөрснөөс бусад аливаа гэрээ, хэлцэл, гүйлгээ хийхийг хориглоно.

32 дугаар зүйл.Тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн, сэргээсэн, хүчингүй болгосонтой холбоотой Хорооноос авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

32.1.Хороо тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн, сэргээсэн болон хүчингүй болгосон шийдвэр гарсан өдрөөс хойш ажлын гурван өдрийн дотор энэ тухай нийтэд мэдээлнэ.

32.2.Тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн тохиолдолд түдгэлзүүлсэн хугацаанд харилцагчдад үзүүлэх үйлчилгээг, тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгосон тохиолдолд харилцагчтай байгуулсан гэрээгээр хүлээсэн эрх, үүргийг эрх бүхий бусад хуулийн этгээдэд шилжүүлэх ажиллагааг Хороо тогтоосон журмын хүрээнд хэрэгжүүлнэ.

32.3.Хороо шаардлагатай гэж үзвэл тусгай зөвшөөрлийг нь түдгэлзүүлсэн этгээдээс харилцагчийнхаа дансанд нэвтрэх, гүйлгээ хийх эрхийг хязгаарлах, эд хөрөнгө, мөнгөн хөрөнгийг битүүмжлэх, тусгаарлах арга хэмжээг тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн хугацаанд авч хэрэгжүүлж болно.

32.4.Хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хамгаалах, зах зээлийн тогтвортой байдлыг хангах зорилгоор Хороо тусгай зөвшөөрлийг нь хүчингүй болгосон хуулийн этгээдээс харилцагчийнхаа дансанд нэвтрэх, гүйлгээ хийх эрхийг хязгаарлах, түүний хөрөнгийг битүүмжлэх, эрхэлж байсан үйл ажиллагаатай нь холбоотой баримтыг хамгаалалтад авах, архивт шилжүүлэх зэрэг арга хэмжээг авч болно.

32.5.Тусгай зөвшөөрлийг нь хүчингүй болгосон хуулийн этгээд нь тусгай зөвшөөрөл бүхий бусад үйл ажиллагаа эрхлээгүй тохиолдолд тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгосноос хойш ажлын 45 өдрийн дотор татан буугдах эсэх асуудлаа эрх барих байгууллагаараа хэлэлцэн шийдвэрлэх үүрэгтэй.

32.6.Энэ хуулийн 32.5-д заасан хугацаанд татан буугдах эсэхээ шийдвэрлээгүй хуулийн этгээдийг албадан татан буулгах шийдвэр гаргуулахаар Хороо шүүхэд нэхэмжлэл гаргана.

33 дугаар зүйл.Бүртгэлийн үндсэн дээр эрхлэх зохицуулалттай үйл ажиллагаа

33.1.Энэ хуулийн 24.1.15-24.1.17-д заасан үйл ажиллагааг Хороонд бүртгүүлсний үндсэн дээр эрхэлнэ.

33.2.Үнэт цаасны зах зээлд энэ хуулийн 24.1.15-24.1.17-д заасан холбогдох үйл ажиллагааг эрхлэх хүсэлтэй хуулийн этгээд дор дурдсан шалгуурыг хангасан байна:

33.2.1.хууль зүйн зөвлөгөө үзүүлэх үйл ажиллагаа эрхлэх хуулийн этгээдийн тухайд гэрээний үндсэн дээр байнга ажиллах, хуульчийн сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн, тогтоосон тооны хуультай байх;

33.2.2.хөрөнгийн үнэлгээний үйл ажиллагаа эрхлэх хуулийн этгээдийн тухайд гэрээний үндсэн дээр байнга ажиллах, хөрөнгийн үнэлгээ хийх тусгай зөвшөөрөл бүхий тогтоосон тооны үнэлгээчинтэй байх;

33.2.3.аудитын үйл ажиллагаа эрхлэх хуулийн этгээдийн тухайд гэрээний үндсэн дээр байнга ажиллах, аудитын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий тогтоосон тооны аудиторчтой байх.

33.3.Энэ хуулийн 24.1.15-24.1.17-д заасан зохицуулалттай үйл ажиллагааны төрөл тус бүрд тавих нөхцөл, шаардлагыг энэ хуулийн 69 дүгээр зүйлд заасан үнэт цаасны зах зээл дэх өөрийгөө зохицуулах байгууллага, Хуульчийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 44 дүгээр зүйлд заасан Хуульчдын холбоо, хөрөнгийн үнэлгээний мэргэжлийн байгууллага болон Аудитын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан Мэргэшсэн нягтлан бодогчдын институтийн саналыг харгалзан Хороо тогтооно.

33.4.Хороо бүртгэлд хамрагдах хуулийн этгээд, түүний ажилтнуудад зориулсан мэргэжлийн сургалтыг холбогдох мэргэжлийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулж болно.

33.5.Хороо бүртгэлд хамрагдахаар ирүүлсэн хүсэлтийг ажлын 20 өдрийн дотор шийдвэрлэнэ.

33.6.Хороо дор дурдсан тохиолдолд бүртгэлд бүртгэхээс татгалзана:

33.6.1.энэ хуулийн 33.2-т заасан шалгуурыг хангаагүй;

33.6.2.энэ хуулийн 33.3-т заасны дагуу тогтоосон нөхцөл, шаардлагыг хангаагүй;

33.6.3.уг үйлчилгээг үзүүлэх тухайн этгээдийн санхүүгийн чадвар хангалтгүй.

33.7.Хороо дор дурдсан тохиолдолд хуулийн этгээдийг бүртгэлээс хасна:

33.7.1.тухайн хуулийн этгээд хүсэлт гаргасан;

33.7.2.холбогдох үйлчилгээг зохих журам, стандартын дагуу үзүүлээгүй, мэргэжлийн ноцтой алдаа гаргасан;

33.7.3.хууль зөрчсөн нь тогтоогдсон.

33.8.Хороо бүртгэлээс хассан хуулийн этгээдийг гурван жилийн дотор дахин бүртгэхгүй.

33.9.Энэ хуулийн 33.7-д зааснаас бусад тохиолдолд Хорооны бүртгэл хүчинтэй байна.

34 дүгээр зүйл.Гомдол гаргах эрх

34.1.Энэ хуулийн 28.2, 29.1, 30.1, 33.7, 33.8-д заасны дагуу гаргасан Хорооны шийдвэрийг үл зөвшөөрсөн этгээд тухайн шийдвэр гарснаас хойш 14 хоногийн дотор Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлд заасан Хорооны дэргэдэх Хяналтын зөвлөлд гомдол гаргаж болно.

34.2.Энэ хуулийн 34.1-д заасны дагуу гомдол гаргасан нь Хорооны шийдвэрийн хэрэгжилтийг түдгэлзүүлэх үндэслэл болохгүй бөгөөд Хяналтын зөвлөлийн шийдвэрээр Хорооны шийдвэрийн хэрэгжилтийг түр түдгэлзүүлж болно.

34.3.Хяналтын зөвлөлөөс хууль тогтоомжид заасны дагуу гаргасан шийдвэрийг Хороо биелүүлэх үүрэгтэй.

34.4.Хяналтын зөвлөлийн шийдвэрийг эс зөвшөөрвөл шүүхэд хандаж болно.

Гуравдугаар дэд бүлэг Мэргэжилтэнд эрх олгох

35 дугаар зүйл.Мэргэжилтэнд эрх олгох

35.1.Зохицуулалттай үйл ажиллагаа эрхлэх хуулийн этгээдэд ажиллах мэргэжилтэн энэ хуулийн 69.2-т заасан мэргэжлийн холбооноос эрх авсан байна.

35.2.Мэргэжилтэнд олгох эрх нь эрхлэх ажил, үйлчилгээний төрөл, мэргэшлийн түвшнээс хамаарч тодорхой төрөл, зэрэглэлтэй байна.

35.3.Энэ хуулийн 35.2-т заасан төрөл, зэрэглэлийг үнэт цаасны зах зээлийн мэргэжлийн холбоо болон өөрийгөө зохицуулах байгууллагын саналыг харгалзан Хороо тогтооно.

35.4.Мэргэшлийн шалгаруулалтад тэнцсэн иргэнд энэ хуулийн 35.5-д заасан Мэргэшлийн зөвлөлийн дүгнэлтийг үндэслэн энэ хуулийн 35.1-д заасан эрхийг гурван жилийн хугацаагаар олгоно.

35.5.Мэргэшлийн шалгаруулалтыг Мэргэшлийн зөвлөл эрхлэн гүйцэтгэх бөгөөд Мэргэшлийн зөвлөл нь есөн гишүүнтэй байна.

35.6.Мэргэшлийн зөвлөлийн гишүүн нь холбогдох төрийн захиргааны байгууллага, өөрийгөө зохицуулах болон холбогдох мэргэжлийн байгууллагаас санал болгосон, санхүү, эдийн засаг, хууль зүйн салбарт гурваас доошгүй жил ажилласан туршлагатай этгээд байна.

35.7.Мэргэшлийн зөвлөлийн үйл ажиллагааны журам болон бүрэлдэхүүнийг томилох журмыг Хороо тогтооно.

35.8.Мэргэшлийн зөвлөлийг Хорооны даргын томилсон Хорооны гишүүн даргална.

35.9.Мэргэшлийн шалгаруулалт явуулах, мэргэжилтэнд эрх олгох, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгохтой холбогдсон журмыг Хороо тогтооно.

Дөрөвдүгээр дэд бүлэг **Зохицуулалттай үйл ажиллагааны төрөл**

36 дугаар зүйл. Үнэт цаасны брокерийн үйл ажиллагаа

36.1.Харилцагчийн хөрөнгөөр, түүний нэрийн өмнөөс, түүний даалгавраар үнэт цаасыг худалдах, худалдан авахтай холбоотой зуучлалын үйлчилгээг гэрээний үндсэн дээр эрхлэхийг үнэт цаасны брокерийн үйл ажиллагаа /цаашид “брокерийн үйл ажиллагаа” гэх/ гэнэ.

36.2.Брокер нь хууль тогтоомж, Хороо болон харьяалах хөрөнгийн бирж, үнэт цаасны арилжааны төлбөр, тооцоо, хадгаламжийн байгууллага зэрэг гишүүнчлэл бүхий өөрийгөө зохицуулах байгууллагаас баталсан дүрэм, журмыг үйл ажиллагаандаа дагаж мөрдөх үүрэгтэй.

36.3.Брокер болон түүний харилцагчийн хоорондын харилцааг гэрээгээр зохицуулах бөгөөд брокерийн үйлчилгээ үзүүлэх гэрээний стандарт нөхцөл, гэрээ байгуулах журмыг Хороо тогтооно.

36.4.Брокер нь харилцагчийн даалгаврыг гэрээнд заасан нөхцөл, шаардлагын дагуу үнэнч шударгаар, мэргэжлийн өндөр түвшинд гүйцэтгэх үүрэгтэй бөгөөд гэрээний нөхцөл өөрчлөгдөхөөр бол энэ тухай харилцагчид мэдэгдэж, даалгаврыг шинэчлүүлэх арга хэмжээ авах үүрэгтэй.

36.5.Брокер нь дилерийн үйл ажиллагаа давхар эрхэлж байгаа эсэхээс үл хамаарч харилцагчийн даалгаврыг тэргүүн ээлжид биелүүлэх, харилцагчдын захиалгыг, захиалга өгсөн дарааллын дагуу гүйцэтгэх үүрэгтэй.

36.6.Брокер нь харилцагчтай брокерийн үйлчилгээ үзүүлэх талаар аливаа гэрээ байгуулахаас өмнө сонирхлын зөрчил бүхий нөхцөл байдлын талаар урьдчилан мэдэгдэх, эсхүл гэрээ байгуулсны дараа сонирхлын зөрчил үүссэн бол энэ тухай харилцагчид нэн даруй мэдэгдэх үүрэгтэй.

36.7.Харилцагчтай гэрээ байгуулахаас өмнө түүнд урьдчилан мэдэгдээгүй, эсхүл гэрээ байгуулсны дараа үүссэн сонирхлын зөрчлийн талаар нэн даруй мэдэгдээгүйн улмаас тухайн харилцагчид учирсан эд хөрөнгийн хохирлыг тухайн брокерийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд өөрийн хөрөнгөөр хариуцна.

36.8.Брокер нь харилцагчийн мөнгөн хөрөнгө, үнэт цаасыг мөнгөн хөрөнгө, үнэт цаас хадгалах эрх бүхий байгууллагад тусгайлан нээсэн дансанд өөрийн мөнгөн хөрөнгө, үнэт цааснаас тусад нь байршуулж ажиллана.

36.9.Энэ хуулийн 36.8-д заасан харилцагчийн мөнгөн хөрөнгө, үнэт цаасыг хадгалах данс нь зөвхөн үнэт цаасны арилжааны төлбөр тооцоог гүйцэтгэх зорилго бүхий үнэт цаасны арилжааны данс байна.

36.10.Энэ хуулийн 36.8-д заасны дагуу харилцагчийн мөнгөн хөрөнгө, үнэт цаасыг хадгалах дансан дахь мөнгөн хөрөнгийг харилцагч болон түүнээс олгосон итгэмжлэл бүхий этгээдээс бусад этгээд үнэт цаасны арилжааны төлбөр тооцоог гүйцэтгэхээс бусад зорилгоор захиран зарцуулахыг хориглоно.

36.11.Хууль болон гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол брокер нь өөрийн харилцагчтай байгуулсан гэрээний дагуу түүнээс хүлээн авсан, эсхүл түүний даалгавраар бусадтай байгуулсан гэрээний дагуу түүний нэр дээр бусдаас хүлээн авсан мөнгөн хөрөнгийг мөнгөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий байгууллагад тухайн харилцагчийн нэр дээр дансанд байршуулах үүрэгтэй.

36.12.Брокер нь харилцагчийн өмчлөл дэх үнэт цаас болон мөнгөн хөрөнгийн нягтлан бодох бүртгэлийг харилцагч тус бүрээр хөтөлж, бүртгэлийг тогтоосон журмын дагуу харилцагчид танилцуулах үүрэгтэй.

36.13.Брокер нь өөрийн харилцагчийг таниж мэдэх үүрэгтэй бөгөөд хууль тогтоомж, дүрэм, журамд заасны дагуу тухайн үнэт цаасны арилжаанд оролцох эрхтэй эсэхийг нягтлан, оролцох эрхгүй арилжаанд оролцохоор өгсөн харилцагчийн даалгаврыг биелүүлэхээс татгалзана.

36.14.Харилцагчийн мөнгөн хөрөнгөөс брокерийн бусдын өмнө хүлээсэн үүргийг гүйцэтгэхгүй.

36.15.Гэрээнд заасны дагуу үнэт цаас худалдан авахтай нь холбогдуулан брокер нь харилцагчид зээл олгосноос бусад тохиолдолд өөрийн болон харилцагчийн данс хооронд мөнгөн хөрөнгө шилжүүлэхийг хориглоно.

36.16.Гадаад улсын үнэт цаасны зах зээлд үнэт цаас худалдах, худалдан авахад зуучлах үйл ажиллагааг Хорооны зөвшөөрлөөр эрхлэх бөгөөд энэ харилцааг зохицуулсан журмыг Хороо тогтооно.

37 дугаар зүйл. Үнэт цаасны дилерийн үйл ажиллагаа

37.1.Өөрийн нэрийн өмнөөс өөрийн хөрөнгөөр үнэт цаасыг худалдах, худалдан авах ажиллагааг үнэт цаасны дилерийн үйл ажиллагаа /цаашид “дилерийн үйл ажиллагаа” гэх/ гэнэ.

37.2.Дилер нь энэ хуулийн 37.1-д заасан үйл ажиллагаанд дор дурдсан нөхцөлийг санал болгож болно:

37.2.1.худалдах, худалдан авах үнэт цаасны дээд, доод хэмжээ;

37.2.2.худалдах, худалдан авахаар санал болгож байгаа үнийн хүчинтэй байх хугацаа;

37.2.3.хуулиар хориглоогүй бусад.

37.3.Дилер нь энэ хуулийн 37.2-т заасны дагуу гаргасан саналаа тухайн санал гаргасан арга, хэлбэрээр хөрөнгийн биржээс тогтоосон журмын дагуу өөрчлөх буюу цуцалж болно.

37.4.Дилерийн үнэт цаас худалдах, худалдан авах саналыг зөвшөөрсөн хариу ирүүлсэн тохиолдолд тэрээр үүргээ үл маргах журмаар биелүүлэх үүрэгтэй.

37.5.Дилер нь өөрийн өмчлөл дэх үнэт цаас, мөнгөн хөрөнгөө үнэт цаас болон мөнгөн хөрөнгө хадгалах эрх бүхий хөндлөнгийн байгууллагад тусгайлан нээсэн дансанд байршуулна.

37.6.Дилер энэ хуулийн 37.4-т заасан үүргийг гүйцэтгээгүйн улмаас бусдад учирсан хохирлыг шүүхийн журмаар нэхэмжилж болно.

37.7.Энэ хуулийн 36.8, 37.5-д заасан үнэт цаасны арилжааны данстай холбогдох харилцааг Монголбанк, Хорооны хамтарсан журмаар тогтооно.

38 дугаар зүйл.Хөрөнгө оруулалтын сангийн үйл ажиллагаа

38.1.Хөрөнгө оруулалтын сан хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг бүрэн төлөөлж ажиллах, сангийн хөрөнгийг үр ашигтайгаар өсгөн нэмэгдүүлэх зорилготой байна.

38.2.Хөрөнгө оруулалтын сангийн хөрөнгө нягтлан бодох бүртгэлийн хувьд түүний үүсгэн байгуулагчдын хөрөнгөөс тусгаарлагдсан байх бөгөөд сангийн хөрөнгийг кастодианы үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллагад, эсхүл эрх бүхий банкинд нээсэн тусгай дансанд хадгалуулна.

38.3.Хөрөнгө оруулалтын сан нь үйл ажиллагаа эрхлэх төрлөөсөө хамаарч хуулийн этгээдийн эрхтэй, эсхүл хуулиар зөвшөөрсөн бусад хэлбэртэй байж болох бөгөөд хөрөнгө оруулалтын сангийн хуулийн этгээдийн эрхтэй холбогдсон харилцааг тусгай хуулиар зохицуулна.

38.4.Хөрөнгө оруулалтын сан Хорооноос тогтоосон журмын дагуу үнэт цаас /хувьцаа, нэгж эрх/ гаргаж болно.

38.5.Хөрөнгө оруулалтын сан нь дараах төрөлтэй байна:

38.5.1.үнэт цаасаа бусдад худалдахаар байнга санал болгож, эрэлтийн хэмжээгээр гаргадаг бөгөөд үнэт цаасаа эргүүлэн худалдан авах үүрэг хүлээдэг буюу нээлттэй;

38.5.2.үүсгэн байгуулагчаас тогтоосон хөрөнгийн хэмжээнд багтаан нийтэд санал болгох хэлбэрээр үнэт цаас гаргаж, зах зээлийн үнээр худалддаг, өөрийн гаргасан үнэт цаасыг эргүүлэн худалдан авах үүрэг хүлээдэггүй буюу хаалттай;

38.5.3.Хорооноос зөвшөөрсөн бусад төрөл.

38.6.Хөрөнгө оруулалтын сан дараах үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно:

38.6.1.хөрөнгө оруулалтын бодлого, хууль болон Хорооноос зөвшөөрснөөс бусад төрлийн ажил, үйлчилгээ эрхлэх, сангийн хөрөнгийг зарцуулах;

38.6.2.сангийн хөрөнгө оруулагчид ашиг олох, хувьцаагаа тодорхой үнэ ханшаар эргүүлэн авах амлалт, баталгаа гаргах, хөрөнгө оруулалтын зориулалтаар зээл авах, бусдад зээл олгох;

38.6.3.сангийн хувьцаа /нэгж эрх/-г зээлээр олгох;

38.6.4.сангийн удирдлага нь хувийн ашиг сонирхлын үүднээс сангийн хөрөнгийг зарцуулах, удирдлагын зардлыг үндэслэлгүй хэтрүүлэх;

38.6.5.сангийн хөрөнгийн удирдлагыг хэрэгжүүлэхдээ эрсдэлийг төвлөрүүлэх.

38.7.Хөрөнгө оруулалтын сангийн хөрөнгийн удирдлагыг хөрөнгө итгэмжлэх гэрээний үндсэн дээр хөрөнгө оруулалтын менежментийн компани эрхлэх бөгөөд уг компани нь Хорооноос тусгай зөвшөөрөл авсан хуулийн этгээд байна.

38.8.Хөрөнгө оруулалтын менежментийн компани нь үйлчилгээний зардлын төлбөр, гүйцэтгэлийн урамшууллаас бусад төлбөр, хураамжийг сангийн хөрөнгөөс гаргахыг хориглоно.

38.9.Хөрөнгө оруулалтын менежментийн компанийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох болон бусад үйл ажиллагаатай холбоотой журмыг Хороо тогтооно.

38.10.Хөрөнгө оруулалтын сангийн үйл ажиллагааны онцлогтой холбогдох энэ хуульд зааснаас бусад харилцааг хууль болон Хорооноос тогтоосон журмаар зохицуулна.

39 дүгээр зүйл. Үнэт цаасны хөрөнгө оруулалтын зөвлөхийн үйл ажиллагаа

39.1.Үнэт цаас гаргагчийн нийтэд танилцуулагдсан мэдээлэл дээр үндэслэн судалгаа, шинжилгээг гүйцэтгэх, харилцагчид үнэт цаасыг худалдах, худалдан авах үнэ, нөхцөл, хугацааны талаар мэргэжлийн зөвлөгөөг төлбөртэйгөөр өгөх ажиллагааг үнэт цаасны хөрөнгө оруулалтын зөвлөхийн үйл ажиллагаа гэнэ.

39.2.Дараах тохиолдолд үнэт цаасны хөрөнгө оруулалтын зөвлөхийн үйл ажиллагаа эрхэлсэн гэж үзэхгүй:

39.2.1.үнэт цаасны зах зээлд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх этгээд өөрийн үйл ажиллагаанд ашиглах зорилгоор судалгаа, шинжилгээ хийх;

39.2.2.хөрөнгө оруулагч хөрөнгө оруулалтын шийдвэр гаргахад зориулан судалгаа, шинжилгээ хийх;

39.2.3.нийтийн хэрэгцээнд зориулан буюу шинжлэх ухааны зорилгоор судалгаа, шинжилгээ хийж, дүнг нийтэд мэдээлэх.

40 дүгээр зүйл. Үнэт цаасны итгэмжлэн удирдах үйл ажиллагаа

40.1.Итгэмжлэгч харилцагчийн үнэт цаас, түүнтэй холбоотой хөрөнгийн өмчлөх эрхийг хөрөнгө итгэмжлэн удирдах гэрээнд заасан хязгаарын хүрээнд хэрэгжүүлэхийг үнэт цаасны итгэмжлэн удирдах үйл ажиллагаа гэнэ.

40.2.Үнэт цаасны итгэмжлэн удирдах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэгч /цаашид “итгэмжлэгдсэн өмчлөгч” гэх/ нь харилцагчтайгаа болон харилцагчдынхаа хооронд үүссэн, тэдгээрт урьдчилан мэдэгдээгүй сонирхлын зөрчлийн улмаас харилцагчид учирсан хохирлыг хариуцна.

40.3.Итгэмжлэгдсэн өмчлөгчийн нэр дээр үнэт цаас, мөнгөн хөрөнгийг шилжүүлснээс хойш уг үнэт цаасны жинхэнэ өмчлөгч нь зөвхөн гэрээнд заасны дагуу өмчлөх эрхээ хэрэгжүүлнэ.

40.4.Итгэмжлэгдсэн өмчлөгчийн энэ хуулийн 40.1-д заасантай холбоогүй үүссэн бусдын өмнө хүлээсэн үүргийг итгэмжлэгч харилцагчийн үнэт цаасаар гүйцэтгэхгүй.

40.5.Итгэмжлэгч харилцагч нь мэргэжлийн хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа эрхлэгч байх тохиолдолд итгэмжлэгдсэн өмчлөгч нь үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэлтэй холбоотой гэрээ, хэлцэл хийж болно.

40.6.Үнэт цаасны итгэмжлэн удирдах үйл ажиллагаа эрхлэх нарийвчилсан журмыг Хороо батална.

41 дүгээр зүйл. Андеррайтерийн үйл ажиллагаа

41.1.Үнэт цаас гаргагчтай байгуулсан гэрээний үндсэн дээр түүний үнэт цаасыг нийтэд санал болгон гаргахад мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэх, үнэт цаас гаргагчийн үнэт цаасны анхдагч зах зээлд худалдагдаагүй үлдсэн үнэт цаасыг андеррайтерийн гэрээнд заасан хэмжээгээр худалдаж авах зэрэг ажиллагааг андеррайтерийн үйл ажиллагаа гэнэ.

41.2.Андеррайтерийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг брокерийн үйл ажиллагаа, эсхүл дилерийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээдэд олгож болно.

41.3.Брокерийн үйл ажиллагаа, эсхүл дилерийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл хүчингүй болсон нь тухайн хуулийн этгээдийн андеррайтерийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох үндэслэл болно.

41.4.Андеррайтерийн үйлчилгээг дор дурдсан хэлбэрээр үзүүлж болно:

41.4.1.үнэт цаасны танилцуулга бэлтгэх, үнэт цаасыг санал болгох үнийг тодорхойлох;

41.4.2.үнэт цаас гаргагчийн нийтэд санал болгосон бүх үнэт цаасыг худалдан авах;

41.4.3.хөрөнгө оруулагчид тухайн үнэт цаасыг танилцуулах замаар түүнийг худалдахад шаардлагатай бүх хүчин чармайлт гаргах;

41.4.4.үнэт цаасыг нийтэд санал болгосны дараа түүний худалдагдаагүй үлдсэн хэсгийг бүхэлд нь худалдан авах;

41.4.5.үнэт цаас гаргагчийн нийтэд санал болгосон үнэт цаасыг худалдан аваагүй нөхцөлд тухайн үнэт цаасыг гэрээгээр тохиролцсон үнээр худалдан авах баталгаа гаргах;

41.4.6.өөрийн харилцагчид үнэт цаасыг танилцуулах, худалдах ажлыг зохион байгуулах;

41.4.7.гэрээнд заасан бусад нөхцөл.

41.5.Андеррайтер нь энэ хуулийн 41.4-т заасан үйлчилгээг дангаар, эсхүл андеррайтерийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий бусад хуулийн этгээдтэй хамтран үзүүлж болох бөгөөд энэ тохиолдолд талууд хамтран ажиллах гэрээ байгуулах ба гэрээнд дор дурдсан нөхцөлийг заавал тусгана:

41.5.1.андеррайтерийн үйлчилгээг хамтран үзүүлэх талуудын эрх, үүрэг, хариуцлагын хуваарилалт;

41.5.2.гэрээний хугацаа.

41.6.Андеррайтерийн үйл ажиллагаа эрхлэх журам болон андеррайтерийн үйлчилгээ үзүүлэх гэрээний стандарт нөхцөлийг Хороо тогтооно.

42 дугаар зүйл. Үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлийн үйл ажиллагаа

42.1. Үнэт цаас гаргагчтай байгуулсан гэрээний үндсэн дээр үнэт цаасны өмчлөх эрх шилжүүлэхтэй холбоотой мэдээллийг хүлээн авч үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлийн мэдээллийн санд оруулан, уг мэдээллийг хадгалах, боловсруулах, хууль тогтоомжийн дагуу тайлагнах үйл ажиллагааг үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлийн үйл ажиллагаа гэнэ.

42.2. Үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлийн үйл ажиллагаа нь дараах төрөлтэй байна:

42.2.1. үнэт цаасны төвлөрсөн бүртгэл;

42.2.2. үнэт цаасны тухайлсан бүртгэл.

42.3. Үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэл нь нэгдсэн тогтолцоотой байх бөгөөд үнэт цаасны төвлөрсөн бүртгэлийг үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээд хөтлөх ба уг хуулийн этгээд нь үнэт цаасны нэгдсэн дугаарыг үнэт цаасны олон улсын нэгдсэн кодын дагуу олгоно.

42.4. Үнэт цаасны тухайлсан бүртгэл хөтлөх эрх бүхий хуулийн этгээд нь үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн байгууллагад заавал гишүүнчлэлтэй байна. Үнэт цаасны тухайлсан бүртгэлийн өөрчлөлт нь үнэт цаасны төвлөрсөн бүртгэлд нэгдсэн байдлаар тухай бүр бүртгэгдэнэ.

42.5. Үнэт цаасны тухайлсан бүртгэлийн сан нь үнэт цаасыг өмчлөгч /итгэмжлэгдсэн өмчлөгч/ бүрийн өмчлөлд байгаа үнэт цаас болон тэдгээрийн эрх, үүрэг, холбогдох этгээдийн талаарх мэдээлэл болон Хорооноос тогтоосон бусад нэмэлт мэдээллийг агуулна.

42.6. Үнэт цаасны төвлөрсөн бүртгэлийн сан нь дараах мэдээллийг агуулна:

42.6.1. Монгол Улсын үнэт цаасны зохицуулалттай зах зээлд арилжихыг зөвшөөрсөн санхүүгийн хэрэгслийн төрөл, тоо /зарласан болон гаргасан/, үнэт цаас гаргагчийн холбогдох мэдээлэл;

42.6.2. Монгол Улсын хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй боловч гадаад улсад арилжиж байгаа үнэт цаас гаргагчийн үнэт цаас, түүнд суурилан гаргасан бусад санхүүгийн хэрэгслийн төрөл, тоо /зарласан болон гаргасан/, үнэт цаас гаргагчийн холбогдох мэдээлэл;

42.6.3. гадаад улсын хөрөнгийн биржид давхар бүртгэлтэйгээр Монгол Улсад арилжиж байгаа үнэт цаас гаргагчийн үнэт цаас, түүнд суурилан гаргасан бусад санхүүгийн хэрэгслийн төрөл, тоо /зарласан болон гаргасан/, үнэт цаас гаргагчийн холбогдох мэдээлэл;

42.6.4. гишүүдийн нэр дээр нээгдсэн данс бүхий үнэт цаасны нэгдсэн бүртгэл.

42.7. Үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээд үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлийн мэдээлэл, баримтыг хууль тогтоомжоор тогтоосон хугацаанд бүрэн бүтэн хадгалж, зохих журмын дагуу мэдээлэх буюу тайлагнах үүрэгтэй.

42.8. Энэ хуулийн 42.7-д заасан ажиллагаа явуулахтай холбогдох журмыг Хороо тогтооно.

42.9. Үнэт цаас гаргагч нь өөрийн гаргасан үнэт цаасны өмчлөгчийн бүртгэлийн хуулбарыг жилд нэг удаа үнэ төлбөргүйгээр авах эрхтэй.

42.10. Үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлд алдаатай мэдээлэл оруулсны улмаас учирсан хохирлыг буруутай этгээд хариуцна.

42.11. Үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээд хууль болон холбогдох журамд заасан үндэслэлээр бүртгэлийг гүйцэтгэхээс татгалзах, зохих мэдээллийг эрх бүхий байгууллагад мэдээлэх, шалгуулах эрхтэй.

42.12. Үнэт цаас өмчлөгч /итгэмжлэгдсэн өмчлөгч/, кастодианы болон брокерийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээд нь үнэт цаасны тухайлсан бүртгэлд гаргаж өгөх шаардлагатай мэдээллийг үнэн зөв, шуурхай гаргаж өгөх үүрэгтэй.

42.13. Итгэмжлэгдсэн өмчлөгч нь үнэт цаасны тухайлсан бүртгэлд бүртгүүлэхдээ тухайн үнэт цаасны жинхэнэ өмчлөгчийг давхар бүртгүүлнэ.

42.14. Үнэт цаасны тухайлсан бүртгэлд давхар бүртгэх шаардлагагүй өмчлөгчийн жагсаалтыг Хороо батална.

42.15. Нэг үнэт цаасыг үнэт цаасны тухайлсан бүртгэлийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа зөвхөн нэг хуулийн этгээдэд бүртгүүлэх ба өөр хуулийн этгээдэд давхар бүртгүүлэхийг хориглоно.

42.16. Үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээд нь өөрийн үнэт цаасны бүртгэлд байгаа үнэт цаасыг өмчлөгчийнх нь зөвшөөрөлгүйгээр дур мэдэн захиран зарцуулахыг хориглоно.

42.17. Үнэт цаас өмчлөгч нь тухайн үнэт цаасны төлбөрийн гүйцэтгэлийг энэ хуулийн 44.2-т заасан хугацаанд биелүүлээгүй тохиолдолд энэ хуулийн 42.16 дахь хэсгийн заалт хамаарахгүй.

42.18. Үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлийн үйлчилгээний хөлсний хэмжээг үнэт цаасны өмчлөх эрхийн бүртгэлийн үйл ажиллагаа эрхлэж байгаа этгээд өөрөө тогтооно.

43 дугаар зүйл. Үнэт цаасны арилжааны тооцооны үйл ажиллагаа

43.1. Үнэт цаасны арилжааны тооцооны үйл ажиллагаа /цаашид “тооцооны үйл ажиллагаа” гэх/ гэж дор дурдсан дарааллаар явуулах цогц үйл ажиллагааг ойлгоно:

43.1.1. үнэт цаасны арилжааны дараа арилжаанд оролцогч талуудын гэрээ, хэлцлийн дагуу төлбөл зохих төлбөрийг гэрээ тус бүрээр болон нэгдсэн байдлаар тодорхойлж, холбогдох санхүүгийн бүртгэл, тооцооллыг хийх;

43.1.2. төлбөр хийгдэх бэлтгэлийг ханган, төлбөр гүйцэтгэх даалгаврыг эрх бүхий төлбөрийн байгууллагад илгээх.

43.2. Тооцооны үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд /цаашид “тооцооны байгууллага” гэх/ гишүүнчлэлтэй байх бөгөөд үнэт цаасны арилжааны явцад хийгдсэн гэрээ, хэлцэл цуцлагдах аливаа эрсдэлийг бууруулах зорилгоор тусгай сан байгуулж ажиллана.

43.3. Тооцооны байгууллага нь үнэт цаасны зах зээлийн тогтолцооны эрсдэлийг шинжилж, эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээний талаарх зөвлөмжөөр үнэт цаасны арилжааны төлбөрийн үйл ажиллагаа эрхлэх байгууллагыг хангана.

43.4. Тооцооны үйл ажиллагааны журмыг Хороо тогтооно.

44 дүгээр зүйл. Үнэт цаасны арилжааны төлбөрийн үйл ажиллагаа

44.1. Үнэт цаасны арилжааны төлбөрийн үйл ажиллагаа /цаашид

“төлбөрийн үйл ажиллагаа” гэх/ гэж дор дурдсан дарааллаар явуулах цогц үйл ажиллагааг ойлгоно:

44.1.1.тооцооны байгууллагаас ирүүлсэн даалгаврын дагуу үнэт цаас худалдан авагчаас төлөх төлбөрийг үнэт цаас худалдагчийн дансанд шилжүүлэх;

44.1.2.үнэт цаас худалдагчийн дансанд байгаа зохих тооны үнэт цаасыг худалдан авагчийн дансанд байршуулах;

44.1.3.кастодианы төвлөрсөн хадгаламжийн болон мөнгөн хөрөнгийн хадгаламжийн байгууллага хооронд даалгавар илгээх замаар төлбөрийн гүйлгээг тогтоосон хугацаанд нэгэн зэрэг гүйцэтгэх;

44.1.4.төлбөр төлөгдсөн тайлангийн дагуу зохих санхүүгийн бүртгэлийг гүйцэтгэн гүйлгээг баталгаажуулах;

44.1.5.зохих мэдээллийг үнэт цаасны хадгаламж, бүртгэлийн байгууллагад илгээх.

44.2.Үнэт цаасны арилжааны төлбөрийн гүйлгээг тухайн арилжаа явагдсанаас хойш ажлын гурван өдөрт багтаан гүйцэтгэнэ.

44.3.Үнэт цаасны арилжааны төлбөрийн гүйлгээг нэг удаа гүйцэтгэх бөгөөд онцгой тохиолдолд үнэт цаасны арилжааны, төлбөр, тооцооны байгууллагаас үндэслэл бүхий хүсэлт ирүүлсний дагуу үнэт цаас болон мөнгөн хөрөнгө нь тус бүрийн дансанд байршиж байгаа бол Хорооны байцаагчийн шийдвэрээр гүйлгээг буцааж болно.

44.4.Төлбөрийн байгууллага нь төлбөрийн үйл ажиллагаанд учирч болох зээлийн болон төлбөрийн эрсдэлийг бууруулах зорилгоор төлбөр гүйцэтгэгч талаас барьцаа авах, батлан даалт гаргуулах болон төлбөрийн үүргээ зохих ёсоор гүйцэтгээгүй тохиолдолд гэрээнд заасны дагуу хариуцлага тооцож болно.

44.5.Үнэт цаасны арилжааны төлбөрийн гүйлгээг төлбөр бүрэн хийгдсэн тохиолдолд үнэт цаасны өмчлөх эрхийг шилжүүлэх зарчмыг баримтлан гүйцэтгэнэ.

45 дугаар зүйл. Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа

45.1.Үнэт цаас гаргагч болон бусад оролцогчтой байгуулсан гэрээний үндсэн дээр үнэт цаасыг хадгалах, түүнтэй холбоотой бүртгэл

хөтлөх үйл ажиллагааг үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа гэнэ.

45.2. Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг зөвхөн нэг хуулийн этгээдэд олгоно.

45.3. Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх хуулийн этгээдийн удирдлага, бүтэц, зохион байгуулалт, үйл ажиллагаанд тавих нөхцөл, шаардлага, үнэт цаас өмчлөгчтэй байгуулах гэрээнд заавал тусгах зүйлсийн жагсаалтыг Хороо тогтооно.

45.4. Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд нь үнэт цаасны тухайлсан бүртгэл болон кастодианы үйл ажиллагааг хавсран эрхэлж болно.

45.5. Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд хадгалагдаж байгаа үнэт цаасыг захиран зарцуулахыг хориглох бөгөөд хадгалагдаж байгаа хөрөнгийн хадгалалтыг хангаагүйгээс учирсан хохирлыг хариуцан арилгана.

45.6. Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд нь үнэт цаасны өмчлөх эрх шилжсэн тухай үнэт цаас гаргагчид хүсэлтээр болон үнэт цаасны бүртгэлийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээдэд мэдээлнэ.

45.7. Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд нь мөнгөн хөрөнгө хадгалах эрхгүй бөгөөд үнэт цаас хадгалуулагчийн өмчлөл дэх үнэт цаасны ногдол ашиг болон үнэт цаас худалдсаны төлбөрийг банкин дахь харилцагчийн нэр дээрх дансанд байршуулна.

45.8. Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд бусдын өмнө хүлээсэн үүргийг түүний харилцагчийн дансан дахь үнэт цаас болон түүнтэй холбоотой мөнгөн хөрөнгөөр гүйцэтгэхийг хориглоно.

45.9. Нийтэд санал болгон гаргасан үнэт цаасыг үнэт цаасны төвлөрсөн бүртгэлийн санд бүртгүүлнэ.

46 дугаар зүйл. Кастодианы үйл ажиллагаа

46.1. Үнэт цаас өмчлөгчийн өмчлөл дэх үнэт цаасыг хадгалах, үнэт цаасаар гэрчлэгдсэн өмчлөх бусад эрхийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой үйлчилгээг үзүүлэх ажиллагааг кастодианы үйл ажиллагаа гэнэ.

46.2.Кастодианы үйл ажиллагааг банк, түүний хараат, эсхүл охин компани, үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн байгууллага эрхэлж болно.

46.3.Кастодианы үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээд өөрт хадгалагдаж байгаа үнэт цаасны талаар өмчлөгчөөс бусад аливаа этгээдтэй гэрээ, хэлцэл байгуулах буюу захиран зарцуулахыг хориглоно.

46.4.Кастодианы үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээд өөрийн байгууллагын дансыг харилцагчийн данснаас тусад нь, харилцагч тус бүрийн дансыг тус тусад нь хөтөлж, найдвартай байдлыг хангаж ажиллана.

46.5.Кастодианы үйл ажиллагаа эрхлэх журмыг Монголбанк, Хороо хамтран тогтооно.

46.6.Кастодианы үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээдийн бусдын өмнө хүлээсэн үүргийг түүний харилцагчийн дансан дахь үнэт цаас болон мөнгөн хөрөнгөөр гүйцэтгэхийг хориглоно.

47 дугаар зүйл. Үнэт цаасны арилжаа эрхлэх үйл ажиллагаа

47.1. Үнэт цаас болон үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийг нийтэд санал болгон худалдах, худалдан авахтай холбоотой гэрээ, хэлцэл байгуулах нөхцөлийг бүрдүүлж, үнэт цаасны арилжааг зохион байгуулахыг үнэт цаасны арилжаа эрхлэх үйл ажиллагаа гэнэ.

47.2. Хөрөнгийн бирж дор дурдсан журмыг баталж, нийтэд мэдээлнэ:

журам; 47.2.1. үнэт цаасны арилжааг зохион байгуулах журам;
47.2.2. үнэт цаасны арилжаанд үнэт цаасыг оруулах

журам; 47.2.3. үнэт цаасны арилжааны гэрээ байгуулах, бүртгэх

47.2.4. үнэт цаасны арилжааны гэрээг биелүүлэх журам;
47.2.5. үнэт цаасны арилжааны хяналтын журам;

үзүүлэх хуваарь; 47.2.6. үнэт цаасны арилжаа зохион байгуулах үйлчилгээ

бусад дүрэм, журам; 47.2.7. үнэт цаасны арилжаа эрхлэхэд шаардлагатай

47.2.8.хууль тогтоомж, дотоод журмын дагуу нийтэд мэдээлэхээр заасан бусад мэдээлэл.

47.3.Хөрөнгийн бирж үнэт цаасны арилжааны талаарх дараах мэдээллийг нийтэд мэдээлнэ:

47.3.1.хэлцэл хийгдсэн он, сар, өдөр, тухайн үнэт цаасны бүртгэлийн дугаар, ялгах тэмдэг;

47.3.2.нийт арилжигдсан үнэт цаасны тоо, үнэ, нээлтийн болон хаалтын ханш;

47.3.3.хууль тогтоомж, холбогдох журмын дагуу нийтэд мэдээлэхээр заасан бусад мэдээлэл.

47.4.Хөрөнгийн бирж энэ хуулийн 47.1-д зааснаас гадна дор дурдсан үйл ажиллагаа эрхэлж болно:

47.4.1.бараа бүтээгдэхүүнд суурилсан үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийн арилжааны үйл ажиллагаа;

47.4.2.тооцооны үйл ажиллагаа;

47.4.3.тогтоосон журмын дагуу үнэт цаасны арилжаа зохион байгуулах зорилгоор тодорхой эд хөрөнгийг төлбөртэй ашиглуулах;

47.4.4.хууль тогтоомж болон Хорооноос тогтоосон журамд заасан бусад үйл ажиллагаа.

47.5.Хөрөнгийн бирж энэ хуулийн 47.1, 47.4-т зааснаас бусад үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглоно.

47.6.Хөрөнгийн бирж үнэт цаасны төлбөр, тооцооны үйл ажиллагааг эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээдийн хувьцааг эзэмшиж болно.

47.7.Хөрөнгийн биржийн эрх бүхий албан тушаалтан үнэт цаасны арилжаанд оролцогч зохицуулалттай хуулийн этгээдэд аливаа албан тушаал эрхлэхийг хориглоно.

48 дугаар зүйл.Хөрөнгийн биржийн арилжаанд оролцох

48.1.Хөрөнгийн биржийн арилжаанд энэ хуульд заасан бүртгэлд хамрагдсан брокер, дилер, андеррайтер оролцоно.

48.2.Тооцооны үйл ажиллагааг тухайн арилжааг зохион байгуулж байгаа байгууллагаас өөр байгууллага гүйцэтгэж байгаа тохиолдолд уг байгууллагыг хөрөнгийн биржийн арилжаанд оролцсон гэж үзэхгүй.

49 дүгээр зүйл.Хөрөнгийн биржийн үйл ажиллагаанд тавих нөхцөл, шаардлага

49.1.Хөрөнгийн бирж нь дор дурдсан нөхцөл, шаардлагыг хангаж ажиллах үүрэгтэй:

49.1.1.үнэт цаас болон бараа бүтээгдэхүүнд суурилсан үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийг хөрөнгийн биржээр арилжихад зохих үйлчилгээг үзүүлэх;

49.1.2.хөрөнгийн биржийн бүртгэлийн журмыг батлах;

49.1.3.үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийг бүртгэх, хасах болон арилжаанд оруулах журмыг батлах;

49.1.4.энэ хуульд заасны дагуу хөрөнгийн бирж батлахаар заасан дүрэм, журмыг болон тэдгээрт оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийг зохих журмын дагуу Хороогоор батламжлуулах;

49.1.5.үнэт цаасны арилжаа зохих журмын дагуу явагдаж байгаа эсэхэд хяналт тавих;

49.1.6.үнэт цаасны арилжааг тогтоосон хугацаанд тасралтгүй, ил тод, алдаагүй, шударгаар зохион байгуулах, шаардлагатай бэлтгэлийг өөрийн эх үүсвэрээр бүрэн хангах.

49.2.Хөрөнгийн бирж энэ хуулийн 49.1.5-д заасан үүргээ биелүүлэх зорилгоор үнэт цаасны арилжаанд оролцогч, үнэт цаас өмчлөгч болон үнэт цаас гаргагчаас шаардлагатай мэдээллийг шаардах эрхтэй.

49.3.Хөрөнгийн бирж үзүүлж байгаа үйлчилгээнийхээ хөлс болон урамшууллын хэмжээг тогтоох эрхтэй.

50 дугаар зүйл.Санхүүжих чадавхын зэрэглэл тогтоох үйл ажиллагаа

50.1.Үнэт цаас гаргагчийн санхүүжих чадавхын зэрэглэлийг тусгайлан боловсруулсан аргачлалд үндэслэн тогтоох хөндлөнгийн, хараат бус ажиллагааг санхүүжих чадавхын зэрэглэл тогтоох үйл ажиллагаа гэнэ.

50.2.Санхүүжих чадавхын зэрэглэл тогтоох үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд зохих нөхцөл, шаардлагыг хангасан бол үнэт цаасны зах зээл дэх тодорхой төрлийн санхүүгийн хэрэгсэлд дүн шинжилгээ хийж, тэдгээрийн чанар, эрсдэл, өгөөж зэрэг үзүүлэлтээр зэрэглэл тогтоож болно.

50.3.Санхүүжих чадавхын зэрэглэл тогтоох үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд нь сонирхлын зөрчил бүхий харилцагчид үйлчилгээ үзүүлэх, хуурамч зэрэглэл тогтоох, дутуу мэдээлэл болон шинжилгээнд үндэслэн зэрэглэл тогтоохыг хориглоно.

50.4.Санхүүжих чадавхын зэрэглэл тогтоох аргачлал, үйл ажиллагааны журмыг Хороо тогтооно.

51 дүгээр зүйл.Зохицуулалттай үйл ажиллагааг хавсран эрхлэх

51.1.Дор дурдсан үйл ажиллагааг хавсран эрхэлж болно:

51.1.1.брокерийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд дилерийн болон андеррайтер, хөрөнгө оруулалтын зөвлөхийн үйл ажиллагааг;

51.1.2.үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд кастодианы, тооцооны болон төлбөрийн үйл ажиллагааг;

51.1.3.кастодианы үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд үнэт цаасны тухайлсан бүртгэлийн үйл ажиллагааг;

51.1.4.кастодианы үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээд төлбөрийн үйл ажиллагааг;

51.1.5.тухай бүр Хорооноос зөвшөөрсөн үйл ажиллагаа.

51.2.Энэ хуулийн 51.1-д зааснаас бусад зохицуулалттай үйл ажиллагааг хавсран эрхлэхийг хориглоно.

51.3.Энэ хуульд заасан зохицуулалттай хэд хэдэн үйл ажиллагааг нэг хуулийн этгээд хавсран эрхлэх тохиолдолд түүнд тавих санхүүгийн шаардлагыг хавсран эрхэлж байгаа үйл ажиллагаа тус бүрд тавих шаардлагаар нэмэгдүүлэн тооцно.

Тавдугаар дэд бүлэг Нягтлан бодох бүртгэл, аудит

52 дугаар зүйл.Нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх

52.1.Зохицуулалттай этгээд тусгай зөвшөөрөл бүхий үйл ажиллагаатай холбоотой хийсэн хэлцэл, өөрийн болон харилцагчийн хөрөнгийн хөдөлгөөн, өөрчлөлтийг бүрэн тусгасан анхан шатны болон нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, баланс орлого, үр дүнгийн тайланг цаг тухайд нь үнэн зөв гаргах үүрэгтэй.

52.2.Зохицуулалттай этгээд энэ хуулийн 52.1-д заасан баримт бичиг, бүртгэлийг өөрийн байгууллагад таваас доошгүй жил хадгалан архивт шилжүүлнэ.

52.3.Хороо, түүнээс томилогдсон этгээд энэ хуулийн 52.1-д заасан баримт бичиг, бүртгэлтэй танилцах, үнэ төлбөргүйгээр хуулбарлан авах эрхтэй.

53 дугаар зүйл.Аудит

53.1.Зохицуулалттай этгээд нь тусгай зөвшөөрөл авснаас хойш нэг сарын дотор Хороонд бүртгүүлсэн аудитын байгууллагыг сонгон гэрээ байгуулж, Хороонд мэдэгдэнэ.

53.2.Дараах этгээдийг энэ хуулийн 53.1-д заасан аудиторроор томилохыг хориглоно:

53.2.1.зохицуулалттай этгээдэд эрх бүхий албан тушаал эрхэлж байсан буюу эрхэлж байгаа болон түүний хувьцаа эзэмшигч, эсхүл харилцагч;

53.2.2.энэ хуулийн 53.2.1-д заасан этгээдийн холбогдох этгээд;

53.2.3.Хороонд бүртгэлгүй аудитор.

53.3.Зохицуулалттай этгээд нь аудитын байгууллагатай байгуулсан гэрээг цуцалснаас, эсхүл дуусгавар болсноос хойш долоо хоногийн дотор энэ тухайгаа Хороонд бичгээр мэдэгдэнэ.

54 дүгээр зүйл.Аудитийн шалгалт

54.1.Зохицуулалттай этгээд нь тухайн санхүүгийн тайлангийн жил дуусах тухай бүр нягтлан бодох болон бусад бүртгэлдээ аудитийн шалгалт

хийлгэж, санхүүгийн тайлангийн аудитаар баталгаажуулсан хувийг аудитийн дүгнэлтийн хамт Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуульд⁴ заасан хугацаанд Хороонд ирүүлнэ.

54.2.Энэ хуулийн 54.1-д заасны дагуу шалгалт хийх явцад зохицуулалттай этгээдийн санхүүгийн байдалд ноцтой сөрөг нөлөө үзүүлэхүйц болон санхүүгийн бусад зохицуулалтыг зөрчсөн нөхцөл байдал илэрвэл аудитор энэ тухай Хороонд болон зохицуулалттай этгээдэд нэн даруй бичгээр мэдэгдэнэ.

54.3.Хороо шаардлагатай гэж үзвэл зохицуулалттай этгээдийн улирлын санхүүгийн тайланд аудит хийлгэхийг шаардаж болно.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ ҮНЭТ ЦААСНЫ ЗАХ ЗЭЭЛИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

55 дугаар зүйл. Үнэт цаасны анхдагч зах зээлийн мэдээлэл

55.1. Үнэт цаасны анхдагч зах зээлд үнэт цаас гаргагч нь дор дурдсан мэдээллийг үнэ төлбөргүйгээр сонирхсон этгээдэд өгөх үүрэгтэй:

55.1.1. үнэт цаасны танилцуулгад туссан мэдээлэл;

55.1.2. үнэт цаас гаргагчийн дүрэм, журамд заасан үнэт цаас гаргах, үнэт цаасыг арилжих журам;

55.1.3. санхүүгийн болон үйл ажиллагааны тайлан;

55.1.4. Хороо, хөрөнгийн бирж болон бусад эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон болон үнэт цаас гаргагчийн дүрэм, журамд нийтэд мэдээлэхээр тусгасан мэдээлэл.

56 дугаар зүйл. Үнэт цаасны хоёрдогч зах зээлийн мэдээлэл

56.1. Үнэт цаасны хоёрдогч зах зээлд үнэт цаасаа арилжиж байгаа үнэт цаас гаргагч нь дор дурдсан нөхцөл байдал үүссэнээс хойш ажлын нэг өдөрт багтаан энэ талаар Хороо, хөрөнгийн бирж болон өөрийн цахим хуудсаар дамжуулан нийтэд мэдээлэх үүрэгтэй:

56.1.1. үнэт цаас гаргагчийн удирдлагын бүтцэд өөрчлөлт орсон;

56.1.2. нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигчийн бүтэц, түүний бусад компанид эзэмшиж байгаа хувьцаанд өөрчлөлт орсон;

⁴Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль - “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 4 дугаарт нийтлэгдсэн.

56.1.3.үнэт цаас гаргагч болон түүний охин, хараат, зэргэлдээ компанид зохион байгуулалтын өөрчлөлт орсон;

56.1.4.үнэт цаас гаргагчийн хөрөнгийг битүүмжилсэн, эсхүл хураасан;

56.1.5.үнэт цаас гаргагч тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа эрхлэх болсон, эсхүл түүнийг түдгэлзүүлсэн, хүчингүй болгосон;

56.1.6.үнэт цаас гаргагчийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэр гарсан;

56.1.7.үнэт цаасны үнэ, ханшид нөлөөлж болох бусад.

56.2.Хөрөнгийн бирж нь өөрийн бүртгэлд байгаа үнэт цаас, үнэт цаас гаргагчийн талаарх дор дурдсан мэдээллийг цахим хуудсаар дамжуулан нийтэд мэдээлэх үүрэгтэй:

56.2.1.үнэт цаасны ханш, түүнд нөлөөлж болох бусад мэдээлэл;

56.2.2.үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаа болон санхүүгийн байдал;

56.2.3.үнэт цаас гаргагчийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурал, түүний шийдвэрийн талаар;

56.2.4.үнэт цаас гаргагчийн байгуулсан их хэмжээний болон сонирхлын зөрчилтэй гэрээ, хэлцэл;

56.2.5.үнэт цаас гаргагчийн эрх бүхий албан тушаалтны эзэмшиж байгаа хувьцаа болон үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийн хувь хэмжээ, тоо ширхэг;

56.2.6.удирдлага, зохион байгуулалтын бүтцэд орсон өөрчлөлт болон төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хараат бус гишүүдийн талаарх мэдээлэл;

56.2.7.үнэт цаас гаргагчийн нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигчид болон тэдгээрийн холбогдох этгээдийн талаарх мэдээлэл;

56.2.8.хууль тогтоомж, Хороо, хөрөнгийн биржээс тогтоосон бусад мэдээлэл.

56.3.Энэ хуулийн 56.2-т заасан мэдээллийн үнэн зөвийг үнэт цаас гаргагч өөрөө хариуцна.

57 дугаар зүйл.Зохицуулалттай этгээдийн мэдээлэл

57.1.Тусгай зөвшөөрөлтэйгээр зохицуулалттай үйл ажиллагаа эрхлэх этгээд нь дор дурдсан мэдээллийг дараах этгээдэд мэдээлэх үүрэгтэй:

57.1.1.хөрөнгө оруулагчийн эрх ашигт сөргөөр нөлөөлж болохуйц нөхцөл байдлын талаарх мэдээллийг харилцагчид;

57.1.2.үнэт цаасыг худалдах, худалдан авах даалгавар авах явцад нууцад хамаарахаас бусад тухайн үнэт цаас болон үнэт цаас гаргагчийн талаар өөрт байгаа мэдээллийг харилцагчид;

57.1.3.тухайн үнэт цаасанд болон үнэт цаас гаргагчид эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон хязгаарлалтын талаар болон тухайн үнэт цаасны тусгай нөхцөлийн талаарх мэдээллийг харилцагчид;

57.1.4.харилцагчийн даалгаврыг биелүүлээгүй, эсхүл биелүүлэхээс татгалзсан бол үндэслэл бүхий тайлбарыг тухайн харилцагчид;

57.1.5.хууль тогтоомжийн дагуу мэдээлэх шаардлагатай үнэт цаастай холбоотой хийсэн хэлцэл, арилжаа, гүйлгээний талаар болон уг хэлцэлд оролцогч талуудын талаарх мэдээллийг Хороонд;

57.1.6.холбогдох этгээдээс харилцагчид хүргүүлэхээр ирүүлсэн мэдээллийг тухайн харилцагчид;

57.1.7.өөрийн байгууллагын үйл ажиллагаа, бүтэц, зохион байгуулалт, дүрэм, журамд орсон өөрчлөлтийг тогтоосон журмын дагуу харилцагчид болон Хороонд.

58 дугаар зүйл.Хөрөнгө оруулагчийн мэдээлэл

58.1.Хөрөнгө оруулагч нь өөрийн өмчлөл дэх үнэт цаасыг бүртгүүлэх, номиналь эзэмшигчид шилжүүлэхдээ үнэт цаастай холбоотой, шаардлагатай бүх мэдээллийг үнэт цаасны бүртгэл хөтлөгч болон номиналь эзэмшигчид мэдэгдэх үүрэгтэй.

58.2.Хөрөнгө оруулагч нь энэ хуулийн 58.1-д заасан үүргээ биелүүлээгүйгээс үүсэх бусдад учруулсан хохирлыг үнэт цаасны бүртгэл хөтлөгч болон номиналь эзэмшигч хариуцахгүй.

58.3.Хороо шаардсан тохиолдолд хөрөнгө оруулагч нь өөрийн болон түүний холбогдох этгээдийн өмчлөл дэх үнэт цаасны талаарх мэдээллийг гаргаж өгөх үүрэгтэй.

59 дүгээр зүйл.Хорооны мэдээлэл

59.1.Хороо хуульд зааснаас гадна дор дурдсан мэдээллийг нийтэд мэдээлэх үүрэгтэй:

59.1.1.бүртгэсэн үнэт цаас болон түүний танилцуулга;

59.1.2.үнэт цаас гаргагчийн Хороонд ирүүлсэн тайлбар, тайлан, дүгнэлт;

59.1.3.зохицуулалттай этгээдэд тусгай зөвшөөрөл олгох, бүртгэлд бүртгэхтэй холбоотой шийдвэр, түүний үндэслэл;

59.1.4.зохицуулалттай этгээд болон өөрийгөө зохицуулах байгууллагаас ирүүлсэн жилийн үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлан;

59.1.5.Хорооны үйл ажиллагааны жилийн тайлан;

59.1.6.Хорооноос тогтоосон бусад нэмэлт мэдээлэл.

59.2.Хорооноос гадаад улсын эрх бүхий зохицуулагч байгууллага болон олон улсын байгууллагад мэдээлэл өгөхтэй холбогдсон харилцааг энэ хуулийн 65 дугаар зүйлд заасны дагуу зохицуулна.

60 дугаар зүйл.Хороо бусдаас мэдээлэл шаардах эрх

60.1.Хороо өөрийн чиг үүргийг зохих ёсоор гүйцэтгэх, шуурхай ажиллагаа явуулах зорилгоор, эсхүл гадаад улсын эрх бүхий зохицуулагч байгууллага болон олон улсын байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу энэ хуулийн 82.1-д зааснаас бусад иргэн, хуулийн этгээдээс шаардлагатай гэж үзсэн мэдээллийг шаардах эрхтэй.

60.2.Энэ хуулийн 60.1-д заасан мэдээлэл нь хуульд өөрөөр заагаагүй бол Хорооны байгууллагын нууцад хамаарах бөгөөд уг мэдээллийг гагцхүү өөрийн албан хэрэгцээнд ашиглаж, мэдээллийг өгсөн этгээдийн зөвшөөрөлгүйгээр бусдад мэдээлэхгүй.

**ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ
ҮНЭТ ЦААСНЫ ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ**

**Нэгдүгээр дэд бүлэг
Үнэт цаасны зах зээл дэх төрийн зохицуулалт**

**61 дүгээр зүйл.Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн
захиргааны төв байгууллага**

61.1.Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

61.1.1.үнэт цаасны зах зээлийн талаарх төрийн бодлогыг холбогдох төрийн захиргааны байгууллагатай хамтран хөрөнгө оруулалт, эдийн засгийн нэгдсэн бодлоготой уялдуулан тодорхойлох;

61.1.2.Хороотой хамтран ажиллах, түүний үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх;

61.1.3.хуульд заасан бусад.

**62 дугаар зүйл.Үнэт цаасны зах зээл дэх төрийн
зохицуулалтыг хэрэгжүүлэгч байгууллага**

62.1.Үнэт цаасны зах зээл дэх төрийн зохицуулалт, хяналтыг хэрэгжүүлэгч байгууллага нь Хороо байна.

62.2.Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Хорооноос гаргасан шийдвэрийг үнэт цаасны зах зээлд оролцогч этгээд биелүүлэх үүрэгтэй.

63 дугаар зүйл.Хорооны бүрэн эрх

63.1.Хороо дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

63.1.1.үнэт цаасны тухай хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох талаар санал боловсруулах, холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулах;

63.1.2.үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулах зорилгоор үнэт цаасны зах зээлд оролцогчийн дагаж мөрдөх хэм хэмжээ тогтоосон журам батлан мөрдүүлэх;

63.1.3.үнэт цаасны зах зээлийг хөгжүүлэхэд төрөөс баримтлах бодлогыг боловсруулж, эрх бүхий байгууллагад оруулж шийдвэрлүүлэх;

63.1.4.үнэт цаасны зах зээлд шударга, үр ашигтай, өрсөлдөөн бүхий, ил тод байдлыг хэвшүүлэхэд шаардлагатай гэж үзсэн арга хэмжээг авах;

63.1.5.зохицуулалттай этгээдийн эрхлэх үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлагыг тодорхойлох, тусгай зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, сэргээх, хүчингүй болгох;

63.1.6.үнэт цаасны зах зээлд аудитын, хөрөнгийн үнэлгээний болон хууль зүйн зөвлөгөө үзүүлэх хуулийн этгээдийг бүртгэх, бүртгэлээс хасах;

63.1.7.зохицуулалттай этгээд, харилцагчийн хооронд байгуулах гэрээ, хэлцлийн стандарт нөхцөлийг тогтоох;

63.1.8.зохицуулалттай этгээдийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих, шалгалтаар илэрсэн зөрчлийг арилгуулахаар үүрэг, даалгавар өгөх, хариуцлага ногдуулах;

63.1.9.зохицуулалттай этгээдийн удирдах албан тушаалтанд нэр дэвшигчийг тохиромжтой этгээд мөн эсэхийг тогтоох, түүнд ажиллах зөвшөөрөл олгох, эсхүл тохиромжтой бус этгээдийг албан тушаалаас нь чөлөөлүүлэх;

63.1.10.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт нийтэд санал болгон арилжих дотоодын болон гадаадын үнэт цаас гаргагчийн үнэт цаас болон үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийг бүртгэх, тэдгээрийг зах зээлд арилжих зөвшөөрөл олгох, арилжааг түр зогсоох, тухайн үнэт цаастай холбоотой гүйлгээг зогсоох, хүчингүй болгох, үнэт цаасыг бүртгэлээс хасах;

63.1.11.өөрийгөө зохицуулах байгууллага, зохицуулалттай этгээдийн үйл ажиллагаанд мөрдөх дүрэм, журмыг батлах зөвшөөрөл олгох;

63.1.12.хөрөнгө оруулалтын сангийн үйл ажиллагааг зохицуулах, хяналт тавих;

63.1.13.компанийн хувьцааны хяналтын багц болон түүнээс дээш хувийг худалдан авах санал гаргах үйл ажиллагааны журам тогтоох;

63.1.14.биржийн бус зах зээлийн үйл ажиллагааны журам тогтоож, хэрэгжилтийг хянах;

63.1.15.үнэт цаасны зах зээлийн харилцагч өөрийн гаргасан хөрөнгө оруулалтын шийдвэртэй холбоотой хариуцлагыг өөрөө хүлээх зарчмын хүрээнд тэдгээрийн эрх, хууль ёсны ашгийг хамгаалахад шаардагдах нөхцөл бүрдүүлэх;

63.1.16.шаардлагатай тохиолдолд үнэт цаас эзэмшигчийн нэрийн өмнөөс тэдгээрийн эрх ашгийн төлөө итгэмжлэлгүйгээр шүүхэд нэхэмжлэл гаргах;

63.1.17.гадаад улсын эрх бүхий зохицуулагч байгууллага болон олон улсын байгууллагатай хамтран ажиллах, мэдээлэл солилцох, харилцан туслалцаа үзүүлэх;

63.1.18.үнэт цаасны зах зээлд оролцогч мэргэжлийн байгууллагаас тогтоосон үйлчилгээний хураамжийн хэмжээг бууруулахыг санал болгох, энэ саналыг хүлээж аваагүй тохиолдолд тухайн хураамжийн хувь хэмжээ тогтоосон шийдвэрийг хүчингүй болгох, энэ тухайгаа нийтэд мэдээлэх;

63.1.19.хуульд заасан бусад.

64 дүгээр зүйл.Гадаад улсын эрх бүхий зохицуулагч байгууллага болон олон улсын байгууллагатай хамтран ажиллах

64.1.Хороо нь үнэт цаасны зах зээлийн мэдээлэл солилцох, харилцан туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор гадаад улсын эрх бүхий зохицуулагч байгууллага болон олон улсын байгууллагатай хамтран ажиллах санамж бичиг болон гэрээ байгуулж болно.

64.2.Хороо нь гадаад улсын эрх бүхий зохицуулагч байгууллага болон олон улсын байгууллагад туслалцаа үзүүлэхдээ дараах асуудлыг анхаарна:

64.2.1.хүсэлт гаргагч байгууллагатай хамтран ажиллах талаар санамж бичиг болон гэрээ байгуулсан эсэх;

64.2.2.уг асуудалтай төстэй асуудлаар харилцан туслалцаа үзүүлж байсан, эсхүл үзүүлэх боломжтой эсэх;

64.2.3.мэдээллийн нууцлалыг хангаж чадах эсэх.

64.3.Гадаад улсын эрх бүхий зохицуулагч байгууллага болон олон улсын байгууллага нь Хорооноос туслалцаа хүсэхдээ түүний зорилго, мэдээллийг ашиглах зориулалт, нууцлалын талаар дурдсан байна.

64.4.Хороо гадаад улсын эрх бүхий зохицуулагч байгууллага болон олон улсын байгууллагаас хүссэн мэдээлэлтэй холбогдуулж тодруулга ирүүлэхийг уг этгээдээс хүсэж болно.

64.5.Энэ хуулийн 64.4-т заасан хүсэлтэд хариу ирүүлээгүй бол Хороо түүнд туслалцаа үзүүлэхээс татгалзаж болно.

64.6.Хорооноос өгсөн мэдээллийг зөвхөн хүсэлтэд заасан зорилгод ашиглах ба Хорооны зөвшөөрөлгүйгээр уг мэдээллийг бусад зорилгоор ашиглах буюу бусдад шилжүүлэх, мэдээлэхийг хориглоно.

64.7.Хороо гадаад улсын эрх бүхий зохицуулагч байгууллага болон олон улсын байгууллагаас ирүүлсэн мэдээллийг зөвхөн хүсэлтэд заасан зорилгоор ашиглах бөгөөд тэдгээрийн зөвшөөрөлгүйгээр бусдад шилжүүлэх, мэдээлэхийг хориглоно.

65 дугаар зүйл.Зөвлөмж гаргах

65.1.Хороо дор дурдсан зорилгоор үнэт цаасны зах зээлд оролцогчид хандан зөвлөмж гаргах эрхтэй:

65.1.1.хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хамгаалах;

65.1.2.үнэт цаасны арилжаа, төлбөр, тооцоо, хадгаламжийн үйл ажиллагааны шударга, ил тод, үр ашигтай байдлыг хангах;

65.1.3.үнэт цаасны зах зээлийн тогтолцооны эрсдэлийг бууруулах;

65.1.4.зохицуулалттай этгээдийн шударга, зохистой удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх;

65.1.5.үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах;

65.1.6.зохицуулалттай этгээдийн гэрээгээр хүлээсэн үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах;

65.1.7.энэ хуульд заасан болон Хорооноос шаардлагатай гэж үзсэн бусад асуудлаар.

65.2.Хороо зөвлөмжөө холбогдох этгээдэд бичгээр хүргүүлэхээс гадна шаардлагатай тохиолдолд олон нийтийн хэвлэл мэдээллийн болон бусад хэрэгслээр нийтэд мэдээлнэ.

66 дугаар зүйл.Даалгавар өгөх

66.1.Хороо дараах тохиолдолд өөрийгөө зохицуулах байгууллага, зохицуулалттай этгээд болон үнэт цаас гаргагчид даалгавар өгөх эрхтэй:

66.1.1.харилцагч, хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хамгаалах шаардлага бий болсон;

66.1.2.эрх бүхий албан тушаалтан нь тохиромжтой этгээдийн шаардлагыг хангахгүй болох нь тогтоогдсон;

66.1.3.үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль тогтоомж, Хорооноос гаргасан нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээ тогтоосон актыг зөрчиж болзошгүй нөхцөл байдал үүссэн;

66.1.4.худал, төөрөгдүүлсэн, алдаатай, эсхүл хоорондоо зөрүүтэй мэдээлэл гаргасан, нийтэд мэдээлсэн;

66.1.5.хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хамгаалахад шаардлагатай гэж Хорооноос үзсэн бусад тохиолдол.

66.2.Хорооны даалгавар дор дурдсан шаардлагыг агуулсан байж болно:

66.2.1.хууль зөрчсөн үйл ажиллагааг зогсоох, зөрчлийн үр дагаврыг арилгах;

66.2.2.тодорхой төрлийн хэлцэл хийхийг хориглох;

66.2.3.тодорхой үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглох, хязгаарлах;

66.2.4.тодорхой хөрөнгийг захиран зарцуулахыг хориглох, хязгаарлах, зөвшөөрснөөс бусад зориулалтаар уг хөрөнгийг ашиглахгүй байхыг шаардах;

66.2.5.зохицуулалттай үйл ажиллагаанаас үүссэн үүргийг гүйцэтгүүлэх, хөрөнгө оруулагчдын эрх ашгийг хамгаалах зорилгоор тодорхой хэмжээний хөрөнгийг Хорооноос заасан банкинд байршуулахыг шаардах;

66.2.6.зах зээлийн эрсдэлээс хамгаалахад шаардлагатай гэж Хорооноос үзсэн бусад.

66.3.Энэ хуулийн 66.1-д заасан даалгавар Хорооноос тогтоосон хугацаанд хүчинтэй байна.

66.4.Хорооны даалгаврыг хүлээн авсан этгээд даалгаврыг тогтоосон хугацаанд заавал биелүүлж, гүйцэтгэлийг зохих журмын дагуу тайлагнах үүрэгтэй.

67 дугаар зүйл.Зохицуулалттай этгээдийн бүртгэл

67.1.Хороо зохицуулалттай этгээдийн бүртгэлийг хөтлөх ба уг бүртгэл нийтэд нээлттэй байна.

67.2.Зохицуулалттай этгээдийн бүртгэл хөтлөх журмыг Хороо батлах ба уг бүртгэлд зохицуулалттай этгээд бүрийн талаарх дэлгэрэнгүй мэдээлэл, түүнд гарсан өөрчлөлтийг тусгана.

68 дугаар зүйл.Тохиромжтой этгээдийг тодорхойлох

68.1.Хороо дордурдсан шалгуурыг хангасан этгээдийг тохиромжтой этгээд гэж тооцно:

68.1.1.тухайн үйл ажиллагаа, албан тушаалыг мэргэжлийн түвшинд шударгаар эрхлэх чадвартай байх;

68.1.2.хувь хүн бол мэргэжил, мэргэшил, туршлага, эрхэлж байсан ажил, албан тушаал, түүнтэй холбоотой хариуцлага хүлээж байсан эсэх, санхүүгийн болон ёс зүйн байдал нь уг албан тушаал эрхлэхэд тохиромжтой;

68.1.3.Хорооноос тогтоосон бусад нэмэлт шалгуур.

68.2.Хороо тохиромжтой этгээдийг тодорхойлохдоо дараах мэдээллийг үндэслэнэ:

68.2.1.тухайн этгээдээс ирүүлсэн өргөдөл, холбогдох баримт бичиг;

68.2.2.зохицуулалттай этгээдийн эрх бүхий албан тушаалтан, түүнийг албан ёсоор төлөөлж байгаа аливаа этгээдийн тухай мэдээлэл;

68.2.3.зохицуулалттай этгээд нь компанийн нэгдлийн гишүүн бол тухайн нэгдэлд хамаарах хуулийн этгээд, тэдгээрийн нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигч, холбогдох этгээд болон эрх бүхий албан тушаалтны тухай;

68.2.4.зохицуулалттай этгээд нь өөрийн үйл ажиллагааны дүрэм, журмыг тогтоосон, зүй зохистой дотоод хяналтын болон эрсдэлийн удирдлагын тогтолцооны тухай;

68.2.5.Хорооноос шаардлагатай гэж үзсэн бусад нэмэлт мэдээлэл.

68.3.Зохицуулалттай этгээд нь компанийн нэгдлийн гишүүн бол Хороо тухайн компанийн нэгдлийн бусад гишүүнээс шаардлагатай мэдээллийг шаардан гаргуулж болно.

Хоёрдугаар дэд бүлэг Үнэт цаасны зах зээл дэх өөрийгөө зохицуулах байгууллага

69 дүгээр зүйл.Өөрийгөө зохицуулах байгууллага

69.1.Монгол Улсын үнэт цаасны зах зээл дэх өөрийгөө зохицуулах байгууллагын бүрэн эрхийг Хороонд бүртгүүлсэн хуулийн этгээд хэрэгжүүлнэ.

69.2.Энэ хуулийн 69.1-д заасан өөрийгөө зохицуулах байгууллага нь зохицуулалттай хуулийн этгээд болон энэ хуулийн 35.1-д заасан эрх авсан мэргэжилтнүүдээс бүрдсэн гишүүнчлэлтэй, тэдгээрийн эрх ашгийг хамгаалах, мэргэжлийн үйл ажиллагаа болон ёс зүйн нийтлэг журмыг тогтоох, гишүүдийнхээ чадавхыг дээшлүүлэх, үнэт цаасны зах зээлийг хөгжүүлэх, тогтвортой байдлыг хангах үндсэн зорилго бүхий мэргэжлийн холбоо, хөрөнгийн бирж, үнэт цаасны тооцооны байгууллага болон үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн байгууллага байна.

69.3.Тусгай зөвшөөрөл бүхий зохицуулалттай этгээд нь Хороонд бүртгэлтэй өөрийгөө зохицуулах байгууллагын гишүүн байна.

70 дугаар зүйл.Өөрийгөө зохицуулах байгууллагын бүрэн эрх

70.1.Өөрийгөө зохицуулах байгууллага дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

70.1.1.үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох чиглэлээр төрийн байгууллагад санал оруулах, түүний боловсруулсан хууль тогтоомж, дүрэм, журмын төсөлд санал өгөх;

70.1.2.мэргэжлийн сургалт явуулах, давтан сургах;

70.1.3.гишүүдийнхээ үйл ажиллагаанд баримтлах нийтлэг журам, мэргэжилтний ёс зүйн хэм хэмжээ, заавар, зөвлөмжийг Хорооны танилцуулснаар баталж, хэрэгжилтийг хангуулах, гишүүдийн ёс зүйтэй холбоотой гомдол, маргааныг шийдвэрлэх;

70.1.4.хуульд заасан нууцад хамаарахаас бусад мэдээллийг гишүүн байгууллагаас шаардан гаргуулах;

70.1.5.гишүүдийн үйл ажиллагаанд судалгаа, шинжилгээ хийж, тэдгээрт зэрэглэл тогтоох, нийтэд мэдээлэх;

70.1.6.өөрийн дүрэм, журмаар тогтоосон хүрээнд гишүүдийнхээ үйл ажиллагааг шалгах, зөрчлийг арилгуулах талаар үүрэг өгөх, зөрчлийн хэмжээнээс хамаарч гишүүний тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох саналыг Хороонд гаргах, холбогдох байгууллагад зөрчлийн талаар мэдээлэх;

70.1.7.гишүүдийнхээ хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах;

70.1.8.гишүүдийн мэргэжлийн үйл ажиллагаанаас үүсэх эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээ авах;

70.1.9.хуулийн хүрээнд Хорооноос зөвшөөрсөн бусад бүрэн эрх.

70.2.Өөрийгөө зохицуулах байгууллага нь түүний гишүүдийн үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлаар Хороо болон эрх бүхий бусад байгууллагаас ирүүлсэн аливаа мэдээллийг гишүүн бүрд шуурхай хүргэх үүрэгтэй.

70.3.Өөрийгөө зохицуулах байгууллага нь Хорооноос өгсөн даалгаврыг биелүүлэх үүрэгтэй.

71 дүгээр зүйл.Өөрийгөө зохицуулах байгууллагыг бүртгэх

71.1.Хороо дараах шалгуурыг үндэслэл болгон өөрийгөө зохицуулах байгууллагыг бүртгэнэ:

71.1.1.нийт тусгай зөвшөөрөл бүхий зохицуулалттай этгээдийн тавиас дээш хувийн гишүүнчлэлтэй байх;

71.1.2.Монгол Улсад бүртгэлтэй хуулийн этгээд байх;

71.1.3.энэ хуулийн 72 дугаар зүйлд заасан нөхцөл, шаардлагад нийцсэн дүрэм, журамтай байх.

71.2.Энэ хуулийн 71.1-д заасан шалгуурыг хангаагүй тохиолдолд Хороо өөрийгөө зохицуулах байгууллагыг бүртгэхээс татгалзана.

71.3.Энэ хуулийн 71.1-д заасан шалгуурыг хангахгүй болсон, эсхүл Хороо өөрийгөө зохицуулах байгууллагыг бүртгэлээс хассан тохиолдолд өөрийгөө зохицуулах байгууллагын бүрэн эрх дуусгавар болно.

72 дугаар зүйл.Өөрийгөө зохицуулах байгууллагын дүрэм, журам

72.1.Өөрийгөө зохицуулах байгууллагын дүрэм, журамд дараах зүйлийг тусгана:

72.1.1.гишүүнээр элсүүлэхэд тавих шаардлага, гишүүнчлэлийн хураамж, гишүүнчлэлийг түдгэлзүүлэх, гишүүнээс хасах журам;

72.1.2.гишүүд, тэдгээрийн ажилтнуудын үйл ажиллагаанд баримтлах мэргэжлийн ёс зүйн дүрэм;

72.1.3.гишүүдийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих болон гомдол, маргааныг хянан шийдвэрлэх журам;

72.1.4.өөрийгөө зохицуулах байгууллагын удирдлага, зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны журам;

72.1.5.гишүүдэд сургалт явуулах, мэргэшлийн ур чадварыг дээшлүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээ зохион байгуулах журам;

72.1.6.зах зээлийг урвуулан ашиглах, дотоод мэдээлэл ашиглан арилжаанд оролцохоос урьдчилан сэргийлэх зэрэг шударга арилжааг дэмжих чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ зохион байгуулах журам;

72.1.7.хууль тогтоомжид заасан бусад асуудал.

72.2.Өөрийгөө зохицуулах байгууллагын дүрэм, журмыг бүх гишүүдийн хурлаар батлах ба уг дүрэм, журмыг Хороонд бүртгүүлснээр хүчин төгөлдөр болно.

72.3.Энэ хуулийн 72.2-т заасны дагуу хүчин төгөлдөр болсон дүрэм, журмыг гишүүд нь заавал дагаж мөрдөнө.

73 дугаар зүйл.Өөрийгөө зохицуулах байгууллагын удирдлага, зохион байгуулалт

73.1.Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх байгууллага болон үнэт цаасны арилжаа эрхлэх байгууллагаас бусад өөрийгөө зохицуулах байгууллагын эрх барих дээд байгууллага нь бүх гишүүдийн хурал байна.

73.2.Бүх гишүүдийн хурал дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

73.2.1.энэ хуулийн 72.1-д заасан дүрэм, журмыг батлах, түүнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах;

73.2.2.байгууллагын үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайланг хэлэлцэн батлах;

73.2.3.удирдах зөвлөлийн гишүүдийг сонгох, чөлөөлөх, тэдгээрийн бүрэн эрхийн хугацааг тогтоож, гишүүний үүрэгтэй нь холбогдуулан урамшуулал олгох эсэхийг шийдвэрлэх;

73.2.4.хяналтын зөвлөлийн гишүүдийг сонгох, чөлөөлөх, тэдгээрийн бүрэн эрхийн хугацааг тогтоож, гишүүний үүрэгтэй нь холбогдуулан урамшуулал олгох эсэхийг шийдвэрлэх;

73.2.5.байгууллагын жилийн төсвийг батлах, гишүүний хураамжийн хэмжээг тогтоох;

73.2.6.хууль тогтоомжид заасан бусад.

73.3.Бүх гишүүдийн ээлжит хурлыг жилд нэг удаа удирдах зөвлөл зарлан хуралдуулах ба гишүүдийн арваас дээш хувь нь санал гаргаснаар, эсхүл удирдах зөвлөлийн гишүүдийн олонхын санаачилгаар бүх гишүүдийн ээлжит бус хурлыг зарлан хуралдуулж болно.

73.4.Бүх гишүүдийн хурлын чөлөөт цагт өөрийгөө зохицуулах байгууллагын эрх барих байгууллага нь есөөс доошгүй гишүүнээс бүрдсэн удирдах зөвлөл байна.

73.5. Удирдах зөвлөл дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

73.5.1. байгууллагын гүйцэтгэх удирдлагыг томилох, чөлөөлөх, түүнд олгох цалин, урамшууллын хэмжээг тогтоох, байгууллагын хэтийн болон үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг батлах;

73.5.2. гүйцэтгэх удирдлагын үйл ажиллагаанд хяналт тавих;

73.5.3. бүх гишүүдийн хурлаас олгосон эрх хэмжээний хүрээнд шийдвэр гаргах;

73.5.4. байгууллагын дүрэмд заасан бусад.

73.6. Гүйцэтгэх удирдлага нь жил тутам удирдах зөвлөлд ажлын тайлангаа танилцуулж, бүх гишүүдийн хурлаар хэлэлцүүлнэ.

73.7. Гүйцэтгэх удирдлагыг ажлын үр дүнг харгалзан хугацаанаас нь өмнө чөлөөлж болно.

74 дүгээр зүйл. Өөрийгөө зохицуулах байгууллага болон Хороо хоорондын харилцаа

74.1. Өөрийгөө зохицуулах байгууллага нь түүний гишүүдээс хууль тогтоомж, байгууллагын дүрэм, журмыг зөрчсөн талаар болон уг зөрчилтэй холбогдуулан авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тухай Хороонд нэн даруй мэдэгдэх үүрэгтэй.

74.2. Хороо шаардлагатай гэж үзвэл өөрийгөө зохицуулах байгууллага, түүний гишүүдийн эрх ашигт хамааралтай аливаа асуудлаар шийдвэр гаргахаасаа өмнө өөрийгөө зохицуулах байгууллагын болон бусад хөндлөнгийн шинжээчийн санал, дүгнэлтийг авч болно.

74.3. Өөрийгөө зохицуулах байгууллага нь дүрэм, журамд орсон өөрчлөлтийн талаар тухай бүр Хороонд мэдэгдэж, бүртгүүлснээр тухайн өөрчлөлт нь хүчин төгөлдөр болно.

74.4. Хороо хууль тогтоомжтой зөрчилдсөн дүрэм, журмыг бүхэлд нь, эсхүл тэдгээрийн зарим заалтыг өөрчлөх даалгавар өгч болно.

74.5. Хороо хууль тогтоомж, Хорооноос тогтоосон дүрэм, журамд зааснаас бусад асуудлаар өөрийгөө зохицуулах байгууллагын дотоод үйл ажиллагаанд хөндлөнгөөс оролцохыг хориглоно.

75 дугаар зүйл.Өөрийгөө зохицуулах байгууллагын үйл ажиллагаанд тавих хяналт

75.1.Өөрийгөө зохицуулах байгууллага санхүүгийн болон үйл ажиллагааны тайлангаа тогтоосон хугацаанд Хороонд ирүүлэх ба нийтэд мэдээлнэ.

75.2.Өөрийгөө зохицуулах байгууллагын үндсэн болон санхүүгийн үйл ажиллагаанд Хороо шалгалт хийнэ.

75.3.Өөрийгөө зохицуулах байгууллага нь Хорооноос томилогдон шалгалт хийж байгаа этгээдэд шаардлагатай баримт, холбогдох тайлбарыг зохих журмын дагуу шуурхай гаргаж өгөх үүрэгтэй.

75.4.Өөрийгөө зохицуулах байгууллага, түүний эрх бүхий албан тушаалтан, мэргэжилтэн нь энэ хууль, холбогдох дүрэм, журмыг зөрчсөн тохиолдолд Хороо дараах арга хэмжээ авч, нийтэд мэдээлнэ:

75.4.1.анхааруулга хүргүүлэх;

75.4.2.даалгавар өгөх;

75.4.3.байгууллагын үйл ажиллагаанд зарим хязгаарлалт тогтоох;

75.4.4.бүртгэлийг түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох;

75.4.5.хууль тогтоомжид заасан бусад хариуцлага ногдуулах.

75.5.Энэ хуулийн 75.4.1-75.4.3-т заасан арга хэмжээ авсан өдрөөс хойш уг асуудлыг удирдах зөвлөл, эсхүл бүх гишүүдийн хурлаар 60 хоногийн дотор хэлэлцэн шийдвэрлэж, Хороонд мэдэгдэнэ.

75.6.Өөрийгөө зохицуулах байгууллагын бүрэн эрх дуусгавар болсон тохиолдолд түүний гишүүдийг эрх бүхий бусад өөрийгөө зохицуулах байгууллагад шилжүүлэх бөгөөд өөрийгөө зохицуулах байгууллагын гишүүнчлэлийг шилжүүлэхтэй холбогдсон журмыг Хороо батална.

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ ҮНЭТ ЦААСНЫ ЗАХ ЗЭЭЛД ХОРИГЛОХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Нэгдүгээр дэд бүлэг Дотоод мэдээлэл эзэмшигчид хориглох үйл ажиллагаа

76 дугаар зүйл.Дотоод мэдээлэл

76.1.Тодорхой үнэт цаасны үнэ ханшид нөлөөлөх нийтийн хүртээл болоогүй мэдээллийг дотоод мэдээлэл гэнэ.

76.2.Нийтэд нээлттэй мэдээлэлд үндэслэн хийсэн дүн шинжилгээ нь үнэт цаасны ханш, арилжааны хэмжээнд мэдэгдэхүйц нөлөөлөх боломжтой байсан ч түүнийг дотоод мэдээлэл гэж үзэхгүй.

77 дугаар зүйл.Дотоод мэдээлэл эзэмшигч

77.1.Дараах этгээдийг дотоод мэдээлэл эзэмшигч гэж үзнэ:

77.1.1.үнэт цаас гаргагчийн нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигч, эрх бүхий албан тушаалтан, ажилтан болон тэдгээрийн холбогдох этгээд;

77.1.2.албан үүргээ хэрэгжүүлэх, гэрээ, хэлцлийн бэлтгэл болон түүнийг байгуулах, гүйцэтгэх үе шатанд дотоод мэдээллийг олж авсан этгээд болон тэдгээрийн холбогдох этгээд.

77.2.Энэ хуулийн 77.1-д заасан этгээдийг уг мэдээллийг шууд болон шууд бусаар олж авсан эсэхээс үл хамаарч дотоод мэдээлэл эзэмшигч гэж үзнэ.

78 дугаар зүйл.Дотоод мэдээлэл ашиглан арилжаанд оролцохыг хориглох

78.1.Дотоод мэдээлэл эзэмшигчид дараах зүйлийг хориглоно:

78.1.1.уг мэдээллийн улмаас ханш, арилжааны хэмжээ нь хэлбэлзэх үнэт цаас болон түүнд суурилсан санхүүгийн хэрэгслийн арилжаанд оролцох;

78.1.2.уг мэдээллийг дотоод мэдээлэл гэдгийг мэдсэн эсэхээс үл хамааран ханш, арилжааны хэмжээ нь хэлбэлзэх үнэт цаас, түүнд суурилсан санхүүгийн хэрэгслийн арилжаанд оролцохыг бусдад санал болгох, ятгах;

78.1.3.албан тушаал, ажил үүргийн хувьд мэдээллийг нээлттэй болгох үүрэг хүлээснээс бусад тохиолдолд бусдад дотоод мэдээллийг задруулах.

78.2.Дотоод мэдээлэл эзэмшигч, түүний холбогдох этгээд бүртгэлтэй үнэт цаас, түүнд суурилсан санхүүгийн хэрэгслийн арилжаанд дотоод мэдээлэл ашиглан оролцсон бол энэ хуулийн 78.1-д заасныг зөрчсөнд тооцно.

79 дүгээр зүйл.Дотоод мэдээллийг нийтэд мэдээлэх

79.1.Үнэт цаас гаргагч нь энэ хуулийн 76.1-д заасан дотоод мэдээллийг хөрөнгийн бирж, Хорооноос тогтоосон журмын дагуу нийтэд мэдээлэх ба дотоод мэдээллийг нийтэд мэдээлэхдээ Хороо болон үнэт цаасны арилжаа эрхлэх байгууллагад мэдэгдэнэ.

79.2.Дотоод мэдээллийг дор дурдсан хэлбэрээр нийтэд мэдээлнэ:

79.2.1.үнэт цаас гаргагч, үнэт цаасны арилжаа эрхлэх байгууллага болон Хорооны цахим хуудсаар;

79.2.2.Хорооноос тогтоосон журмын дагуу хэвлэн нийтлэх;

79.2.3.тухайн мэдээллийг сонирхогч этгээд саадгүй авах боломжийг хангасан бусад хэлбэрээр.

79.3.Энэ хуулийн 76.1-д заасан мэдээллийн жагсаалт, түүнийг мэдээлэх журмыг Хороо тогтооно.

Хоёрдугаар дэд бүлэг Зах зээлийг урвуулан ашиглах

80 дугаар зүйл.Зах зээлийг урвуулан ашиглахыг хориглох

80.1.Үнэт цаасны зах зээлд хуурамч арилжаа хийх, үнэт цаасны үнэ ханшийг зохиомлоор тогтоох, үнэт цаасны зах зээлд оролцогч, харилцагчийг хууран мэхлэх замаар арилжаанд оролцуулах, эсхүл оролцуулахгүй байх болон бусад арга хэлбэрээр үнэт цаасны зах зээлийг урвуулан ашиглахыг хориглоно.

80.2.Үнэт цаасны зах зээлд оролцогч, харилцагчийг төөрөгдүүлэх зорилгоор тодорхой үнэт цаасны өмчлөгч нь өөрчлөгдөөгүй боловч арилжаа идэвхтэй явагдаж байгаа дүр үзүүлэн хэлцэл хийх болон үгсэн хуйвалдах замаар тодорхой үнэт цаасыг худалдах, худалдан авах үнийг ойролцоо түвшинд захиалах, хэлцэл хийхийг хуурамч арилжаа хийсэн гэж үзнэ.

80.3.Тодорхой үнэт цаасыг бусад этгээд худалдан авах, худалдан авахгүй байх, захиалах, захиалахгүй байх нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор ханшийг өсгөх, бууруулах, тодорхой түвшинд барихад чиглэсэн хоёр ба түүнээс дээш хэлцэл хийсэн бол үнэт цаасны үнэ ханшийг зохиомлоор тогтоосон гэж үзнэ.

80.4. Дараах үйлдэл, эс үйлдэхгүйг үнэт цаасны зах зээлд оролцогч, харилцагчийг арилжаанд оролцуулах, эсхүл оролцуулахгүй байх зорилгоор хууран мэхэлсэн гэж үзнэ:

80.4.1. бодит бус, төөрөгдүүлсэн, эсхүл хуурамч мэдэгдэл, амлалт, таамаг гаргах, нийтлэх, чухал үйл баримтыг нуун дарагдуулсан;

80.4.2. бодит үйл баримтын талаар худал мэдэгдэл хийх замаар хэлцлийн нөгөө талыг төөрөгдүүлсэн;

80.4.3. тодорхой арга, хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж ашиглан хэлцлийн нөгөө тал болох этгээдийг төөрөгдүүлсэн.

80.5. Энэ хуулийн 80 дугаар зүйлд заасан “үнэт цаас” гэдэгт үнэт цаас болон түүнд суурилсан үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийг хамааруулна.

81 дүгээр зүйл. Хохирлыг нөхөн төлөх үүрэг

81.1. Дотоод мэдээллийг ашиглан үнэт цаасны арилжаанд оролцсон, дотоод мэдээллийг зохих журмын дагуу нийтэд мэдээлээгүй, зах зээлийг урвуулан ашигласны улмаас бусдад учруулсан хохирлыг буруутай этгээд нөхөн төлөх үүрэгтэй.

81.2. Дотоод мэдээллийг ашиглаж, эсхүл зах зээлийг урвуулан ашиглаж олсон орлого, ашгийг Иргэний хуульд заасны дагуу нэхэмжилж болно.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ ҮНЭТ ЦААСНЫ ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ХЯНАЛТ, ШАЛГАЛТ

82 дугаар зүйл. Мэдээлэл шаардах

82.1. Хороо бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх, эсхүл гадаад улсын эрх бүхий зохицуулагч байгууллага болон олон улсын байгууллагын хүсэлтэд заасан шаардлагатай мэдээллийг тогтоосон хугацаанд, шаардсан хэлбэрээр баталгаажуулж ирүүлэхийг зохицуулалттай этгээд, үнэт цаас гаргагч, тэдгээрийн холбогдох этгээд болон тухайн нөхцөл байдалтай холбоотой аливаа этгээдээс бичгээр шаардаж болно.

82.2. Энэ хуулийн 82.1-д заасан этгээд нь уг мэдээллийг ирүүлэх үүрэгтэй.

82.3. Банк нь хувьцаат компани, эсхүл зохицуулалттай этгээдийн холбогдох этгээд бол тухайн банкинд энэ хуулийн 82.1, 82.2 дахь хэсгийн заалт нэг адил хамаарна.

82.4.Энэ хуулийн 82 дугаар зүйлд заасан мэдээлэл шаардахтай холбогдох асуудлыг бусад хуульд өөрөөр заасан бол энэ хуулийн заалтыг дагаж мөрдөнө.

82.5.Энэ хуулийн 82.1-д заасан эрх хэмжээний хүрээнд олж авсан баримт, материал, мэдээллийг Хорооны зөвшөөрөлгүйгээр аливаа этгээдэд мэдээлэх, шилжүүлэхийг хориглоно.

83 дугаар зүйл.Байнгын хяналт

83.1.Хороо зохицуулалттай этгээд нь энэ хууль, түүнд нийцүүлэн Хорооноос гаргасан дүрэм, журам, тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлагыг хангаж байгаа эсэхэд байнгын хяналт тавина.

83.2.Зохицуулалттай этгээд Хорооны шаардсан баримт, материалыг тогтоосон хугацаанд гаргаж өгөх үүрэгтэй.

83.3.Банк нь хувьцаат компани бол түүнд энэ хуулийн 83.1, 83.2 дахь хэсгийн заалт нэг адил хамаарна.

83.4.Банк нь зохицуулалттай этгээдийн нэгдлийн гишүүн бол Хороо энэ хуулийн 83.1, 83.2-т заасан бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхээс өмнө Монголбанкинд мэдэгдэн дангаараа буюу хамтарсан хяналт шалгалт явуулна.

84 дүгээр зүйл.Зохицуулалттай этгээдийн үйл ажиллагаанд хийх шалгалт

84.1.Хороо энэ хууль, холбогдох бусад хууль тогтоомж, тэдгээрт нийцүүлэн гаргасан дүрэм, журмыг зохицуулалттай этгээд болон үнэт цаас гаргагч биелүүлж байгаа эсэхэд шалгалт хийнэ.

84.2.Хороо шаардлагатай гэж үзвэл өөрийн санаачилгаар болон иргэд, хуулийн этгээд болон гадаад улсын эрх бүхий зохицуулагч байгууллагаас ирүүлсэн мэдээлэл, хүсэлтийн дагуу зохицуулалттай этгээдийн үйл ажиллагаанд хэдийд ч шалгалт хийж болно.

84.3.Банк нь хувьцаат компани бол түүнд энэ хуулийн 84.1, 84.2 дахь хэсгийн заалт нэг адил хамаарна.

84.4.Банк нь зохицуулалттай этгээдийн нэгдлийн гишүүн бол Хороо энэ хуулийн 84.1, 84.2-т заасан бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхээс өмнө Монголбанкинд мэдэгдэн дангаараа, эсхүл хамтарсан хяналт шалгалт хийж болно.

85 дугаар зүйл.Хорооны улсын байцаагчийн бүрэн эрх

85.1.Хорооны улсын байцаагч дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

85.1.1.үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль тогтоомж болон түүнд үндэслэсэн нийтээр дагаж мөрдөхөөр тогтоосон журмын биелэлтэд хяналт тавих, шаардлагатай асуудлыг Хорооны хуралдаанд хэлэлцүүлэхээр оруулах;

85.1.2.хяналт шалгалтын ажилд шаардлагатай мэдээ, судалгаа, тайлбар, тодорхойлолт, бусад баримт бичгийг холбогдох үнэт цаас гаргагч, зохицуулалттай этгээд болон тэдгээрийн холбогдох этгээдээс үнэ төлбөргүй гаргуулан авах, тайлбар авах;

85.1.3.үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль тогтоомжийг зөрчсөн гэж үзсэн, эсхүл зөрчсөн нь тогтоогдсон бол тухайн үнэт цаасны арилжааг түр зогсоох, үнэт цаасыг тусгаарлах;

85.1.4.хяналт шалгалтын дүнг үндэслэн акт тогтоох, түүний гүйцэтгэлийг хангуулах, илэрсэн зөрчлийг арилгуулах талаар хугацаатай үүрэг, албан шаардлага өгч, биелэлтийг хангуулах;

85.1.5.энэ хуулийн 85.1.4-т заасан үүрэг, албан шаардлагыг биелүүлээгүй, эсхүл хяналт шалгалтын явцад хууль тогтоомжийг ноцтой зөрчсөн буюу зөрчиж болох нь зохих ёсоор нотлогдсон тохиолдолд зохицуулалттай этгээд болон үнэт цаас гаргагчид хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх, үйл ажиллагааг бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн түр зогсоох, энэ тухай нийтэд мэдээлэх, шаардлагатай гэж үзвэл тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох саналыг Хороонд оруулж шийдвэрлүүлэх;

85.1.6.үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль тогтоомжийг зөрчихөөр завдаж байгааг баримтаар нотолсон, эсхүл зөрчлийг тогтоосон тохиолдолд уг этгээдийн үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламж дахь дансаар хийгдэх гүйлгээг түр зогсоох;

85.1.7.зохицуулалттай этгээдийн хувьцааны хяналтын багцыг эзэмшиж байсан буюу эзэмшиж байгаа этгээдийн, эсхүл зохицуулалттай этгээд болон тэдгээрийн холбогдох этгээдийн байранд ажлын цагаар саадгүй нэвтрэх;

85.1.8.холбогдох баримт бичгийн хуулбарыг үнэ төлбөргүй гаргуулан авах;

85.1.9.шалгалттай холбоотой асуулт тавьж, хариулт авах;

85.1.10.шалгалтаар илэрсэн зөрчил нь гэмт хэргийн шинжтэй бол холбогдох баримт бичгийг эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх;

85.1.11.хууль тогтоомжийг чанд сахих, хөндлөнгийн нөлөөнд үл автах, төр, үнэт цаасны зах зээлийн оролцогч, тэдгээрийн холбогдох этгээд, харилцагчийн хууль ёсны ашиг сонирхол, нэр төрийг хүндэтгэх, өөртэйгээ болон гэр бүлийн гишүүн, садан, төрлийн хүмүүст холбогдох асуудлыг шалгах аас татгалзах, хяналт шалгалтыг бүрэн гүйцэд хийх;

85.1.12.хийсэн хяналт шалгалт, гаргасан дүгнэлт, бичсэн танилцуулга, албан шаардлага, тоо, баримтын үндэслэл, нотолгооны үнэн зөвийг бүрэн хариуцах;

85.1.13.хуульд заасны дагуу захиргааны шийтгэл ногдуулах;

85.1.14.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх;

85.2.Хорооны улсын ерөнхий байцаагч, улсын ахлах байцаагч энэ хуулийн 85.1-д заасан нийтлэг бүрэн эрхээс гадна дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

85.2.1.холбогдох байгууллагатай тохиролцон зохих мэргэжлийн байгууллагыг хяналт, шалгалтын ажилд татан оролцуулах, шаардлагатай асуудлыг магадлах зорилгоор магадлан шинжилгээг гүйцэтгүүлэх;

85.2.2.үнэт цаас гаргагч, зохицуулалттай этгээд болон тэдгээрийн холбогдох этгээдийн хөрөнгө оруулагч, харилцагчид учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх асуудлыг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлүүлэх;

85.2.3.энэ хуулийн 85.1.4-т заасан шийдвэрийг биелүүлээгүй тохиолдолд хуульд өөрөөр заагаагүй бол улсын байцаагчийн шийдвэрийг шүүхээр баталгаажуулан албадан гүйцэтгүүлэх, эсхүл тухайн үнэт цаас гаргагчийн холбогдох үйлдвэрлэл, үйлчилгээг бүрмөсөн зогсоох тухай санал, дүгнэлтээ холбогдох байгууллагад тавьж шийдвэрлүүлэх;

85.2.4.зохицуулалттай этгээдийг татан буулгах нь харилцагчийн эрх ашигт нийцнэ гэж Хороо үзвэл холбогдох хуульд заасны дагуу түүнийг татан буулгах шийдвэр гаргуулах нэхэмжлэлийг шүүхэд гаргах;

85.2.5.төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтын удирдамжийг батлах;

85.2.6.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.

85.3.Хянан шалгагч нь хяналт шалгалтын удирдамжийн дагуу шалгалт хийх бөгөөд удирдамжийг зохицуулалттай этгээд болон үнэт цаас гаргагчид урьдчилан танилцуулна.

85.4.Төлөвлөгөөт хяналт шалгалтыг хоёр жилд нэгээс доошгүй удаа зохицуулалттай этгээд, үнэт цаас гаргагчийн өдөр тутмын үйл ажиллагаанд саад болохгүйгээр зохион байгуулна.

85.5.Хяналт шалгалттай холбогдох мэдээлэл бүхий баримт бичгийг эзэмшиж байгаа гэж улсын байцаагч үзсэн этгээд нь тухайн баримт бичгийг улсын байцаагчийн шаардсан хугацаа, хэлбэрээр гаргаж өгөх, нэмэлт тайлбар, тодруулга өгөх зэрэг бусад хэлбэрээр туслалцаа үзүүлэх үүрэгтэй.

85.6.Хорооны улсын байцаагч Төрийн албаны тухай хууль тогтоомж болон Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуульд заасан улсын байцаагчийн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх баталгаагаар хангагдана.

86 дугаар зүйл.Хяналт шалгалтад саад учруулахыг хориглох

86.1.Энэ хуулийн 83, 84 дүгээр зүйлд заасан хяналт шалгалтад дараах байдлаар саад учруулахыг хориглоно:

86.1.1.хяналт шалгалтаас зайлсхийх;

86.1.2.хянан шалгагчийн үйл ажиллагаанд саад учруулах, гаргах дүгнэлт, шийдвэрт нөлөөлөхийг оролдох;

86.1.3.шалгалттай холбогдолтой баримт бичгийг гаргаж өгөхөөс үндэслэлгүйгээр татгалзах, түр хугацаагаар хүлээлгэн өгөхөөс татгалзах, гэмтээх, засварлах, устгах, зайлсхийх, хуурамчаар үйлдэх;

86.1.4.бусад.

86.2.Энэ хуулийн 86.1-д заасан нөхцөл байдал тогтоогдвол Хороо тухайн зохицуулалттай этгээдийн тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох үндэслэл болно.

87 дугаар зүйл.Онцгой нөхцөл байдал үүсэх

87.1.Дараах тохиолдолд онцгой нөхцөл байдал үүссэн гэж үзнэ:

87.1.1.зохицуулалттай этгээдтэй холбоотой дампуурлын хэрэг үүссэн;

87.1.2.зохицуулалттай этгээдийг татан буулгаж болзошгүй нөхцөл байдал болсон;

87.1.3.зохицуулалттай этгээдийг хуульд заасан үндэслэлээр эрх бүхий байгууллага өөрчлөн байгуулахаар шийдвэрлэсэн.

87.2.Хороо энэ хуулийн 87.1-д заасан онцгой нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд дараах арга хэмжээг нэн даруй авна:

87.2.1.зохицуулалттай этгээдийн хөрөнгийг харилцагчийн шаардлагыг бүрэн хангах хүртэл түүний санхүүгийн тайлан, тэнцлээс тусгаарлах;

87.2.2.төлбөрийн чадваргүй болсон зохицуулалттай этгээдэд эрх хүлээн авагчийг томилох;

87.2.3.зохицуулалттай этгээдийн удирдлагыг өөрчлөх, удирдлагаас гаргасан шийдвэрийг хүчингүй болгох, мөнгөн болон бусад хөрөнгийг захиран зарцуулах эрхийг хязгаарлах;

87.2.4.зохицуулалттай этгээдийн үйл ажиллагаа эрхлэхийг хэсэгчлэн болон бүхэлд нь хязгаарлах, зогсоох.

87.3.Зохицуулалттай этгээд нь харилцагчийн хөрөнгийг хамгаалахад шаардлагатай холбогдох бүх данс, баримт, материалын эхийг эрх хүлээн авагчид шилжүүлэх үүрэгтэй.

87.4.Эрх хүлээн авагч дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

87.4.1.харилцагчийг бусад зохицуулалттай этгээдэд шилжүүлэх саналыг Хороонд танилцуулах;

87.4.2.биелээгүй захиалгын гэрээг цуцлах;

87.4.3.зохицуулалттай этгээдийн байгуулсан хөдөлмөрийн болон бусад гэрээг цуцлах, шаардлагатай ажилтан авч ажиллуулах;

87.4.4.шаардлагатай гэж үзсэн мэдээллийг нийтэд мэдээлэх.

87.5.Энэ хуулийн 87.4.1-д заасны дагуу эрх хүлээн авагчийн гаргасан саналыг үндэслэн Хороо шийдвэр гаргана.

87.6.Энэ хуулийн 87 дугаар зүйлийн зохицуулалт нь энэ хуулийн 24.1.15-24.1.17-д заасан үйл ажиллагааг эрхлэх этгээдэд хамаарахгүй.

87.7.Энэ хуулийн 87 дугаар зүйлд заасныг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон тусгай журмыг Хороо батална.

ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ БУСАД ЗҮЙЛ

88 дугаар зүйл.Маргаан таслах зөвлөл

88.1.Хороо нь зохицуулалттай этгээд, үнэт цаас гаргагч, хөрөнгө оруулагч, харилцагчийн хооронд гарсан маргааныг хянан шийдвэрлэх эрх бүхий Маргаан таслах зөвлөлтэй байх бөгөөд уг зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, үйл ажиллагааны журмыг Хороо батална.

88.2.Маргаан таслах зөвлөл маргааны талаарх хүсэлтийг хүлээн авч шалгаад, түүнтэй холбогдох шийдвэрийн талаарх саналаа Хорооны хуралдаанд танилцуулах бөгөөд Хороо дараах шийдвэрийн аль нэгийг гаргана:

88.2.1.саналыг хэвээр батлах;

88.2.2.саналыг өөрчлөх;

88.2.3.саналыг дахин хянуулахаар Маргаан таслах зөвлөлд

буцаах.

89 дүгээр зүйл.Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

89.1.Хорооны хянан шалгагч Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль тогтоомж зөрчсөн этгээдэд эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол дор дурдсан захиргааны шийтгэл ногдуулна:

89.1.1.зохицуулалттай этгээдийн эрхлэх үйл ажиллагааг Хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрөл, бүртгэл, эрхгүйгээр эрхэлсэн бол тухайн үйл ажиллагаанаас олсон орлогыг хурааж, хуулийн этгээдийг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг нэг зуугаас нэг зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, эрх бүхий албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавиас дал дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

89.1.2.энэ хуулийн 10 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг зөрчиж нийтэд үнэт цаас гаргах танилцуулгад дутуу, худал, төөрөгдүүлсэн мэдээлэл тусгаж нийтэд танилцуулсан, худал амлалт өгсөн, үнэт цаасны танилцуулгад Хорооны зөвшөөрөлгүйгээр аливаа өөрчлөлт оруулсан, энэ хуулийн 11.2, 11.7-т заасан журмыг зөрчиж Хороонд бүртгүүлээгүй үнэт цаасыг нийтэд танилцуулсан, уг үнэт цаасны талаар аливаа зар сурталчилгаа явуулсан, эсхүл санхүүжилт татах зорилгоор бусад төрлийн мэдээллийг нийтэд нээлттэй зарласан бол хуулийн этгээдийг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг хоёр зуугаас хоёр зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, эрх бүхий албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг нэг зуугаас нэг зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, түүнд андеррайтерийн үйлчилгээ үзүүлсэн зохицуулалттай этгээдийг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавиас дал дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

89.1.3.энэ хуулийн 13-15 дугаар зүйлд заасан хадгаламжийн бичиг гаргахтай холбогдсон журмыг зөрчсөн хуулийн этгээдийг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг гурван зуугаас гурван зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, эрх бүхий албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг нэг зуун тавиас хоёр зуу дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

89.1.4.энэ хуульд заасан брокер, дилер, андеррайтерийн үйл ажиллагааны журам зөрчсөн хуулийн этгээдийг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг нэг зуугаас нэг зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, эрх бүхий албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавиас дал дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

89.1.5.энэ хуулийн 6.5, 9.3, 9.4, 9.11, 11.10, 12.3, 12.4, 12.9, 17.3, 21.3, 23.3, 24.5, 24.8, 31.3, 38.6, 38.8, 42.7, 42.12, 42.15, 42.16, 44.5, 45.6, 45.8, 46.3, 46.6, 47.2, 47.3, 47.5, 47.7, 51.2-т заасан журам зөрчсөн хуулийн этгээдийг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг нэг зуугаас нэг зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, эрх бүхий албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавиас жар дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

89.1.6.энэ хуулийн 20 дугаар зүйлд заасан үнэт цаас гаргагчийн нийтлэг үүргийг хэрэгжүүлээгүй үнэт цаас гаргагч хуулийн этгээдийг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавиас дал дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, эрх бүхий албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг хориос дөч дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

89.1.7.энэ хуулийн 22.2-22.4, 52.1, 52.2, 53.1-53.3, 54.1, 54.2, 55.1, 56-58 дугаар зүйл, 70.2, 70.3, 74.1, 75.1, 75.3-75.5, 81.1, 82.2, 82.5, 85.5, 86.1, 87.3-т заасан мэдээлэл, мэдэгдлийг зохих журмын дагуу холбогдох этгээдэд гаргаж өгөөгүй хуулийн этгээд болон түүний холбогдох этгээдийг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг нэг зуун хориос нэг зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, эрх бүхий албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тавиас жар дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

89.1.8.энэ хуулийн 78.1, 79.1, 79.2, 80.1-д заасныг зөрчсөн хуулийн этгээдийг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг дөрвөн зуугаас дөрвөн зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, эрх бүхий албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг нэг зуугаас нэг зуун тавь дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

89.1.9.энэ хуулийн 49.1, 62.2, 66.4, 68.3-т заасныг зөрчсөн хуулийн этгээдийг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг нэг зуугаас нэг зуун гуч дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, эрх бүхий албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг дөчөөс жар дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

89.1.10.энэ хуулийн 60.1, 82.1, 83.2-т заасан мэдээллийг гаргаж өгөхөөс санаатайгаар зайлсхийсэн этгээдийг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг нэг зуугаас нэг зуун гуч дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, эрх бүхий албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг дөчөөс жар дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох.

89.2.Зохицуулалттай этгээдийн хууль зөрчиж олсон орлогыг хурааж, зөрчлийг шалгахтай холбогдон Хорооноос гарсан зардлыг уг этгээдээр нөхөн төлүүлнэ.

89.3.Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль тогтоомж зөрчиж бусдад учруулсан хохирол, үндэслэлгүйгээр олж авсан эд хөрөнгийг Иргэний хуульд заасан журмын дагуу нөхөн төлүүлнэ.

89.4.Энэ хуульд заасан захиргааны хариуцлагад тооцох хөөн хэлэлцэх хугацаа гурван жил байх бөгөөд Захиргааны хариуцлагын тухай хуульд заасан захиргааны зөрчлийн хөөн хэлэлцэх хугацаа энэ хуульд хамаарахгүй.

89.5.Энэ хуулийн 89.1-д заасан торгуулыг үндэслэлгүй ногдуулсан гэж үзвэл захиргааны болон шүүхийн журмаар гомдол гаргаж болно.

90 дүгээр зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

90.1.Энэ хуулийг 2014 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

3.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ГАРАЛТАЙ БАРАА,
ТҮҮХИЙ ЭДИЙН БИРЖИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2 дахь хэсгийн “Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 24, 25 дугаар зүйлд” гэснийг “Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 42, 44, 45 дугаар зүйлд” гэж, мөн хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.4 дэх хэсгийн “Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 20.4 болон” гэснийг “Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн дөрөвдүгээр бүлэгт болон” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр баталсан Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

3.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**ДААТГАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Даатгалын тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.1.1 дэх заалтын “хувьцаа худалдаж авах, арилжих,” гэснийг хассугай.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр баталсан Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

З.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ
ЭРХ ЗҮЙН БАЙДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.2 дахь заалтын “оролцогч мэргэжлийн байгууллагын” гэснийг “мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх этгээдийн” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр баталсан Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

З.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**АЖ АХУЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ
ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ТУХАЙ
ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.3.5 дахь заалтыг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“15.3.5.үнэт цаасны зах зээлд зохицуулалттай үйл ажиллагаа эрхлэх.”

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр баталсан Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

3.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН ОРЛОГЫН
АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн дараах хэсэг, заалтыг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/ 12 дугаар зүйлийн 12.1.32 дахь заалт:

“12.1.32.хувьцаа бусад үнэт цаас худалдан авсан үнэ, түүний худалдан авахад төлсөн баримтаар нотлогдож байгаа шимтгэл;”

2/ 16 дугаар зүйлийн 16.8 дахь хэсэг:

“16.8.Хувьцаа бусад үнэт цаас борлуулсан тохиолдолд албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлохдоо нийт хувьцаа, бусад үнэт цаас худалдсан үнээс тэдгээрийг худалдан авсан үнэ, болон худалдан авахад төлсөн баримтаар нотлогдож байгаа шимтгэлийн нийт дүнг хасч тооцно. Энэ заалтад тухайн хуулийн этгээдийн гаргасан өөрийнх нь хувьцаа, бусад үнэт цаас хамаарахгүй.”

2 дугаар зүйл.Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.1 дэх заалтын “Засгийн газрын” гэснийг “Засгийн газар, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын” гэж өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр баталсан Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

3.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

ХУВЬ ХҮНИЙ ОРЛОГЫН АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1.4 дэх заалтыг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“20.1.4.хувьцаа бусад үнэт цаас борлуулсан тохиолдолд нийт хувьцаа, бусад үнэт цаас худалдсан үнээс тэдгээрийг худалдан авсан үнэ болон худалдан авахад төлсөн баримтаар нотлогдож байгаа шимтгэлийн нийт дүнг хассан зөрүүгээр нь,”

2 дугаар зүйл.Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1.5 дахь заалтын “Засгийн газрын” гэснийг “Засгийн газар, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын” гэж өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр баталсан Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

З.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

ЗАР СУРТАЛЧИЛГААНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Зар сурталчилгааны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлд дор дурдсан агуулгатай 17.2.5 дахь заалт нэмсүгэй:

“17.2.5.зохих журмын дагуу тухайн үйл ажиллагааг эрхлэх эрх, эсхүл зөвшөөрлийг авахгүйгээр буюу хуулиар хориглосон төрөл, хэлбэрээр санхүүгийн үйлчилгээг үзүүлэх тухай сурталчилах.”

2 дугаар зүйл.Зар сурталчилгааны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.2 дахь хэсгийн “Хөрөнгө оруулалтын сан,” гэсний дараа “үнэт

цаасны зах зээлд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээд болон үнэт цаас гаргагч,” гэж нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Зар сурталчилгааны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.2.3, 17.2.4 дэх заалтыг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“17.2.3.үнэт цаасны танилцуулгад Санхүүгийн зохицуулах хорооны зөвшөөрөлгүйгээр өөрчлөлт оруулсан, дутуу, худал, төөрөгдүүлсэн мэдээлэл тусгаж нийтэд танилцуулсан, эсхүл Санхүүгийн зохицуулах хороонд бүртгүүлээгүй буюу бүртгэхээс татгалзсан, түүнчлэн бүртгэлийг хүчингүй болгосон үнэт цаасыг нийтэд сурталчилсан;

17.2.4.үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагааны үр дүнд олох ашиг, үнэт цаасны ногдол ашиг, өгөөжийн талаар үндэслэлгүй таамаглал дэвшүүлэх, амлалт өгөх.”

4 дүгээр зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр баталсан Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

3.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

ҮНЭТ ЦААСНЫ ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ ХҮЧИНГҮЙ БОЛСОНД ТООЦОХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.2002 оны 12 дугаар сарын 12-ны өдөр баталсан Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр баталсан Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

3.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 06 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ГААЛИЙН АЛБАН ТАТВАРААС ЧӨЛӨӨЛӨХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Газрын тосны бүтээгдэхүүнийг газрын тос, занар болон нүүрснээс үйлдвэрлэлийн аргаар гарган авах төслийн хүрээнд импортоор оруулж байгаа технологийн тоног төхөөрөмж, сэлбэг болон тусгай зориулалтын барилгын материалыг гаалийн албан татвараас чөлөөлсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийн 1 дүгээр зүйлд заасан бараа, материалын жагсаалтыг “Барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан систем /БТКУС/”-ийн ангиллын дагуу Засгийн газар батална.

3 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2013 оны 6 дугаар сарын 07-ны өдрөөс 2018 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр хүртэлх хугацаанд дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

3.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 06 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

НЭМЭГДСЭН ӨРТГИЙН АЛБАН ТАТВАРААС ЧӨЛӨӨЛӨХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Ойжуулалт, цэцэрлэгжүүлэлт, ойн аж ахуйн арга хэмжээний ажил болон импортоор оруулж байгаа тууш чиглэлийн нимгэн давхаргатай хавтан /OSB/, бөөрөнхий мод, гуалин, модон зүсмэл материал, стандартын дагуу хийгдсэн, угсрахад бэлэн модон барилгын угсармал хийцийг нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас тус тус чөлөөлсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийн 1 дүгээр зүйлд заасан ойжуулалт, цэцэрлэгжүүлэлт, ойн аж ахуйн арга хэмжээний ажлын жагсаалтыг Засгийн газар батална.

3 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2013 оны 6 дугаар сарын 07-ны өдрөөс 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэлх хугацаанд дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

3.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 06 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ГААЛИЙН АЛБАН ТАТВАРААС ЧӨЛӨӨЛӨХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Импортоор оруулж байгаа /4410.12/ тууш чиглэлийн нимгэн давхаргатай хавтан /OSB/, стандартын дагуу хийгдсэн, угсрахад бэлэн модон барилгын угсармал хийцийг гаалийн албан татвараас чөлөөлсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийн 1 дүгээр зүйлд заасан материалын жагсаалтыг “Барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан систем /БТКУС/”-ийн ангиллын дагуу Засгийн газар батална.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 6 дугаар сарын 07-ны өдрөөс 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэлх хугацаанд дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

3.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 06 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

НЭМЭГДСЭН ӨРТГИЙН АЛБАН ТАТВАРААС ЧӨЛӨӨЛӨХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Газрын тосны бүтээгдэхүүнийг газрын тос, занар болон нүүрснээс үйлдвэрлэлийн аргаар гарган авах төслийн хүрээнд импортоор оруулж байгаа технологийн тоног төхөөрөмж, сэлбэг болон тусгай зориулалтын барилгын материалыг нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 6 дугаар сарын 07-ны өдрөөс 2018 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр хүртэлх хугацаанд дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

3.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 31-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

МӨНГӨ УГААХ БОЛОН ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ТЭМЦЭХ ТУХАЙ /Шинэчилсэн найруулга/

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулах эрх зүйн үндсийг тогтооход оршино.

2 дугаар зүйл.Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль тогтоомж

2.1.Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Эрүүгийн хууль,² энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

3.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

3.1.1.“мөнгө угаах” гэж илт хууль бусаар олсон хөрөнгийг мэдсээр байж олж авсан, хувиргасан, шилжүүлсэн, эсхүл хууль ёсны байдалтай болгохын тулд эх үүсвэрийг нь халхавчилсан, нуун далдалсан, өмчлөх, эзэмших, ашиглах эрхийг шилжүүлсэн, бодит шинж чанар, хэлбэр, байршлыг нь өөрчилснийг;

3.1.2.“терроризмыг санхүүжүүлэх” гэж террорист байгууллага, террорист хүн, эсхүл террорист үйл ажиллагаанд зарцуулагдахыг мэдсээр байж шууд, эсхүл шууд бусаар эд хөрөнгө хуримтлуулсан, шилжүүлсэн, зарцуулсныг;

¹Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

²Эрүүгийн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 5 дугаарт нийтлэгдсэн.

3.1.3. “бэлэн мөнгөний гүйлгээ” гэж үндэсний болон гадаад улсын мөнгөн тэмдэгт, түүнчлэн олон улсын төлбөр тооцоонд түгээмэл хэрэглэгддэг чек, вексель, үнэт цаас ашиглаж хийсэн гүйлгээг;

3.1.4. “бэлэн бус мөнгөний гүйлгээ” гэж олон улсын төлбөр тооцоонд түгээмэл хэрэглэгддэг төлбөрийн даалгавар, төлбөрийн нэхэмжлэл, аккредитив, инкасс, төлбөрийн карт, цахим төлбөр тооцоо, зээлжих эрх, зээлээр хийх төлбөр тооцоо болон төлбөр тооцооны бусад хэрэгслээр хийсэн гүйлгээг;

3.1.5. “улс төрд нөлөө бүхий этгээд” гэж Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн³ 20.2-т заасан этгээдийг;

3.1.6. “эцсийн өмчлөгч” гэж харилцагчийн үйлдэл, үйл ажиллагааг удирдан чиглүүлж, өөрийн үйлдлийг бусдаар төлөөлүүлэн хийлгэж байгаа, эсхүл хуулийн этгээдийг нэг болон түүнээс дээш үргэлжилсэн хэлхээ холбоо бүхий хуулийн этгээд өмчилж байвал тэдгээрийг анх үүсгэн байгуулсан хүнийг;

3.1.7. “халхавч банк” гэж аливаа нэг улсад бүртгэлтэй боловч тухайн улсдаа бодит байдлаар оршин байдаггүй банкийг;

3.1.8. “харилцагч” гэж энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдээр үйлчлүүлж байгаа этгээдийг;

3.1.9. “хөрөнгө” гэж Иргэний хуулийн⁴ 83 дугаар зүйлд заасныг.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

4 дүгээр зүйл. Мэдээлэх үүрэгтэй этгээд

4.1. Дараах этгээд энэ хуулийн 7 дугаар зүйлд заасан гүйлгээний талаар энэ хуулийн 16.1-д заасан Санхүүгийн мэдээллийн албанд мэдээлэх үүрэгтэй:

4.1.1. банк;

4.1.2. банк бус санхүүгийн байгууллага;

4.1.3. даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогч;

³Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2012 оны 8 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁴Иргэний хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн.

- 4.1.4.хөрөнгө оруулалтын сан;
- 4.1.5.үнэт цаасны зах зээлд оролцогч мэргэжлийн байгууллага;
- 4.1.6.хадгаламж, зээлийн хоршоо;
- 4.1.7.үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлалын байгууллага;
- 4.1.8.нотариатч.

4.2.Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд нь нэргүй, дугаарласан, эсхүл хуурамч нэрээр данс нээх, гүйлгээ хийх, хаагдсан данс ашиглахыг хориглоно.

5 дугаар зүйл.Харилцагчийг таньж мэдэх

5.1.Дараах тохиолдолд энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд харилцагчийг албан ёсны эх сурвалж, баримт бичиг, мэдээ, мэдээллийн эх үүсвэр ашиглан таньж мэдэх үүрэгтэй:

5.1.1.санхүүгийн харилцаа үүсгэхийн өмнө;

5.1.2.дансгүй, эсхүл санхүүгийн тогтвортой харилцаа үүсгээгүй этгээд тохиолдлын чанартайгаар 20 сая төгрөг /түүнтэй тэнцэх хэмжээний гадаад валют/, түүнээс дээш үнийн дүнтэй гүйлгээ хийхийн өмнө;

5.1.3.харилцагчийн 24 цагийн дотор хийсэн, хоорондоо холбоо бүхий хэд хэдэн удаагийн гүйлгээний тус бүрийн үнийн дүн нь энэ хуулийн 5.1.2-т заасан хэмжээнээс бага боловч нийт үнийн дүн нь 20 сая төгрөг /түүнтэй тэнцэх хэмжээний гадаад валют/, түүнээс дээш үнийн дүнтэй бол;

5.1.4.харилцагчийн талаар өмнө авсан мэдээллийн үнэн зөв эсэхэд эргэлзсэн тохиолдолд;

5.1.5.тухайн харилцагч, тухайн гүйлгээг мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх үйл ажиллагаатай холбоотой гэж сэжиглэсэн тохиолдолд.

5.2.Энэ хуулийн 5.1-д заасны дагуу харилцагчийг таньж мэдэхийн тулд энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд дараах арга хэмжээ авна:

5.2.1.харилцагч нь иргэн бол түүний овог, эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, төрсөн он, сар, өдөр, иргэний үнэмлэхийн, эсхүл гадаад паспортын хуулбар /баримт бичгийг хүлээн авч байгаа эрх бүхий этгээд хуулбарыг эх хувьтай нь тулгаж, хуулбар үнэн зөв болох тухай тэмдэглэгээг үнэ төлбөргүй хийнэ/, хэрэв баримт бичгийг шуудангаар ирүүлсэн бол нотариатчаар гэрчлүүлсэн хуулбарыг гаргуулж авах;

5.2.2. харилцагч нь хуулийн этгээд бол түүний нэр, оршин байгаа газрын хаяг, улсын бүртгэлийн болон татвар төлөгчийн дугаар, харилцах утасны дугаар, улсын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар /баримт бичгийг хүлээн авч байгаа эрх бүхий этгээд хуулбарыг эх хувьтай нь тулгаж, хуулбар үнэн зөв болох тухай тэмдэглэгээг үнэ төлбөргүй хийнэ/, хэрэв баримт бичгийг шуудангаар ирүүлсэн бол нотариатчаар гэрчлүүлсэн хуулбар, удирдлагын талаарх дэлгэрэнгүй танилцуулгыг гаргуулж авах;

5.2.3. эцсийн өмчлөгчийн нэрийн өмнөөс данс нээж, гүйлгээ хийж байгаа эсэхийг мэдэх, ойлгох зорилгоор тухайн бизнесийн харилцааны зорилго, гүйлгээний утга, эцсийн хүлээн авагчийн тухай мэдээллийг тодруулах;

5.2.4. харилцагч нь хуулийн этгээд бол түүний эцсийн өмчлөгчийн овог, эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэрийг тодорхойлж, эцсийн өмчлөгчийн талаар болон харилцагчийн өмчлөл, хяналт, зохион байгуулалтын бүтцийг таньж мэдэхтэй холбоотой боломжит бүх арга хэмжээг авах;

5.2.5. харилцагч нь хуулийн этгээд, эсхүл итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч бол түүний нэрийн өмнөөс харилцах этгээд нь тийм эрхтэй эсэхийг нягталж уг этгээдийн овог, эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэрийг тодорхойлж, баримт бичигтэй нь тулгаж шалгах;

5.2.6. банк, санхүүгийн байгууллагын хоорондын шилжүүлэг хийгч, хүлээн авагчийн овог, эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, регистрийн дугаар, оршин суугаа газрын хаяг, харилцах утасны дугаарыг тодруулах.

5.3. Харилцагчийн талаарх мэдээллийг нарийвчлан шалгахтай холбоотой бусад шаардлагыг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн баталсан журмын дагуу зохицуулна.

5.4. Харилцагч энэ хуулийн 5.2-т заасан мэдээлэл өгөхөөс татгалзвал энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд түүнд үйлчилгээ үзүүлэхээс татгалзах үүрэгтэй.

5.5. Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд шинэ технологи ашиглан хийгдэж байгаа гүйлгээнд онцгой анхаарч, уг гүйлгээнээс үүсч болох мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх тодорхой арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

5.6. Энэ хуулийн 4.1.1-д заасан этгээд гадаад гуйвуулга, шилжүүлэг, төлбөр тооцоо хийх зорилгоор гадаад улсын банкинд харилцах данс нээхээс өмнө дараах мэдээллийг олж авна:

5.6.1. тухайн банкны үйл ажиллагааны чиглэлийг тодорхойлох мэдээлэл;

5.6.2. тухайн банкны харьяалагдах гадаад улсын холбогдох эрх бүхий байгууллага болон олон нийтийн мэдээллийн эх үүсвэрээс тухайн банк, байгууллагын нийтэд танигдсан байдлын талаарх мэдээлэл;

5.6.3. тухайн банк мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоо, дотоод хяналтын хөтөлбөртэй эсэх;

5.6.4. тухайн банк мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх үйл ажиллагаанд холбогдож, шалгагдаж байсан эсэх талаарх лавлагаа.

5.7. Энэ хуулийн 4.1.1-д заасан этгээд халхавч банк болон халхавч банктai харилцаа тогтоосон банкинд харилцах данс нээхийг хориглоно.

5.8. Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлтэй гэж тодорхойлсон бизнесийн харилцаа, гүйлгээнд холбогдох харилцагчийг таньж мэдэх нарийвчилсан үйл ажиллагааг авч хэрэгжүүлнэ.

6 дугаар зүйл. Тусгай хяналт

6.1. Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд дараах гүйлгээнд тусгайлан хяналт тавих үүрэгтэй:

6.1.1. огцом өөрчлөгдсөн их дүнтэй;

6.1.2. эдийн засаг, хууль зүйн илт үндэслэлгүй;

6.1.3. улс төрд нөлөө бүхий этгээдийн нэр дээр хийсэн;

6.1.4. мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий олон улсын байгууллагаас мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хяналтын хангалтгүй тогтолцоотой гэж тодорхойлогдсон улсаар дамжуулан хийсэн.

6.2. Энэ хуулийн 6.1-д заасан гүйлгээний талаар энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд нэмэлт мэдээлэл, тайлбар гаргуулах, гүйлгээ, бизнесийн харилцааны зорилго, мөн чанарыг боломжийн хүрээнд шалгаж, үр дүнг бичгээр хадгална.

7 дугаар зүйл. Гүйлгээний талаар мэдээлэх

7.1. Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд 20 сая төгрөг, түүнээс дээш үнийн дүнтэй бэлэн мөнгөний болон гадаад төлбөр тооцооны гүйлгээний тухай мэдээллийг гүйлгээ хийгдсэнээс хойш ажлын таван өдрийн дотор

батлагдсан маягт, журмын дагуу Санхүүгийн мэдээллийн албанд мэдээлэх үүрэгтэй.

7.2.Хөрөнгө, гүйлгээ, гүйлгээ хийх оролдлогыг мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй, эсхүл гэмт хэрэг үйлдэж олсон орлоготой холбоотой гэж сэжиглэсэн, эсхүл мэдсэн бол энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд энэ тухай 24 цагийн дотор батлагдсан маягт, журмын дагуу Санхүүгийн мэдээллийн албанд мэдээлнэ.

7.3.Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд мэдээллийг факс, цахим хэлбэрээр, эсхүл бичгээр Санхүүгийн мэдээллийн албанд түүний баталсан маягт, журмын дагуу хүргүүлэх үүрэгтэй.

7.4.Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд Монголбанкны Ерөнхийлөгч, хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний хамтран баталсан мэдээлэл өгөх журмын дагуу тодорхой гүйлгээ, түүнд оролцогч талуудын тухай мэдээллийг эрх бүхий хууль сахиулах болон терроризмтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий байгууллагад гаргаж өгнө.

8 дугаар зүйл.Харилцагчийн талаарх баримт, материалыг хадгалах

8.1.Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд харилцагчийн хийсэн гүйлгээ, данс болон харилцагчийн талаар энэ хуулийн 5, 6 дугаар зүйлд заасны дагуу олж авсан мэдээлэл, баримт бичгийг тухайн данс хаагдсан, эсхүл гүйлгээ хийгдсэнээс хойш таваас доошгүй жилийн хугацаанд хадгална.

8.2.Энэ хуулийн 8.1-д заасан мэдээлэл, баримт бичгийг энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд эрх бүхий хууль сахиулах байгууллагын хүсэлтээр шуурхай гаргаж өгөхөд бэлэн байдалтай хадгална.

9 дүгээр зүйл.Сэжигтэй гүйлгээний тухай мэдээлэл

9.1.Санхүүгийн мэдээллийн албанд хүргүүлэх сэжигтэй гүйлгээний тухай мэдээлэл дараах агуулгатай байна:

9.1.1.энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдийн нэр, оршин байгаа газрын хаяг болон мэдээлэл хүргүүлсэн албан тушаалтны эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр;

9.1.2.харилцагч, хүлээн авагчийн талаарх мэдээлэл;

9.1.3.тухайн гүйлгээний утга, үнийн дүн, гүйцэтгэсэн хэлбэр, он, сар, өдөр, дансны дугаар, гүйлгээний бусад оролцогч болон данс эзэмшигчийн талаарх мэдээлэл;

9.1.4. тухайн гүйлгээг сэжиглэх болсон үндэслэл, нөхцөл байдлын тухай товч тайлбар;

9.1.5. холбогдох бусад баримт бичиг.

10 дугаар зүйл. Дансанд хяналт тавих

10.1. Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхэд ашиглаж байгаа гэж үзэх үндэслэл байгаа бол Санхүүгийн мэдээллийн алба энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдийн харилцагчийн дансанд хяналт тавьж болно.

11 дүгээр зүйл. Хөрөнгө битүүмжлэх, түдгэлзүүлэх

11.1. Хийгдэхээр хүлээгдэж байгаа гүйлгээ нь мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх зорилготой гэж үзэх үндэслэлтэй бол Санхүүгийн мэдээллийн албаны дарга тухайн гүйлгээг ажлын гурав хүртэл өдрийн хугацаагаар түдгэлзүүлэх бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд шүүх уг хугацааг сунгаж болно.

11.2. Энэ хуулийн 11.1-д заасан шийдвэрийг энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдэд бичгээр, боломжгүй бол утсаар мэдэгдэж, шийдвэрийг 24 цагийн дотор хүргүүлнэ.

11.3. Энэ хуулийн 11.1-д заасны дагуу гүйлгээг түдгэлзүүлэх хугацаанд Санхүүгийн мэдээллийн алба дараах арга хэмжээ авна:

11.3.1. тухайн гүйлгээний талаар гадаад, дотоодын холбогдох байгууллагаас шаардлагатай мэдээлэл цуглуулах;

11.3.2. тухайн гүйлгээ нь мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх зорилготой байсан гэж үзэх баримт, үндэслэл тогтоогдсон бол энэ тухай эрх бүхий хууль сахиулах байгууллагад мэдэгдэж холбогдох баримт бичгийг нэн даруй шилжүүлэн шалгуулах;

11.3.3. тухайн гүйлгээ нь мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх зорилгогүй байсан гэдэг нь тогтоогдвол гүйлгээг түдгэлзүүлэх тухай шийдвэрийг цуцалж, энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдэд нэн даруй мэдэгдэх.

12 дугаар зүйл. Хариуцлагаас чөлөөлөх

12.1. Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд Санхүүгийн мэдээллийн алба болон эрх бүхий байгууллагад энэ хуульд заасан журмын дагуу мэдээлэл өгснийг банкны болон мэргэжлийн нууц задрүүлсан гэж үзэхгүй.

12.2.Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдийн өгсөн мэдээлэл мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх зорилгогүй байсныг тогтоосон нь тухайн мэдээлэл өгсөн этгээдийг хариуцлагад татах үндэслэл болохгүй.

12.3.Тодорхой гүйлгээг энэ хуулийн 11 дүгээр зүйлд заасан журмын дагуу түдгэлзүүлснээс иргэн, хуулийн этгээдэд гэм хор учирсан нь энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд болон Санхүүгийн мэдээллийн албыг хариуцлагад татах үндэслэл болохгүй.

12.4.Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд болон Санхүүгийн мэдээллийн албаны хууль зөрчсөн үйл ажиллагааны улмаас иргэн, хуулийн этгээдэд гэм хор учирсан бол хохирлыг холбогдох хуульд заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

13 дугаар зүйл.Мэдээллийн нууцлалыг хадгалах

13.1.Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд болон Санхүүгийн мэдээллийн алба энэ хуулийн 7.4-т зааснаас бусад этгээдэд харилцагчийн гүйлгээний талаарх мэдээлэл өгөх, дамжуулахыг хориглоно.

13.2.Санхүүгийн мэдээллийн албаны дарга, хянан шалгагч, шинжээч, ажилтан албан үүргийнхээ дагуу олж авсан харилцагчийн гүйлгээтэй холбогдох мэдээллийн нууцлалыг хуульд зааснаас бусад тохиолдолд бүрэн эрхийнхээ хугацаанд болон ажлаас чөлөөлөгдсөнөөс хойш задруулахыг хориглоно.

14 дүгээр зүйл.Мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийн дотоод хяналт

14.1.Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэхэд чиглэсэн дотоод хяналтын хөтөлбөр баталж, мөрдүүлэх бөгөөд түүнд дараах зүйлийг тусгана:

14.1.1.сэжигтэй гүйлгээг илрүүлэх, мэдээллийн нууцлалыг хадгалах, Санхүүгийн мэдээллийн алба болон эрх бүхий бусад байгууллагад мэдээлэл өгөх, баримт бичиг шилжүүлэх журам;

14.1.2.мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль тогтоомж болон энэ хуулийн 14.1.1-д заасан журмын хэрэгжилтэд хяналт тавих ажилтныг томилох, чөлөөлөх журам, түүний эрх, үүрэг;

14.1.3.энэ хуулийн 14.1.2-т заасан журмын хэрэгжилтэд хяналт тавих ажилтныг мэргэшүүлэх сургалтад хамруулах төлөвлөгөө, арга хэмжээ;

14.1.4.өөрийн харилцагч, үйлчилгээ, бүтээгдэхүүний мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийг үнэлж, өндөр эрсдэлтэй харилцагч, үйлчилгээ, бүтээгдэхүүнийг онцгой анхаарахад чиглэсэн арга хэмжээ.

14.2.Энэ хуулийн 14.1-д заасан хөтөлбөрийг Санхүүгийн мэдээллийн албанд хүргүүлж бүртгүүлнэ.

15 дугаар зүйл.Монгол Улсын хилээр бэлэн мөнгө оруулах, гаргах

15.1.Зорчигч 15 саяас дээш төгрөг, эсхүл түүнтэй тэнцэх хэмжээний гадаад валют, санхүүгийн хэрэгсэл, цахим мөнгийг Монгол Улсын хилээр бэлнээр нэвтрүүлэх бол энэ тухай гаалийн мэдүүлэгт үнэн зөв мэдүүлнэ.

15.2.Энэ хуулийн 15.1-д заасны дагуу мэдүүлсэн бэлэн мөнгөний мэдүүлгийг гаалийн байгууллага нэгтгэж, сар бүр холбогдох журмын дагуу Санхүүгийн мэдээллийн албанд хүргүүлнэ.

15.3.Энэ хуулийн 15.2-т заасан мэдүүлгийн маягтын загварыг Санхүүгийн мэдээллийн албаны даргатай зөвшилцөж Гаалийн ерөнхий газрын дарга батална.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН БҮРЭН ЭРХ

16 дугаар зүйл.Санхүүгийн мэдээллийн алба

16.1.Санхүүгийн мэдээллийн алба нь энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдээс энэ хуулийн 7 дугаар зүйлд заасан мэдээллийг хүлээн авах, мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх, дүн шинжилгээний үр дүнд мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой гэж сэжиглэсэн гүйлгээ, гүйлгээний оролдлогын талаарх мэдээллийг эрх бүхий хууль сахиулах байгууллагад шилжүүлэх чиг үүрэг бүхий хараат бус, бие даасан байгууллага байна.

16.2.Санхүүгийн мэдээллийн алба нь Монголбанкны дэргэд ажиллана.

16.3.Санхүүгийн мэдээллийн албаны үйл ажиллагааны стратеги, зохион байгуулалтын бүтэц, үйл ажиллагааны зардлыг энэ хуулийн 22.1-д заасан Хамтын ажиллагааны зөвлөлийн саналыг үндэслэн Монголбанкны Ерөнхийлөгч батална.

16.4.Санхүүгийн мэдээллийн албаны даргыг эрх бүхий хууль сахиулах байгууллагын даргатай зөвшилцөн Монголбанкны Ерөнхийлөгч томилж, чөлөөлнө.

16.5.Санхүүгийн мэдээллийн албаны дарга дараах шаардлагыг хангасан байна:

16.5.1.банк, санхүү, эсхүл хууль зүйн салбарт таваас доошгүй жил ажилласан;

16.5.2.зээлийн болон баталгаа, батлан даалтын гэрээгээр хүлээсэн хугацаа хэтэрсэн өргүй.

16.6.Санхүүгийн мэдээллийн албаны хянан шалгагч, шинжээч дараах шаардлагыг хангасан байна:

16.6.1.банк, санхүү, эсхүл хууль зүйн салбарт хоёроос доошгүй жил ажилласан;

16.6.2.зээлийн болон баталгаа, батлан даалтын гэрээгээр хүлээсэн хугацаа хэтэрсэн өргүй.

16.7.Санхүүгийн мэдээллийн албаны дарга нь санхүүгийн мэдээллийн улсын ахлах байцаагч, хянан шалгагч, шинжээч нь санхүүгийн мэдээллийн улсын байцаагч байна.

16.8.Санхүүгийн мэдээллийн албаны улсын ахлах байцаагчийн эрхийг Монголбанкны Ерөнхийлөгч, улсын байцаагчийн эрхийг улсын ахлах байцаагч олгоно.

16.9.Санхүүгийн мэдээллийн албаны дарга болон хянан шалгагч, шинжээч шаардлагатай тохиолдолд хяналт шалгалт хийх, хуульд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлэх зорилгоор төрийн байгууллагаас лавлагаа гаргуулж авах бүрэн эрхтэй.

17 дугаар зүйл. Эрх бүхий хууль сахиулах байгууллагын чиг үүрэг

17.1.Санхүүгийн мэдээллийн албанд эрх бүхий хууль сахиулах байгууллагын төлөөллийг ажиллуулна.

17.2.Эрх бүхий хууль сахиулах байгууллагын төлөөлөл нь энэ хуулийн 16.9-д заасны дагуу хяналт шалгалт хийх, санхүүгийн лавлагаа гаргуулж авах эрхтэй.

17.3.Энэ хуулийн 17.1-д заасан төлөөллийг эрх бүхий хууль сахиулах байгууллагын даргын саналыг үндэслэн Санхүүгийн мэдээллийн албаны дарга томилж, чөлөөлнө.

17.4.Шаардлагатай тохиолдолд эрх бүхий хууль сахиулах байгууллага Санхүүгийн мэдээллийн алба хамтарсан ажлын хэсэг гарган ажиллаж болно.

18 дугаар зүйл.Санхүүгийн мэдээллийн албаны чиг үүрэг

18.1.Санхүүгийн мэдээллийн алба энэ хуулийн 10, 11 дүгээр зүйлд зааснаас гадна дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

18.1.1.энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдээс ирүүлсэн, түүнчлэн эрх бүхий төрийн болон гадаад улсын ижил төстэй байгууллагын мэдээллийн санд байгаа мэдээллийг хүлээн авах, цуглуулах, түүнд дүн шинжилгээ хийх;

18.1.2.мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх үндэслэлтэй гүйлгээ байна гэж үзсэн тохиолдолд тухайн мэдээллийг хуульд заасан журмын дагуу эрх бүхий хууль сахиулах болон терроризмтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий байгууллагад шилжүүлэх, шилжүүлсэн сэжигтэй бэлэн ба бэлэн бус мөнгөний гүйлгээний талаар мэдээллийн сан бүрдүүлэх;

18.1.3.сэжигтэй бэлэн ба бэлэн бус мөнгөний гүйлгээний талаар ирүүлсэн мэдээллийн дагуу авсан арга хэмжээний тухай энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд болон эрх бүхий хууль сахиулах байгууллагад тухай бүр мэдээлэх;

18.1.4.мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбогдсон мэдээллийг шалгах, сэжигтэй гүйлгээг хянах, илрүүлэх аргачлал боловсруулж энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдэд мэдээлэх, хэрэгжилтийг нь зохион байгуулах;

18.1.5.мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх талаар олон нийтийн дунд мэдээлэл, сурталчилгаа явуулах.

18.2.Санхүүгийн мэдээллийн албаны хянан шалгагч мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль тогтоомжийн биелэлтийг хянан шалгаж, илэрсэн зөрчлийг арилгахыг энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдээс шаардах, эсхүл эрх бүхий хууль сахиулах байгууллагад шилжүүлж шалгуулах буюу тусгай зөвшөөрлийг нь хүчингүй болгуулах талаар санал боловсруулж эрх бүхий этгээдээр шийдвэрлүүлэх эрхтэй.

18.3.Санхүүгийн мэдээллийн алба энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд, түүний албан тушаалтныг хуулиар хүлээсэн үүргээ хэрхэн биелүүлж байгаад хяналт тавина.

18.4.Санхүүгийн мэдээллийн алба өөрийн үйл ажиллагааны талаарх тайланг Санхүүгийн тогтвортой байдлын зөвлөлд жил бүр танилцуулна.

18.5.Санхүүгийн мэдээллийн албаны дарга, ажилтан хуульд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлэх зорилгоор иргэний, хуулийн этгээдийн болон эд хөрөнгийн бүртгэл, нийгмийн даатгалын бүртгэл, хилээр нэвтэрсэн тухай бүртгэл, хөрөнгө оруулалтын бүртгэл, банк хоорондын гүйлгээний бүртгэлийн лавлагааг холбогдох байгууллагаас гаргуулж авах эрхтэй.

19 дүгээр зүйл.Мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих

19.1.Энэ хуулийн 4.1.1-д заасан этгээд энэ хуулиар хүлээсэн үүргээ хэрхэн биелүүлж байгаад хяналт тавих, хэрэгжилтийг хангуулах ажлыг Монголбанк, энэ хуулийн 4.1.2-4.1.7-д заасан этгээд энэ хуулиар хүлээсэн үүргээ хэрхэн биелүүлж байгаад хяналт тавих, хэрэгжилтийг хангуулах ажлыг Санхүүгийн зохицуулах хороо, Санхүүгийн мэдээллийн албатай хамтран хэрэгжүүлнэ.

19.2.Энэ хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавихтай холбогдуулж Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо, Санхүүгийн мэдээллийн алба дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

19.2.1.энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдийн удирдлага, үйл ажиллагаанд шууд ба шууд бус байдлаар оролцох, хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой шалгуурыг бий болгох;

19.2.2.энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдийн хуулиар хүлээсэн үүргийн хэрэгжилтийг хангуулах, хяналт шалгалт хийх;

19.2.3.энэ хуульд заасан үүрэг, хариуцлагыг хэрэгжүүлэх зорилгоор энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдэд холбогдуулж заавар, дүрэм, журам, удирдамж, зөвлөмж гаргах;

19.2.4.эрх бүхий байгууллагатай хамтран ажиллах, мэдээлэл солилцох, мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх гэмт хэргийг мөрдөн шалгах, хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх;

19.2.5.сэжигтэй гүйлгээг мэдээлэхэд тохирсон стандарт, шалгуурыг Санхүүгийн мэдээллийн алба эрх бүхий байгууллагатай хамтран боловсруулах;

19.2.6.энэ хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан авч байгаа арга хэмжээ болон хариуцлагын талаарх статистик мэдээг нийтэд түгээх.

20 дугаар зүйл.Мэдээллийн сан

20.1.Санхүүгийн мэдээллийн алба энэ хуульд заасан журмын дагуу цуглуулсан мэдээллийг нэгтгэсэн мэдээллийн сантай байна.

20.2.Энэ хуулийн 20.1-д заасан мэдээллийн санд мэдээлэл хадгалах, түүнийг ашиглах журмыг Санхүүгийн мэдээллийн албаны дарга батална.

21 дүгээр зүйл.Гадаад улсын ижил төстэй байгууллагатай харилцах

21.1.Санхүүгийн мэдээллийн алба ижил төстэй үйл ажиллагаа эрхэлдэг, нууцлалын байдлаар ижил түвшний, гадаад улсын болон олон улсын байгууллагатай хууль тогтоомжийн хүрээнд хамтран ажиллана.

21.2.Санхүүгийн мэдээллийн алба энэ хуулийн 21.1-д заасан байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлтийг үндэслэн түүнд шаардлагатай мэдээллийг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шилжүүлэн өгч болно.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ БУСАД ЗҮЙЛ

22 дугаар зүйл.Хамтын ажиллагааны зөвлөл

22.1.Санхүүгийн мэдээллийн албаны дэргэд мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах, мэдээлэл солилцох, эрсдэлийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх талаар зөвлөмж гаргах чиг үүрэг бүхий Хамтын ажиллагааны зөвлөл ажиллана.

22.2.Хамтын ажиллагааны зөвлөлд гадаад харилцаа, санхүүгийн болон хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, прокурорын байгууллага, Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо, эрх бүхий хууль сахиулах болон терроризмтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий байгууллага, татвар, гаалийн байгууллага, Санхүүгийн мэдээллийн албаны төлөөлөл ажиллана.

22.3.Хамтын ажиллагааны зөвлөлийн ажлын албаны чиг үүргийг Санхүүгийн мэдээллийн алба хэрэгжүүлнэ.

22.4.Хамтын ажиллагааны зөвлөлийн ажиллах журам, бүрэлдэхүүн, түүний удирдлагыг Монголбанкны Ерөнхийлөгч батална.

**23 дугаар зүйл.Хууль тогтоомж зөрчигчид
хүлээлгэх хариуцлага**

23.1.Энэ хуулийг зөрчсөн гэм буруутай этгээдэд холбогдох хуульд заасан хариуцлагыг хүлээлгэнэ.

24 дүгээр зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

24.1.Энэ хуулийг 2013 оны 5 дугаар сарын 31-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

3.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 31-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН
ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлд дор дурдсан агуулгатай 16.1.8 дахь заалт нэмсүгэй:

“16.1.8.хуулийн этгээдийг нэг, эсхүл түүнээс дээш үргэлжилсэн хэлхээ холбоо бүхий хуулийн этгээд өмчилж байвал тэдгээрийг анх үүсгэн байгуулсан хүний овог, эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр.”

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 5 дугаар сарын 31-ний өдөр баталсан Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

3.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 31-ний өдөр

Улаанбаатар
ХОТ

ТЕРРОРИЗМТОЙ ТЭМЦЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Терроризмтэй тэмцэх тухай хуульд дор дурдсан агуулгатай дараах хэсэг, заалт нэмсүгэй:

1/6 дугаар зүйлийн 6.1.4 дэх заалт:

“6.1.4.энэ хуулийн 7.1.7, 8.2-т заасныг хэрэгжүүлэх зорилгоор террорист этгээдийн жагсаалт батлах, жагсаалтаас гаргах, түүнийг хянах, жагсаалтад орсон этгээдийн хөрөнгийн хөдөлгөөнийг зогсоох, жагсаалтад алдаатай нэрс оруулснаас үүсэх хохирлыг шийдвэрлэх, гэм буруугүй этгээдийн хөрөнгийг гэм буруутай этгээдийн хөрөнгөөс тусгаарлахтай холбоотой журмыг эрх бүхий хууль сахиулах болон терроризмтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий байгууллагын саналыг үндэслэн батлах.

2/7 дугаар зүйлийн 7.1.7 дахь заалт:

“7.1.7.Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Аюулгүйн зөвлөл, гадаад улсын эрх бүхий байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу болон Монгол Улсын эрх бүхий байгууллагаас гаргасан жагсаалтад орсон террорист үйлдэл, террорист хүн, террорист байгууллага, тэдгээрийг санхүүжүүлдэг этгээд болон тэдгээртэй хамаарал бүхий хувь хүн, хуулийн этгээдийн шууд болон шууд бус өмчлөлд байгаа хөрөнгө, ашиг орлогыг нэн даруй зогсоож холбогдох эрх бүхий байгууллагад 48 цагийн дотор мэдэгдэх.”

3/8 дугаар зүйлийн 8.2 дахь хэсэг:

“8.2.Энэ хуулийн 7.1.7-д заасан жагсаалтад орсон этгээд, эсхүл түүний удирдлагад хамаарах этгээд, түүнчлэн Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Аюулгүйн зөвлөлөөс зөвшөөрөгдөөгүй этгээдийг шууд болон шууд бусаар санхүүжүүлэх, түүнд эдийн засгийн эх үүсвэр олгох, санхүүгийн болон бусад үйлчилгээ үзүүлэхийг хориглоно.”

2 дугаар зүйл.Терроризмтэй тэмцэх тухай хуулийн дараах заалтыг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/3 дугаар зүйлийн 3.1.4, 3.1.5 дахь заалт:

“3.1.4.“террорист үйлдэл” гэж хүн амд айдас төрүүлэх, эсхүл энэ зорилгоор иргэнийг төрийн байгууллага, олон улсын байгууллагаас аливаа үйлдэл, эс үйлдэхүй хийхийг шаардах, эсхүл зэвсэгт мөргөлдөөний нөхцөлд сөргөлдөгч аль нэг талд идэвхтэй оролцоогүй иргэний эрүүл мэнд, амь насанд ноцтой хохирол учруулах санаатай үйлдлийг;”

3.1.5.“террорист хүн” гэж хууль бусаар болон зориудаар, шууд болон шууд бусаар террорист үйлдлийг үйлдсэн, эсхүл үйлдэхийг завдсан, террорист үйлдэлд хамтрагчаар оролцсон, бусад этгээдийн террорист үйлдэл үйлдэхийг зохион байгуулсан, удирдсан, эсхүл бүлэг этгээдийн террорист үйлдэл үйлдэх санаа зорилгыг мэдэж байсан, террорист үйлдлийг үргэлжлүүлэх зорилгоор санаатайгаар дэмжсэн хүнийг;”

2/3 дугаар зүйлийн 3.1.7 дахь заалт:

“3.1.7.“террорист байгууллага” гэж хууль бусаар болон зориудаар, шууд болон шууд бусаар террорист ажиллагаа үйлдсэн, эсхүл үйлдэхийг завдсан, террорист ажиллагаанд хамтрагчаар оролцсон, террорист ажиллагаа үйлдэх бүлгийг санаатайгаар дэмжсэн террорист бүлгийг;”

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 5 дугаар сарын 31-ний өдөр баталсан Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

З.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 31-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

НИЙТИЙН АЛБАНД НИЙТИЙН БОЛОН ХУВИЙН АШИГ СОНИРХЛЫГ ЗОХИЦУУЛАХ, АШИГ СОНИРХЛЫН ЗӨРЧЛӨӨС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх

тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2 дахь хэсгийг дор дурдсан байдлаар өөрчлөн найруулсугай:

“20.2.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн, Монгол Улсын Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүн, дэд сайд, Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүн, Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгч, Улсын дээд шүүхийн шүүгч, Улсын ерөнхий прокурор, Улсын Их Хуралд ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг байгууллагын дарга, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга, аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн дарга, яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга, Засгийн газрын агентлагийн дарга, төрийн өмчит компани, олон улсын байгууллагын дарга, захирлын албан тушаал эрхэлж байсан болон эрхэлж байгаа хүн, эсхүл түүнтэй хамаарал бүхий этгээд нээлттэй тендер шалгаруулалтаар шийдвэрлэснээс бусад тохиолдолд төрийн болон орон нутгийн хэрэгцээнд бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авагч, төрийн санхүүгийн нөөц бүрдүүлэгч, төрөөс баталгаа гаргасан зээл хүртэгч аж ахуйн нэгжийн хувь, хөрөнгө эзэмшигч, хамтрагч, эсхүл эдгээрийг гүйцэтгэж байгаа хувиараа аж ахуй эрхлэгч байж болохгүй.”

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 5 дугаар сарын 31-ний өдөр баталсан Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

З.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2013 оны 05 дугаар
сарын 31-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

МӨНГӨ УГААХ БОЛОН ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ТЭМЦЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬ ХҮЧИНГҮЙ БОЛСОНД ТООЦОХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.2006 оны 7 дугаар сарын 08-ны өдөр баталсан Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2013 оны 05 дугаар сарын 31-ний өдөр баталсан Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай

хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

З.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2013 оны 05 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Дугаар 39

Улаанбаатар
хот

Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2014 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл батлах тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 7 дахь заалт, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2.3 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.“Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2014 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийг хавсралтаар баталсугай.

2.“Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2014 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийг “Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого”, Монгол Улсын Засгийн газрын 2012-2016 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр, Монгол Улсын 2014 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл болон бодлогын бусад баримт бичиг, хөтөлбөртэй нягт уялдуулан хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /Н.Алтанхуяг/, Монголбанк /Н.Золжаргал/, Санхүүгийн зохицуулах хороо /Д.Баярсайхан/ болон холбогдох бусад байгууллагад үүрэг болгосугай.

3.“Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2014 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийн хэрэгжилтийг оны эхнээс жигд хангах зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч, хэрэгжилтийн явцыг бүтэн жилээр гаргаж Улсын Их Хуралд танилцуулахыг Монгол Улсын Засгийн газар /Н.Алтанхуяг/-т даалгасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

З.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙГ 2014 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛ

Д/д	Урт ба дунд хугацааны хөтөлбөр, бодлогын баримт бичиг	Зорилт, арга хэмжээ	Шалгуур үзүүлэлт	2014 онд хүрэх түвшин, үр дүн	Хөрөнгийн эх үүсвэр /тэрбум төгрөг/	Хариуцах байгууллага
1	2	3	4	5	6	7
НЭГ.МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО						
Зорилт 1.Макро эдийн засгийн тэнцвэртэй байдлыг хангаж, эдийн засгийн өсөлтийг эрчимжүүлнэ.						
1.1	"Мянганы хөгжлийн зорилгод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого" /цаашид "ҮХЦБ" гэх/	Эдийн засгийн өндөр өсөлтийг хангах бодлого хэрэгжүүлэх	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн /цаашид "ДНБ" гэх/-ий бодит өсөлт, хувиар Нэг хүнд ногдох ДНБ-ий хэмжээ, ам.доллараар	14.7	-	Эдийн засгийн хөгжлийн яам /цаашид "ЭЗХЯ" гэх/
1.2	"Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө" /цаашид "ЗҮГАХХАХТ" гэх/-ний 2.1-2.3, 21, 22 дахь заалт	Эдийн засгийг дэмжих мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлж, инфляцийг бууруулах Гол нэрийн бараа, бүтээгдэхүүний үнийг тогтворжуулах дунд хугацааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх		5,300.0	-	ЭЗХЯ, Уул уурхайн яам /цаашид "УУЯ" гэх/, Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн яам /цаашид "УХААЯ" гэх/, Зам, тээврийн яам /цаашид "ЗТЯ" гэх/, Барилга, хот байгуулалтын яам /цаашид "БХБЯ" гэх/, Монголбанк

1.3	ЗГҮАХХАХТ-ний 35.5 дахь заалт	Гадаад зах зээлээс хямд эх үүсвэрийг татаж, бүтээн байгуулалтын төслүүдийг санхүүжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	ЭЗХЯ
1.4		Баялгийн сангийн тогтолцоог Монгол Улсад бий болгон хөгжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	Сангийн яам /цаашид "СЯ" гэх/
1.5		Нийгмийн даатгалын санг мөнгөжүүлэх замаар ипотекийн хоёрдогч зах зээлийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх ажлыг эхлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	ЭЗХЯ, БХБЯ, Хүн амын хөгжил, нийгмийн хамгааллын яам /цаашид "ХАХНХЯ" гэх/
1.6	ЗГҮАХХАХТ-ний 35.7 дахь заалт	Гадаадын зарим орны экспортын болон бусад хөнгөлөлттэй зээлийн эх үүсвэрийг ашиглах	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	ЭЗХЯ, Гадаад харилцааны яам /цаашид "ГХЯ" гэх/, УУЯ
1.7	ЗГҮАХХАХТ-ний 5.10 дахь заалт	Гадаад худалдааны гол түнш улсуудтай тухайн улсын валютаар арилжаа хийх тогтолцоог бүрдүүлэх чиглэлээр ажиллах	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	ЭЗХЯ
1.8	ЗГҮАХХАХТ-ний 24.4 дэх заалт	Төсвийн шинэтгэлийг үргэлжлүүлж, орон нутгийн бие даасан байдлыг бэхжүүлэх, төсвийн зохистой харьцааг хадгалах	ДНБ-д нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлогын эзлэх хувиар	35	-	СЯ
			ДНБ-д нэгдсэн төсвийн зарлагын эзлэх хувиар	37		
			ДНБ-д нэгдсэн төсвийн нийт алдагдлын эзлэх хувиар	2		
1.9	ЗГҮАХХАХТ-ний 22.2 дахь заалт	Үнэ, тарифын тухай хуулийг шинээр боловсруулж, хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	ЭЗХЯ

1.10	ЗГҮАХХАХТ-ний 35.1, 35.4 дэх заалт	Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	Санхүүгийн зохицуулах хороо
1.11	ЗГҮАХХАХТ-ний 10 дахь заалт	Банк, санхүү, бирж, мөдээллийн технологи, амралт цэнгээний болон агаарын замын зангилаа төв байгуулах чиглэлээр ажиллах	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	ЭЗХЯ
ХОЁР БОДИТ САЛБАРЫН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО						
Зорилт 2. Төрөөс төмөр замын талаар баримтлах бодлогын хэрэгжилтийг эрчимжүүлнэ.						
2.1	"Төрөөс төмөр замын талаар баримтлах бодлого" /цаашид "ТТЗТББ" гэх/-ын 3.2.2 дахь заалт, ЗГҮАХХАХТ-ний 107.1 дэх заалт	Төмөр замын суурь бүтцийг барих бодлогыг хэрэгжүүлэх	Суурь бүтэц барих чиглэл	3	-	ЗТЯ
2.2	"Транзит Монгол" Үндэсний хөтөлбөрийн 5.2.5 дахь заалт, ЗГҮАХХАХТ-ний 119.1 дэх заалт	Холимог тээврийн ачааны нэгдсэн терминал, логистикийн төв байгуулах бодлого хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	206.6 Гадаад эх үүсвэр	ЗТЯ
Зорилт 3. Олон улсын нислэгийн давтамж, чиглэлийг нэмэгдүүлж, агаарын тээврийн салбарыг хөгжүүлнэ.						
3.1	ҮХЦБ-ын 5.3.1.5 дахь заалт, "Төрөөс иргэний нисэхийн салбарт 2020 он хүртэл баримтлах бодлого", ЗГҮАХХАХТ-ний 84.1 дэх заалт	Олон улсын нислэгийн давтамж, чиглэлийг нэмэгдүүлэх	Шинээр нэмэгдэх олон улсын нислэгийн давтамж	2	-	ЗТЯ
			Шинээр нэмэгдэх олон улсын нислэгийн чиглэл	1	-	

Зорилт 4. Аймгийн төвүүдийг нийслэл хоттой хатуу хучилттай авто замаар холбож, авто тээврийн салбарын дэд бүтцийг хөгжүүлнэ.						
4.1	ҮХЦБ-ын 5.3.1.2 дахь заалт, "Шинэ бүтээн байгуулалт" дунд хугацааны зорилтот хөтөлбөрийн 4.4.2.10 дахь заалт	Аймгийн төвүүдийг нийслэл хоттой хатуу хучилттай авто замаар холбох ажлыг үргэлжлүүлэх	Аймгийн төвийг нийслэл хоттой холбох хатуу хучилттай зам, км	775.4	-	ЗТЯ
4.2	ЗГУАХХАХТ-ний 109.1, 109.2 дахь заалт	"Гудамж" төслийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	50 хүртэл	-	ЭЗХЯ, ЗТЯ
4.3	"Транзит Монгол" Үндэсний хөтөлбөрийн 2.25 дахь заалт, ЗГУАХХАХТ-ний 220.3 дахь заалт	Нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээг сайжруулах	Тусгай замын автобусны дэд бүтцийн барилгын ажлын явц, хувиар	10 хүртэл	18.0 Улсын төсөв 90.0 Гадаад эх үүсвэр	ЗТЯ
4.4		ОХУ, БНХАУ-ыг холбосон төмөр зам, авто зам, нефть, байгалийн хий, эрчим хүчний дэд бүтцийн урсгалыг бий болгох бодлогыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх чиглэлээр ажиллах	Бодлого тодорхойлох ажлын явц, хувиар	100	-	ЭЗХЯ, ЗТЯ, Эрчим хүчний яам /цаашид "ЭХЯ" гэж, УУЯ
Зорилт 5. Эрдэс баялгийн салбарыг хөгжүүлнэ.						
5.1	ҮХЦБ 5.2.1.1 дэх заалт, ЗГУАХХАХТ-ний 39.1 дэх заалт	Геологийн албыг бэхжүүлж, геологийн судалгааг өргөжүүлэх	Эрдэс баялгийн мэдээллийн сангийн бүрдэлт, хувиар	30	-	УУЯ
5.2	ЗГУАХХАХТ-ний 55 дахь заалт	Эрдэс түүхий эдийн боловсруулалтын түвшинг нэмэгдүүлж, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжих	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	УУЯ

5.3	ЗҮГАХХАХТ-ний 40 дэх заалт	Газрын тосны тухай, Ашигт малтмалын тухай хуулиудыг шинэчлэн боловсруулах, Газрын тосны бүтээгдэхүүний нөөцийн тухай, Уул уурхайн салбарын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хуулиуд болон Эрдэс баялгийн салбарт төрөөс баримтлах бодлогыг шинээр боловсруулах	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	УУЯ
5.4	ЗҮГАХХАХТ-ний 43.1 дэх заалт	Стратегийн ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах хүрээнд холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл хайгуул хийж, нөөцийг тогтоосон зарим ордыг стратегийн ач холбогдол бүхий ордод хамруулах	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	-	-	УУЯ
5.5	ЗҮГАХХАХТ-ний 103.1 дэх заалт	Шатдаг занарын эрэл хайгуулыг идэвхжүүлж, шатдаг занараас шатахуун гаргах үйлдвэр, туршилтын ажлыг эхлүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	УУЯ
5.6	ЗҮГАХХАХТ-ний 40.13 дахь заалт	Эзэнгүй, эвдрэлтэй талбайг нөхөн сэргээх бодлогыг хэрэгжүүлэх	Нөхөн сэргээлтэд хамрагдах талбайн хэмжээ, хувиар	10	-	УУЯ
5.7	ЗҮГАХХАХТ-ний 99.1 дэх заалт	Газрын тос боловсруулах дотоодын үйлдвэрийг барьж эхлэх	Барилгын ажлын явц, хувиар	30	-	УУЯ
5.8	ЗҮГАХХАХТ-ний 100.2 дахь заалт	Эдийн засгийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор улсын шатахууны нөөц хадгалах агуулахыг байгуулах	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	УУЯ
5.9	ЗҮГАХХАХТ-ний 103.1 дэх заалт	Хийн түлшний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, холбогдох норм, стандартыг шинэчлэн боловсруулах	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	УУЯ

Зорилт 6.Эдийн засгийн өсөлтийг хангах эрчим хүчний бодлого хэрэгжүүлнэ.						
6.1	ЗҮГАХХАХТ-ний 66.1, 67.2, 67.3, 67.5 дахь заалт	Эрчим хүчний эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх	Шинээр барих дулааны цахилгаан станцын тоо	4	220.0 Гадаад эх үүсвэр	ЭХЯ
6.2	ЗҮГАХХАХТ-ний 66.4 дэх заалт	Гэр хорооллын цахилгаан хангамжийг найдвартай болгох	Өргөтгөх цахилгаан станцын тоо	2	-	ЭХЯ
			Байршлын тоо	113	7.8 Улсын төсөв	ЭХЯ
Зорилт 7. Барилгын материалын импортыг бууруулж, дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.						
7.1	ЗҮГАХХАХТ-ний 5.7 дахь заалт	Барилгын материалын импортыг бууруулж, дотоодын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх	Дотор ханын хавтан, ламинатан шал, хуванцар хоолойн үйлдвэр байгуулах ажлын явц, хувиар	30	-	БХБЯ, ЭЗХЯ, УХААЯ, Хөдөлмөрийн яам /цаашид "ХЯ" гэх/
7.2	ЗҮГАХХАХТ-ний 128.2 дахь заалт	Барилгын төлөвлөлтийн норм, дүрэм, стандартыг олон улсын жишигт нийцүүлэн өөрчлөн боловруулах	Шинээр боловруулж батлуулах барилгын стандарт	4	-	БХБЯ, ХЗЯ
7.3	ЗҮГАХХАХТ-ний 3.7 дахь заалт	Иргэдийг түрээсийн орон сууцаар хангах бодлогыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх	Шинээр ашиглалтад оруулах түрээсийн орон сууцны хүчин чадал	600 айл	30.0 Улсын төсөв	БХБЯ, СЯ
				396 айл	9.5 Улсын төсөв	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
Зорилт 8.Үйлдвэрлэл, хөдөө аж ахуйн салбарын хөгжлийг дэмжинэ.						
8.1	ЗҮГАХХАХТ-ний 56.9 дэх заалт	"Сайншанд" аж үйлдвэрийн цогцолборын мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх	Сонголт хийх үйлдвэрийн тоо	2-оос доошгүй	-	УХААЯ, ЭЗХЯ
8.2	ҮХЦБ-ын 5.2.1.2.1 дэх заалт, ЗҮГАХХАХТ-ний 30.1 дэх заалт	Арьс шир, ноос, ноолуур, оёмол, сүлжмэл, мах сүүний чиглэлийн боловруулах аж үйлдвэрийн салбарыг бодлогоор дэмжин хөгжүүлэх	ДНБ-д эзлэх боловруулах аж үйлдвэрийн салбарын хувь	9 хүртэл	-	УХААЯ

8.3	ҮХЦБ-ын 5.2.1.4.2 дахь заалт	Хөдөө аж ахуйн техник, тоног төхөөрөмжийн дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжих	Үйлдвэрлэх техникийн тоо	250	2.0 Улсын төсөв	ҮХААЯ
				1000		
8.4	ЗГҮАХХАХТ-ний 93.5 дахь заалт	Био бордооны үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх	Байгуулах бордооны үйлдвэр	1	4.0 Хувийн хэвшил	ҮХААЯ
				35.0		
8.5	ЗГҮАХХАХТ-ний 93.11, 97.1, 97.3 дахь заалт	Үр тариа болон жимс, жимсгэний ургацыг нэмэгдүүлж, дотоодын хэрэгцээг хангах, усалгаатай газар тариаланг хөгжүүлэх	Шинээр барьж, сэргээн засварлах услалтын системийн хүчин чадлын хэмжээ, мян.тонн	3	30.0 Улсын төсөв	ҮХААЯ
				6		
9.1	ЗГҮАХХАХТ-ний 82 дахь заалт	Аялал жуулчлалын салбарын өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлнэ. Аялал жуулчлалыг бусчлэн хөгжүүлэх "Аялал жуулчлал" үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	Алим, гүзээлэгэнэ, чавга, интоор тариалах талбайн хэмжээ, мян.га Ургацын хэмжээ, мян.тонн	5	6.6 Улсын төсөв	ҮХААЯ
				100		
9.2	ЗГҮАХХАХТ-ний 82 дахь заалт	Аялал жуулчлалын шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бий болгож, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх бодлого хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	Соёл спорт аялал жуулчлалын яам Цаашид "ССАЖЯ" гэж/ ССАЖЯ
				100		

ГУРАВ.БАЙГАЛЬ ОРЧИН, БУС НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Зорилт 10. Орчны бохирдлоос хамгаалж, доройтлыг бууруулж, ногоон хөгжлийг бий болгоно.		Байгаль орчин ногоон хөгжлийн яам /цаашид "БОНХЯ" гэх/	
10.1 ЗГҮАХХАХТ-ний 218.1 дэх заалт	Иргэн, аж ахуйн нэгжийн нийгмийн харуцлагыг дэмжиж, ногоон эдийн засгийн хөгжлийн орчныг бүрдүүлэх чиглэлээр татварын эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох	Боловсруулах хуулийн төсөл	1
10.2 ЗГҮАХХАХТ-ний 227.2, 232.1 дэх заалт	Үндэсний байгаль, соёл, түүхийн өв газруудын хил хязгаарыг тогтоох	Нийт нутаг дэвсгэрт эзлэх талбай, хувиар	3
10.3 "Шинэ бүтээн байгуулалт" дунд хугацааны зорилтот хөтөлбөрийн 4.4.5 дахь заалт	Улаанбаатар хотын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлж, гэр хорооллын хөрсний бохирдлыг бууруулах	Цэцэрлэгжүүлэх талбай, га	1.6
		Арчилгаа, хамгаалалт хийх талбай, га	0.65
10.4 ЗГҮАХХАХТ-ний 257.3 дахь заалт	Европын холбооны болон олон улсын (ISO) шинэ дэвшилтэт стандарт, норм нормативыг нэвтрүүлэх	Ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулах төсөлд хамрагдах өрхийн тоо	10.000
10.5 ЗГҮАХХАХТ-ний 238.5 дахь заалт	"Саарал" усыг эргүүлэн ашиглахтай холбогдсон норм, стандартыг батлуулах	Стандарт, аргачлалын тоо	5 стандарт, 1 аргачлал
		Норм, стандартын тоо	1
			0.5 Улсын төсөв
			БОНХЯ
			БХБЯ, БОНХЯ
Зорилт 11.Биологийн олон янз байдлыг хамгаална.			
11.1 ЗГҮАХХАХТ-ний 232.1-232.4 дэх заалт	Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээг өргөтгөх	Өргөтгөх хэмжээ, сая.га	1.5
			0.5 Улсын төсөв
			БОНХЯ
11.2 ЗГҮАХХАХТ –ний 234.9 дэх заалт, "Нэн ховор амьтныг хамгаалах" хөтөлбөр	Уур амьсгалын өөрчлөлтөд өртөх нэн ховор, ховордсон амьтдын эрсдэлийн үнэлгээ хийх, сэргээн нутагшуулах, үржүүлэх хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	Эрсдэлийн үнэлгээ	1
		Гаршуулан үржүүлэх төрөл зүйлийн тоо	3
			1.8 Улсын төсөв
			БОНХЯ

11.3	ЗГҮАХХАХТ-ний 234.2 дахь заалт	Устах аюулд орж байгаа ургамлыг хамгаалах, уугуул нутагт нь сэргээх, нэн ховор, ховор ургамлыг тарималжуулах, генофондыг бий болгох	Нөхөн сэргээх талбай бүхий газрын тоо	3	0.6 Улсын төсөв	БОНХЯ
Зорилт 12.Хөдөөгийн хөгжлийг эрчимжүүлж, иргэдийн ая тухтай амьдрах орчныг бүрдүүлнэ.						
12.1	ЗГҮАХХАХТ-ний 127.2 дахь заалт	Аймгийн төвүүдийг хөгжүүлэх ариутгах татуургын үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх	Ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээг шинэчлэх аймгийн тоо	10	20.0 Улсын төсөв	БХБЯ, ЭЗХЯ, СЯ, ЭХЯ
12.2	ЗГҮАХХАХТ-ний 141.1 дэх заалт	"Сум" төслийг хэрэгжүүлж эхлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	30 хүртэл	-	ЭЗХЯ
ДӨРӨВ.НИЙГМИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО						
Зорилт 13. "Ажилтай, орлоготой Монгол хүн" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, хөдөлмөрийн харилцаа, цалин хөлсний бодлогыг шинэчилнэ.						
13.1	ЗГҮАХХАХТ-ний 145.2 дахь заалт	Тур ажилтныг байнгын ажлын байраар хангасан аж ахуйн нэгж, жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд дэмжлэг, урамшуулал олгох	Дэмжлэг, урамшуулалд хамрагдах аж ахуйн нэгж, жижиг, дунд үйлдвэрлэл дэх ажлын байрын тоо	1250	2.5 Улсын төсөв	ХЯ
13.2	ҮХЦБ-ын 4.8 дахь заалт, ЗГҮАХХАХТ-ний 146.3 дахь заалт	Хот, суурингаас хөдөө орон нутагт шилжин суурьшиж, ажил эрхлэх санаачилгыг зээл, санхүүгийн дэмжлэг, урамшууллын бодлогоор дэмжих	Зээл, санхүүгийн дэмжлэг, урамшуулалд хамрагдах хүний тоо	2000	10.0 Улсын төсөв	ХЯ, ЭЗХЯ
13.3		Цалин хөлсний бодлогыг шинэчлэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх	Боловсруулах хуулийн төсөл	1	-	ХЯ
Зорилт 14. Нийгмийн зорилтот бүлэгт чиглэсэн нийгмийн халамийн бодлого хэрэгжүүлнэ.						
14.1	ЗГҮАХХАХТ-ний 149.1 дэх заалт	Эх /эцэг/ нь төрүүлсэн хүүхдээ хоёр нас хүртэл, ихэр хүүхдийг гурван нас хүртэл өөрөө асран хүмүүжүүлэх тэтгэмж, дэмжлэгийн эрх зүйн орчныг бий болгох	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	ХАНХЯ, СЯ
Зорилт 15.Төрөөс тэтгэврийн талаар баримтлах бодлого, хууль эрх зүйн орчныг шинэчилнэ.						
15.1	ЗГҮАХХАХТ-ний 150.1, 35.2, 35.3 дахь заалт	Төрөөс тэтгэврийн талаар баримтлах бодлого, хууль эрх зүйн орчныг шинэчлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	ХАНХЯ

15.2	ЗГҮАХХАХТ-ний 150.3 дахь заалт	Малчид, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид, албан бус салбарт ажиллагчдад зориулсан тэтгэврийн даатгалын тусгай сан, хөтөлбөрийг бий болгох	Малчдын хамрагдалтын хувиар	35-50	12.6 Улсын төсөв	ХАХНХЯ
Зорилт 16. Хүүхэд, суралч, багш, оюутан нэг бүрийг хөгжүүлэх бодлого хэрэгжүүлж, боловсролын тогтолцоог шинэчилнэ.						
16.1	ЗГҮАХХАХТ-ний 194 дэх заалт	Боловсролын байгууллагын олон улсын солилцооны хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх	Хөтөлбөрт хамрагдах багшийн тоо	40	0.8 Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам /цаашид "БШУЯ" гэх/
16.2	ЗГҮАХХАХТ-ний 187.3, 187.4 дэх заалт	Олон улсын жишигт нийцсэн үндэсний хөтөлбөрийг боловсруулж, арга зүй, технологийн шинэчлэлт хийх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	9.5 Улсын төсөв	БШУЯ
16.3		Цэцэрлэгийн болон ерөнхий боловсролын сургуулийн бага ангийн багшийн ажлын ачааллыг багасгах, хөдөлмөрийн үнэлэмжийг нэмэгдүүлэх талаар бодлого боловсруулж, хэрэгжүүлэх	Ээлжийн болон туслах багшийн тоо	2500	-	БШУЯ
16.4		Хүүхэд нэг бүрийг хөгжүүлэх арга зүй технологийг багшид эзэмшүүлэх "Багшийн хөгжил" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	Олон улсын солилцоо үндэсний сургалтад хамрагдах багшийн тоо	12.000	4.0 Улсын төсөв	БШУЯ
16.5	ЗГҮАХХАХТ-ний 201.1 дэх заалт	Инженерийн боловсролын шинэчлэлийг хэрэгжүүлж, олон улсын загварыг турших	Загвар турших сургуулийн тоо	1	0.5 Улсын төсөв	БШУЯ
16.6	ЗГҮАХХАХТ-ний 201.2 дахь заалт	Багш, инженерийн чиглэлийн мэргэжлээр амжилттай суралцаж байгаа оюутны сургалтын төлбөрт хөнгөлөлт үзүүлэх	Хөнгөлөлт үзүүлэх оюутны тоо	4200	2.5 Улсын төсөв	БШУЯ
16.7	ЗГҮАХХАХТ-ний 204.1, 204.2 дахь заалт	"Өрсөлдөх чадвартай Монгол хүн" хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, дэлхийн шилдэг сургуулиудад оюутан сургах арга хэмжээг үе шаттайгаар авч хэрэгжүүлэх	Дэлхийн шилдэг сургалцах сургуульд оюутны тоо	75	2.6 Улсын төсөв	БШУЯ

Зорилт 17.Боловсролын салбарын чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулна.

17.1	Хүүхэд бүрийг авьяас нь тулгуурлан хөгжүүлэх "Авьяас" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	Секц, дугуйлан хичээлгэхэд шаардлагатай тоног төхөөрөмж, хэрэгслээр хангагдах сургуулийн тоо	250	3.2 Улсын төсөв	БШУЯ
17.2	ЗГҮАХХАХТ-ний 187.7, 192.3 дахь заалт	Хүүхэд бүрд ном уншуулах эрмэлзэл төрүүлэх, унших арга зүйг түгээн дэлгэрүүлэх "Ном" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	12 2500	7.6 Улсын төсөв	БШУЯ
17.3	ЗГҮАХХАХТ-ний 205.1-205.6 дахь заалт	Тусгай хэрэгцээт боловсролын үйлчилгээг тогтолцооны хэв шинжид оруулж, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн оношилгоо, үнэлгээг сайжруулж, багшлах боловсон хүчнийг бэлтгэн мэргэшүүлж, давтан сургаж, сургалтын хөтөлбөр, сурах бичгийг боловсронгуй болгох	2 1 2 3		
17.4	ЗГҮАХХАХТ-ний 187.9, 187.12, 187.13 дахь заалт	Насан туршийн боловсролын тогтолцоог бэхжүүлж, олон нийтийн хандлага, төлөвшилийг хөгжүүлэх хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	90 100	6.0 Улсын төсөв	БШУЯ
17.5	ЗГҮАХХАХТ-ний 199.1 дэх заалт	Техник, технологийн чиглэлээр Монгол-Германы хамтарсан дээд сургууль байгуулах ажлыг эхлүүлэх	100	5.0 Улсын төсөв	БШУЯ
17.6	ЗГҮАХХАХТ-ний 200.1 дэх заалт	Их сургуулиудын хотхон байгуулах чиглэлээр ажиллах	-	-	БШУЯ
17.7	ЗГҮАХХАХТ-ний 193.1 дэх заалт	Боловсролын удирдлага, мэдээллийн үндэсний системийг хөгжүүлэх	100	1.0 Улсын төсөв	БШУЯ

Зорилт 18. Шинжлэх ухаан, технологийн үйл ажиллагааны чанар, үр өгөөжийг дээшлүүлнэ.					
18.1	Үндэсний Аюулгүй Байдлын Үзэл Баримтлалын 3.1.4.1 дэх заалт, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 2012 оны 14 Дүгээр зарлиг	Хэрэгжүүлэх судалгааны төслийн тоо	20	2.7 Улсын төсөв	БШУЯ
Зорилт 19. Эрүүл мэндийн оношилгоо, эмчилгээ, үйлчилгээг иргэн бүрд хүргэх боломжийг бүрдүүлнэ.					
19.1	ЗГҮАХХАХТ-ний 174.1 дэх заалт	Эрүүл мэндийн салбарын ажилтны хариуцлагын даатгалын тогтолцоог бий болгох эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх	100	-	Эрүүл мэндийн яам Цаашид "ЭМЯ" гэх/
19.2	ЗГҮАХХАХТ-ний 170.2 дэх заалт	Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж, үйлчилгээг өргөжүүлэх	100	18.5 Улсын төсөв	ЭМЯ, ХАХНХЯ
19.3	ЗГҮАХХАХТ-ний 165.1 дэх заалт	Эрүүл мэндийн технологийн нэгдсэн бодлогыг боловсруулж, хэрэгжүүлэх	20	-	ЭМЯ
19.4	ЗГҮАХХАХТ-ний 177.1 дэх заалт	Эмнэлгийн яаралтай тусламжийн хүрээг өргөлтгөх	50	18.0 Улсын төсөв	ЭМЯ
19.5	Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 21.1.2 дахь заалт, 21.3 дахь хэсэг	Нийгмийн халамж, дэмжлэг шаардлагатай иргэдийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг сайжруулах арга хэмжээг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх	97.000	20 Улсын төсөв	ЭМЯ
19.6	ЗГҮАХХАХТ-ний 183.1 дэх заалт	Уламжлалт эмийн түүхий эдийн стандартыг боловсронгуй болгох	20	-	ЭМЯ
19.7	ЗГҮАХХАХТ-ний 167.5 дэх заалт	Эмийн чанарыг баталгаажуулах стандартыг боловсруулах	20	-	ЭМЯ
19.8	ЗГҮАХХАХТ-ний 167.5, 167.6 дэх заалт	Эмийн аюулгүй байдлын мэдээллийн нэгдсэн системийг нэвтрүүлж, импортын болон дотоодын үйлдвэрлэгчдийн эмийн худалдаанд хяналт тавих	15	5.0 Улсын төсөв	ЭМЯ

19.9	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хуулийн 6.1-6.3 дахь заалт	Эм ханган нийлүүлэх тогтолцоог бэхжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	20	1.5 Улсын төсөв	ЭМЯ
19.10	ҮХЦБ-ын 4.5 дахь заалт	"Эрүүл хот, дүүрэг, сум, баг, ажлын байр, сургууль бий болгох үндэсний хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	0.4 Улсын төсөв	ЭМЯ
Зорилт 20. Соёлын биет болон биет бус өвийг хадгалж хамгаалан, соёлын үйлчилгээний хүртээмж, чанарыг дээшлүүлнэ.						
20.1	Соёлын тухай хуулийн 13.1.4 дэх заалт	Хөдөө орон нутгийн соёлын төвүүдийг хөрөнгө оруулалтын бодлогоор дэмжих	Соёл, урлагийн байгууллагын тоо	230	2.6 Улсын төсөв	ССАЖЯ
20.2		Соёлын биет болон биет бус өвийг хамгаалах чиглэлээр төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	ССАЖЯ
Зорилт 21. Биеийн тамирыг хүний өдөр тутмын хэрэглээ болгох, спортоор хичээллэгчдийн залгамж халааг бэлтгэх, биеийн тамир, спортын салбарын материаллаг баазыг бэхжүүлнэ.						
21.1	Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх цогц хөтөлбөр /цаашид "БТСХЦХ" гэх/-ийн 3.4.5 дахь заалт	Багийн спортыг хөгжүүлэх тусгайлсан хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх;	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	ССАЖЯ
21.2	БТСХЦХ-ийн 3.1.16 дахь заалт	Аймаг, нийслэл, сум, дүүрэгт явган аялах чиглэл тогтоож, явган аяллыг хөгжүүлэх;	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	2.8 Улсын төсөв	ССАЖЯ
21.3	БТСХЦХ-ийн 3.4.5 дахь заалт	Хүн амыг чийрэгжүүлэх, идэвхтэй хөдөлгөөнөөр хичээллэх орчин, нөхцөлийг бүрдүүлэх чиглэлээр хөтөлбөр, төсөл хэрэгжүүлэх	Хамрагдах аймаг, дүүрэг	21 аймаг, 9 дүүрэг	15.0 Улсын төсөв	ССАЖЯ
ТАВ. ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ, ЗАСАГЛАЛ, ЭРХ ЗҮЙН ШИНЭЧЛЭЛ						
Зорилт 22. Төрийн үйлчилгээ, хүртээмжийг дээшлүүлж, хууль сахиулах болон хил хамгаалах байгууллагын үйл ажиллагааг бэхжүүлнэ.						

22.1	ҮХЦБ-ын 7.2 дахь заалт	Төрийн бүртгэл, мэдээллийн тогтолцоог шинэтгэж, цахим мэдээллийн тогтолцоог бүрдүүлэх	Монгол Улсын иргэний үнэмлэхийг цахим хэлбэрээр төрийн үйлчилгээнд хэрэглэх хувь	100	20.0 Улсын төсөв	Хууль зүйн яам /цаашид "ХЗЯ" гэх/
22.2	ЗГҮАХХАХТ-ний 313 дахь заалт	Эрүүгийн бодлогын шинэтгэлийг хэрэгжүүлэх	Мөрдөх алба, Маршалын албыг шинээр зохион байгуулах ажлын явц, хувь	100	-	ХЗЯ
22.3	ҮХЦБ-ын 4.4.2 дахь заалт, Хөгжлийн стратеги хөтөлбөр	Хорих байгууллагын тогтолцоог шинэчлэх	Цагдаагийн байгууллагыг шинэчлэн зохион байгуулах ажлын явц, хувь	100	-	ХЗЯ
22.4	Монгол улсын төрөөс хилийн талаар баримтлах бодлогын 1.5 дахь заалт, ЗГҮАХХАХТ-ний 247.3 дахь заалт	"Улсын хил хамгаалалтын техник хангамжийг сайжруулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	70	-	ХЗЯ
22.5	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний хөгжлийн стратеги, хөтөлбөрийн 4.5 дахь заалт	Хилийн шалган нэвтрүүлэх тогтолцоог шинэчлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	ХЗЯ

22.6		Хуулийн боловсролын шинэчлэлийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	30	-	ХЗЯ
22.7	ЗГҮАХХАХТ-ний 306.1 дэх заалт	Шүүх эрх мэдлийн болон хууль сахиулах байгууллагын цахим мэдээллийн тогтолцоог бүрдүүлэх	Хууль зүйн яамны харьяа байгууллага байгуулах ажлын явц, хувиар	100	2.0 Улсын төсөв	ХЗЯ
22.8	ҮХЦБ-ын 5.1.5.3 дахь заалт, ЗГҮАХХАХТ-ний 78.9 дэх заалт	Хилийн боомт дахь хяналт шалгалтыг эрсдэлтэй бараа, бүтээгдэхүүнд чиглүүлж, аюулгүйн үзүүлэлтэд суурилсан хяналт, шинжилгээг өргөжүүлэх	Хууль сахиулах байгууллагуудыг цахим мэдээллийн сүлжээнд холбох ажлын явц, хувиар	100	-	Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар
Зорилт 23. Гамшгаас хамгаалах менежментийн тогтолцоог бэхжүүлэх үйл ажиллагаанд төв, орон нутаг, мэргэжлийн байгууллага, иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.						
23.1	ЗГҮАХХАХТ-ний 267.1 дэх заалт	Эрдэнэт, Дархан, Хархорин, Ховд, Улиастай, Зуунмод болон Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэрт газар хөдлөлтийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх	Газар хөдлөлтийн эрсдэлийн үнэлгээ	7	5.0 Улсын төсөв	БХБЯ, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар, Төрийн бус байгууллага
23.2	ЗГҮАХХАХТ-ний 267.2 дахь заалт	Газар хөдлөлтийн гамшгийн эрсдэлийг тодорхойлоход чиглэсэн инженер-геологи, гидрогеологи, газар хөдлөлт, тектоникийн судалгааны ажлыг орчин үеийн технологийн түвшинд хийх	Инженер-геологи, гидрогеологи, газар хөдлөлт, тектоникийн судалгааны ажил	1	2.5 Улсын төсөв	БХБЯ, БШУЯ, СЯ, Онцгой байдлын ерөнхий газар
ЗУРГАА. ГАДААД БОДЛОГО, БАТЛАН ХАМГААЛАХ						
Зорилт 24. Энхий эрхэмлэсэн, нээлттэй, бие даасан, олон тулгуурт гадаад бодлого явуулж, эдийн засгийн үр ашгтай гадаад харилцааг хөгжүүлнэ.						
24.1	ЗГҮАХХАХТ-ний 253.2 дахь заалт	Монгол-Оросын худалдаа, эдийн засгийн хамтын ажиллагааг 2011-2015 онд хөгжүүлэх хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	ЭЗХЯ

24.2	ЗГҮАХХАХТ-ний 253.7 дахь заалт	Япон Улстай Эдийн засгийн түншлэлийн хэлэлцээр байгуулах чиглэлээр ажиллах	Байгуулж дуусах хэлэлцээр, хэлэлцээний тоо	5 ба 6 дугаар шатын хэлэлцээ	0.3 Улсын төсөв	ЭЗХЯ
24.3	ҮХЦБ-ын 7.5.1.2, 7.5.2.3 дахь заалт, ЗГҮАХХАХТ-ний 253.4 дэх заалт	Монголын бараа, бүтээгдэхүүнийг дамжин өнгөрүүлэх таатай орчныг бүрдүүлэх	Дамжин өнгөрөх тээврийн гурван талт хэлэлцээрийн бэлтгэл ажлын явц, хувиар	100	0.5 Улсын төсөв	ГХЯ, Холбогдох яамд
24.4	ЗГҮАХХАХТ-ний 253.5 дахь заалт	АНУ-тай стратегийн түншлэл, Канад Улстай иж бүрэн түншлэлийн харилцаа тогтоох чиглэлээр ажиллах	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	1.3 Улсын төсөв	ГХЯ
24.5	ҮХЦБ-ын 7.5.2.3 дахь заалт, ЗГҮАХХАХТ-ний 254.5 дахь заалт	Далайд гарцгүй хөгжиж буй орнуудын Олон улсын судалгааны төвийг үүсгэн байгуулах олон улсын хэлэлцээрийг хүчин төгөлдөр болгож, үйл ажиллагааг эхлүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар	100	-	ГХЯ
24.6	ҮХЦБ-ын 7.5.1.1 дахь заалт, ЗГҮАХХАХТ-ний 253.12 дахь заалт	Манай улстай дипломат харилцаагүй, НҮБ-ын гишүүн улстай дипломат харилцаа тогтоох ажлыг идэвхтэй үргэлжлүүлэх	Дипломат харилцаа тогтоох улсын тоо	5-аас доошгүй	-	ГХЯ
24.7	ҮХЦБ-ын 7.5.3.1 дахь заалт, ЗГҮАХХАХТ-ний 258 дахь заалт	Хилийн чанадад байгаа иргэдийнхээ эрх ашгийг хамгаалж, хилийн чанад дахь монгол иргэдийн бүртгэлийн тогтолцоог сайжруулах	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт, хувиар Шинээр нээх дипломат төлөөлөгчийн газрын тоо	100 4-өөс доошгүй	- 2.5 Улсын төсөв	ГХЯ
Зорилт 25. Батлан хамгаалах чадварыг нэмэгдүүлж, мэргэжлийн цэрэгт суурилсан зэвсэгт хүчнийг төлөвшүүлнэ.						
25.1	ЗГҮАХХАХТ-ний 244.3, 244.6, 246.3 дахь заалт	Батлан хамгаалах чадварыг бэхжүүлэх чиглэлээр төслүүдийг хэрэгжүүлэх	Хэрэгжүүлэх төслийн тоо	22	44.0 Улсын төсөв	Батлан хамгаалах яам /цаашид "БХЯ" гэж/
25.2	ЗГҮАХХАХТ-ний 251.3, 251.4 дэх заалт	"Мэргэжлийн анги, байгууллагыг бусчлэн байгуулах" төслийн хүрээнд улсын хэмжээний бүтээн байгуулалтын ажилд оролцох ангидыг бусчлэн байгуулж эхлэх;	Ажлын явц, хувиар Сургалт- уйлдвэрлэлийн төвийн барилгын ажлын явц, хувиар	50 30	6.0 Улсын төсөв 3.0 Улсын төсөв	БХЯ БХЯ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2013 оны 05 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Дугаар 41

Улаанбаатар
хот

Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.6 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ батлагдсантай холбогдуулан дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /Н.Алтанхуяг/, Санхүүгийн зохицуулах хороо /Д.Баярсайхан/-нд тус тус даалгасугай:

1/Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан шаардлагатай сургалт, сурталчилгааг тодорхой хөтөлбөрийн дагуу хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын тооцоог нарийвчлан гаргаж, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэх;

2/Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д заасан дүрэм, журам, заавар, стандарт, нэр томьёоны тайлбарыг холбогдох төрийн захиргааны болон мэргэжлийн байгууллагатай хамтран 2013 онд багтаан боловсруулж, батлах;

3/хөрөнгийн биржийн бүртгэлийн шалгуур хангахгүй байгаа хувьцаат компанийг хөрөнгийн биржийн бүртгэлээс хасах, татан буугдсан хамтын сан болон хөрөнгө оруулалтын сангийн үлдэгдэл хөрөнгийн асуудлыг хувьцаа эзэмшигч, хөрөнгө оруулагчдын эрх ашигт нийцсэн хэлбэрээр шийдвэрлэх;

4/үйл ажиллагаа явуулдаггүй, хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлээс хасагдсан, хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлдэггүй болон хувьцаат компанийн шаардлага хангахгүй байгаа компанийн талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай санал боловсруулж 2013 онд багтаан Улсын Их Хуралд танилцуулах;

5/хөрөнгө оруулалтын сан болон холбогдох бусад сангийн үйл ажиллагааг зохицуулсан хуулийн төсөл боловсруулан 2013 оны 3 дугаар улиралд багтаан Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

6/хөрөнгийн зах зээлийг дэмжих бодлогын хүрээнд Засгийн газрын урт хугацаат өрийн хэрэгслийг хөрөнгийн биржээр дамжуулан арилжаалах арга хэмжээг авах;

7/Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5.6-д заасан стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байгаа этгээдийн хувьцааг Хөрөнгийн биржээр арилжаалах ажлыг 2013 онд багтаан зохион байгуулах.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

З.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2013 оны 06 дугаар
сарын 10-ны өдөр

Дугаар 88

Улаанбаатар
хот

Засгийн газарт чиглэл өгөх тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 3, Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 1, 12 дугаар зүйлийн 12 дахь хэсэг, Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалын 3 дугаар зүйлийн 3.3.2.1-г тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Нэг. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн нэгдүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан төрийн үйл ажиллагааны үндсэн зарчим болох “хууль дээдлэх”, Төрийн албан тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.2.2-т заасан төрийн албаны “ил тод байх”, Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 5.1.3-т заасан “хуулийн дагуу нууцад хамааруулснаас бусад бүх мэдээлэл нээлттэй байх” болон Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.5 дахь хэсэгт заасан “төсвийн ил тод байдлыг хангасан байх” зарчмыг баталгаажуулж, Авлигын эсрэг хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.4 дэх заалтын хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх зорилгоор дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Засгийн газарт чиглэл болгосугай:

1. Улсын болон орон нутгийн төсвөөс санхүүжигч төрийн байгууллага, түүнчлэн төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой аж ахуйн нэгжийн төсвийн орлого, зарцуулалт болон тайлагналын үйл ажиллагааг олон нийтэд нээлттэй болгох ажлыг хууль тогтоомжид нийцүүлэн зохион байгуулж, иргэдэд ойлгомжтой, хүртээмжтэй байдлаар мэдээлэх “шилэн данс”-ны тогтолцоонд шилжих;

2. Төсвийн гүйцэтгэл, зарцуулалтад тавих иргэний хяналтын тогтолцоо хийгээд өнөөгийн эрх зүйн орчны талаар олон нийтэд сурталчилах, иргэдийн санал дүгнэлтийг хүлээн авсан эсэхийг эргэж мэдэгдэж байх тогтолцоог нэвтрүүлэх.

Хоёр. Энэхүү зарлигийн хэрэгжилтэд хөндлөнгийн хяналтыг тавьж, идэвх санаачлагтай оролцохыг нийт иргэд, иргэний нийгмийн байгууллага, аж ахуйн нэгж, хэвлэл, мэдээллийн байгууллагад хандан уриалсугай.

Гурав. Чиг үүргийн хүрээнд зарлигийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, дүн шинжилгээ хийж ажиллахыг авлигатай тэмцэх болон хууль сахиулах байгууллагуудад даалгасугай.

Дөрөв. Зарлигийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон бэлтгэл ажлыг хангаж 2013 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдүүлэх арга хэмжээ авахыг Засгийн газар /Н.Алтанхуяг/-т даалгасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

Ц.ЭЛБЭГДОРЖ

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

Н.АЛТАНХУЯГ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2013 оны 3 дугаар
сарын 22-ны өдөр

Дугаар 106

Улаанбаатар
хот

Журам, жагсаалт шинэчлэн болон шинээр батлах тухай

Ойн тухай хуулийн 12.1.6, 12.1.8-д заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1.“Ой, хээрийн түймрээс учирсан хохирлыг тооцох журам”-ыг 1 дүгээр, “Ой, хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх журам”-ыг 2 дугаар, “Сум, дүүргийн нутаг дэвсгэрт ой, хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэхэд зайлшгүй шаардлагатай багаж хэрэгслийн жагсаалт”-ыг 3 дугаар, “Ой, хээрийн түймрийг унтраах ажилд оролцож байгаа иргэдийн хувийн хангамжид байх зүйлс, заавал эзэмшсэн байх арга техникийн жагсаалт”-ыг 4 дүгээр хавсралт ёсоор тус тус баталсугай.

2. Ой, хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах, унтраахад шаардлагатай техник, багаж хэрэгслийг худалдан авахад шаардагдах хөрөнгийг жил бүрийн улсын болон орон нутгийн төсөвт тусгаж байхыг Сангийн сайд Ч.Улаан, Монгол Улсын Шадар сайд Д.Тэрбишдавга, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай.

3. Ой, хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх, түймрийн аюулгүй байдлыг хангахад тавигдах шаардлагыг иргэд, олон нийтэд мэдүүлэх, мөрдүүлэх чиглэлээр сургалт, сурталчилгааны ажлыг эрчимжүүлэх, энэхүү тогтоолын хэрэгжилтийг хангуулж ажиллахыг Монгол Улсын Шадар сайд Д.Тэрбишдавга, Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайд С.Оюун, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт даалгасугай.

4. Энэхүү тогтоол гарсантай холбогдуулан “Журам шинэчлэн батлах тухай” Засгийн газрын 2010 оны 9 дүгээр сарын 29-ний өдрийн 254 дүгээр тогтоол, “Байгалийн гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, ой, хээрийн түймэртэй тэмцэх материаллаг баазыг бэхжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай” Засгийн газрын 1999 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдрийн 219 дүгээр тогтоолыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

Н.АЛТАНХУЯГ

**БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НОГООН
ХӨГЖЛИЙН САЙД**

С.ОЮУН

Засгийн газрын 2013 оны 106 дугаар
тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

**ОЙ, ХЭЭРИЙН ТҮЙМРЭЭС УЧИРСАН ХОХИРЛЫГ
ТООЦОХ ЖУРАМ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Байгаль хамгаалах тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг, Ойн тухай хуулийн 12.1.6-д заасан ой, хээрийн түймрийн улмаас учирсан хохирлыг тооцож, тодорхойлоход энэхүү журмыг дагаж мөрдөнө.

1.2. Ой, хээрийн түймэр (цаашид “түймэр” гэх)-ээс учирсан хохирлыг тооцох ажлын хэсгийг сум, дүүргийн Засаг даргын шийдвэрээр томилно. Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн нь 5-аас доошгүй гишүүнтэй байна.

Ажлын хэсэгт хууль хяналт, онцгой байдал, байгаль орчны асуудал хариуцсан байгууллага, сум дундын болон сумын ойн ангийн мэргэжлийн хүмүүсийг оролцуулах бөгөөд хэрэв түүх, соёлын үл хөдлөх дурсгал болох булш, бунхан, хиргэсүүр түймэрт өртсөн тохиолдолд соёлын өвийн бүртгэл, мэдээллийг хариуцсан ажилтанг оруулна.

1.3. Ажлын хэсэг нь ой модны шаталтын зэрэглэл, түймрээс учирсан хохирлыг тогтоож, акт үйлдэх бөгөөд энэ нь түймэр тавьсан, санамсаргүй түймэр алдсан буруутай этгээдтэй эрх бүхий байгууллагаас хариуцлага тооцох, түүнээс нөхөн төлбөр гаргуулах үндсэн баримт болно.

Хоёр. Түймэрт нэрвэгдсэн талбайд судалгаа явуулах

2.1. Түймрээс учирсан хохирлыг тодорхойлох зорилгоор шатсан талбайг судлах ажил нь бэлтгэл ажил болон хээрийн судалгаа гэсэн хоёр хэсгээс бүрдэнэ.

2.1.1. бэлтгэл ажил нь дараахь ажилбараас бүрдэнэ:

1) тухайн бүс нутгийн байр зүйн болон бусад холбогдох газрын зураг, лавлах материалыг бэлтгэж, түймэр гарсан газрыг тоймлон тэмдэглэх;

2) түймрийн хохирлыг тодорхойлоход шаардагдах ой, хадлан, бэлчээр, ан амьтан зэрэг байгалийн нөөцийн экологи-эдийн засгийн үнэлгээний материалыг бүрдүүлж, нарийвчлан судлах;

3) түймэрт нэрвэгдсэн газар байрлаж байсан аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэний эд материалын хохирлын талаар мэдээлэл цуглуулах;

4) түймэртэй тэмцэхэд гарсан зардалтай холбоотой материалыг бүрдүүлэх;

5) түймэрт нэрвэгдсэн талбайд үзлэг явуулахад шаардагдах тээврийн хэрэгсэл, уналга, багаж хэрэгсэл, ажлын хувцас бэлтгэх.

2.1.2. хээрийн судалгаа нь тойм болон жишиг судалгаа гэсэн хоёр хэсгээс бүрдэнэ:

1) тойм судалгааг түймэрт нэрвэгдсэн нийт газрыг хамруулан хийнэ. Энэ судалгаагаар тухайн түймрийн төрөл, хэлбэр, эрчим, тархалтын хэмжээг тоймлон тогтоож, байр зүйн зурагт тэмдэглэн, түймэрт нэрвэгдсэн

эд хөрөнгийн хэмжээ, түймэрт шатсан байдлыг тогтоож, түймрийн шаталтын зэрэглэлийг нарийвчлан тогтоох зорилгоор жишиг талбай байгуулах газрыг сонгоно;

2) нэг жишиг талбай нь 20х20 м (400 м I)-30х30 м (900м I) хэмжээтэй байна. Жишиг талбайн нийлбэр хэмжээ нь тойм судалгаа хийсэн түймэрт нэрвэгдсэн талбайн 1-ээс доошгүй хувийг хамарсан байна;

3) жишиг талбайг тухайн нутаг дэвсгэрийн түймэрт нэрвэгдсэн байдлыг төлөөлөн илэрхийлж чадахаар хэсэг, янз бүрийн эрчимтэй шатсан газарт байгуулна.

Гурав. Ой модны шаталтын зэрэглэл тогтоох

3.1. Ой модны шаталтын зэрэглэлийг зөв тогтоож түймрээс учирсан хохирлыг янз бүрийн эрчимтэй шатсан ойн талбай бүрээр нарийвчлан тооцон тодорхойлсноор, сөрөг үр дагаврыг арилгах, шатсан ойг зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх арга хэмжээ боловсруулна.

3.2. Ойн түймэрт нэрвэгдсэн байдлыг харгалзан тухайн ой модны шаталтын зэрэглэлийг сул, дунд, хүчтэй, нэн хүчтэй гэж ангилна.

3.3. Түймэрт нэрвэгдсэн ой модны нөөцийн 15 хүртэл хувь нь цаашид ургах боломжгүй болсон тохиолдолд шаталтын сул зэрэглэлд, модны нөөцийн 16-45 хүртэл хувь шатсан бол дунд зэрэглэлд, 46-75 хүртэл хувь шатсан бол хүчтэй зэрэглэлд, 76-гаас дээш хувь шатсан нөхцөлд шаталтын нэн хүчтэй зэрэглэлд тус тус хамааруулна.

3.4. Янз бүрийн эрчимтэй шатсан ойд жишиг талбай байгуулан мод, өсвөр модны тооллого, хэмжилт хийж, амьд болон үхсэн модны тоо, нөөц, ургаа модны гэмтлийн шинж байдлыг тогтооно. Үүний зэрэгцээ ургамлын нөмрөг, хөрсний шатсан байдалд үнэлгээ өгч ой модны шаталтын зэрэглэлийг тогтооно.

3.5. Ойн түймрийн шаталтын зэрэглэлийг тооцсон хүснэгт, материалыг түймрээс учирсан хохирлыг тогтоосон актад хавсаргана.

Дөрөв. Экологийн хохирлыг тодорхойлох

4.1. Тухайн талбай дахь байгалийн нөөц баялаг, ойн шаталтын зэрэглэлтэй уялдуулан экологийн хохирлыг мөнгөн үнэлгээгээр илэрхийлнэ.

4.2. Экологийн хохирлыг тооцохдоо тухайн баялгийн нэгж талбайн экологи-эдийн засгийн үнэлгээг үндэс болгоно.

4.3. Шаталтын сул зэрэглэлд хамаарах ойн 1 га тутмын хохирлыг ойн экологи-эдийн засгийн үнэлгээний 5 хувиар, шаталтын дунд зэрэглэлд хамаарах ойн 1 га тутмын хохирлыг ойн экологи-эдийн засгийн үнэлгээний 10 хувиар, шаталтын хүчтэй зэрэглэлд хамаарах ойн 1 га тутмын хохирлыг уг үнэлгээний 20 хувиар, нэн хүчтэй зэрэглэлд хамаарах ойн 1 га тутмын хохирлыг уг үнэлгээний 30 хувиар тооцно.

4.4. Шатсан ойн экологийн хохирлыг модны төрөл тус бүрээр тооцно.

4.5. Түймэрт нэрвэгдсэн талбай дахь модны төрөл бүрээр тооцсон хохирлын нийлбэрээр нийт учирсан хохирлыг тогтооно.

4.6. Болцын нас гүйцээгүй ойд учирсан хохирлыг ойн экологи-эдийн засгийн болон модны нөөцийн эдийн засгийн үнэлгээнд тулгуурлан ой модны насны ангийн дараахь итгэлцүүрээр бууруулж тооцно:

Ой модны насны ангийн итгэлцүүр

Насны ангилал	Ойн төрөл	
	Шилмүүст	Навчит
1 дүгээр	0.24	0.35
2 дугаар	0.31	0.48
3 дугаар	0.45	0.91
4 дүгээр	0.67	0.95
5 болон түүнээс дээш	1.0	1.0

4.7. Түймэрт нэрвэгдсэн бэлчээрийн хохирлыг намрын улиралд хөдөө аж ахуйн газрын үнэлгээний тойрог бүрийн гектарын суурь үнэлгээг 0.03, хаврын улиралд 0.01 итгэлцүүрээр үржүүлж тооцно.

Тав. Эд хөрөнгийн хохирлыг тодорхойлох

5.1. Аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдийн эд хөрөнгийн хохирлыг дараахь байдлаар тодорхойлно:

5.1.1. барилга байгууламж, машин, техник тоног төхөөрөмж, бусад эд хөрөнгийн хохирлыг тайлан тэнцлийн үнээр, ийм үнэгүй бол тэдгээрийг ашиглаж эхлэх үеийн зах зээлийн үнийг үндэслэн шатсан байдал, элэгдэл, хорогдлын шимтгэлийг харгалзан;

5.1.2. шатсан орон сууц, гэр, малын хашаа, саравчны хохирлыг тухайн үеийн зах зээлийн үнэ, ашиглалтын хугацааг харгалзан;

5.1.3. бэлтгэсэн мод, өвс, хүнсний ногоо, мал, гэрийн тэжээмэл амьтны хохирлыг тухайн үеийн зах зээлийн үнээр.

5.2. Түймэрт шатсан таримал ургамал, үр тарианы хохирлыг тухайн жилд 1 га-гаас авахаар тогтоосон ургацын хэмжээгээр, хэрэв ургацын хэмжээг тухайн жилд тогтоогоогүй бол 1 га-гаас сүүлийн 3 жилд авсан дундаж ургацын хэмжээгээр тухайн үеийн зах зээлийн үнээр тооцно.

5.3. Ойн санд шилжээгүй таримал ойд учирсан хохирлыг 1 га талбайд уг ойг тарьж ургуулахад зарцуулсан тухайн үеийн зардлаар тооцно.

5.4. Мод үржүүлгийн байнгын болон түр талбай, хүлэмжид үржүүлж байгаа бөгөөд стандартын хэмжээнд хүрээгүй тарьц, суулгацын хохирлыг үр бэлтгэх, хөрс боловсруулах, тэдгээрийг ургуулахад усалж, арчилж, хамгаалсан ажлын бодит зардлаар, мод үржүүлгийн газарт хашилт, хамгаалалт хийсэн, барилга байгууламж, стандартын хэмжээнд хүрсэн тарьц, суулгацын хохирлыг тухайн үеийн зах зээлийн үнээр тооцно.

Зургаа. Зардал тооцох

6.1. Ой, хээрийн түймэртэй тэмцэхэд гарсан зардлыг санхүүгийн үндсэн баримтыг үндэслэн шууд болон шууд бус хэлбэрээр тооцно.

6.2. Шууд зардалд түймэртэй тэмцэхэд дайчлагдан ажилласан машин техникт хэрэглэсэн шатахуун, хоол хүнсний үнэ, бусад зардал багтана.

6.3. Шууд бус зардалд түймэрт дайчлагдан ажилласан хүмүүсийн цалин, томилолтын зардал, онгоц, нисдэг тэрэг, бусад тээврийн хэрэгсэл ашигласны хөлс, холбооны хэрэгслээр ярьсан зардал, түймэртэй тэмцэхэд зориулан тусламжаар ирүүлсэн техник хэрэгслийн тээврийн зардал, гаалийн татвар, түймэрт нэрвэгдсэн талбайд үзлэг явуулахад шаардагдах тээврийн хэрэгсэл, уналга, багаж хэрэгсэл, ажлын хувцасны зардал, машин, техник ашигласны хөлс тус тус багтана.

Долоо. Учирсан хохирлын акт тогтоох

7.1. Экологийн болон эд хөрөнгийн хохирол, түймэртэй тэмцэхэд гарсан зардлыг үндэслэн түймрээс учирсан хохирлын актыг тогтооно.

Түймрээс учирсан хохирлын актад энэхүү журмын 1.2-т заасан ажлын хэсгийн гишүүд гарын үсэг зурж зохих шатны Засаг даргаар баталгаажуулна. Актдад холбогдох тооцоо, баримт, зураг зэргийг хавсаргана.

7.2. Ой, хээрийн түймрээс учирсан хохирлын актыг энэхүү журмын хавсралтаар баталсан маягт 1-ийн дагуу үйлдэнэ.

7.3. Актыг 4 хувь үйлдэж гэм буруутай этгээдээр гарын үсэг зуруулан (ийм этгээд тогтоогдоогүй бол гарын үсэггүйгээр) зохих шатны Засаг даргын Тамгын газар, хууль хяналтын байгууллага, онцгой байдлын болон ойн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад тус тус 1 хувийг хүргүүлнэ.

7.4. Тухайн шатны Засаг даргын Тамгын газар тогтоосон актад маргаан гарсан тохиолдолд мэргэжлийн байгууллагаар магадлан шинжилгээ хийлгэж болно.

7.5. Ой, хээрийн түймрээс учирсан хохирлын актыг Ойн тухай хуулийн 43.1-д заасан хугацаанд багтаан гаргана.

7.6. Ой, хээрийн түймрээс учирсан хохирлын акттай холбогдон талуудын хооронд үүссэн маргааныг тухайн шатны Засаг дарга материалыг хүлээн авснаас хойш 14 хоногт багтаан хянан шийдвэрлэнэ. Уг шийдвэрийг талууд эс зөвшөөрвөл гомдлоо шүүхэд гаргаж болно.

“Ой, хээрийн түймрээс учирсан хохирлыг тооцох журам”-ын хавсралт

Маягт 1

Батлав: . . . . . аймаг, ийслэлийн
. . . . . сум, дүүргийн Засаг дарга
. . . . . ( )

ОЙ, ХЭЭРИЙН ТҮЙМРЭЭС УЧИРСАН ХОХИРЛЫН АКТ

..... аймаг (нийслэл)-ийн ..... сум (дүүрэг)-ын ..... баг (хороо)-ийн нутаг ..... гэдэг газар ... оны ... сарын ... -ны өдөр ойн, хээрийн түймэр (доогуур зур) гарч ... оны ... сарын ... өдөр унтарсан. Шатсан газрын газар зүйн байршил (уртраг, өргөрөг) ..... Түймрийн хэлбэр (оройн, гадаргуугийн, хөрсний) ..... Түймэрт нэрвэгдсэн талбай ..... га, үүнээс шаталтын сул зэрэглэлтэй талбай ..... га, дунд зэрэглэлтэй талбай ..... га, хүчтэй зэрэглэлтэй талбай ..... га, нэн хүчтэй зэрэглэлтэй талбай ..... га.

Хохирлын төрөл	Түймэрт нэрвэгдсэн байгалийн баялаг, аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдийн эд хөрөнгө	Хэмжих нэгж	Хохирлын хэмжээ
Экологийн хохирол	Ойн экологи-эдийн засгийн хохирол	га/мян.төг	
	Бэлчээр, хадлангийн талбай	га/мян.төг	
	Ан, амьтан	толгой/мян.төг	
Эд хөрөнгийн хохирол	Барилга байгууламж	Барилга, байгууламж	шир/мян.төг
		Гэр	шир/мян.төг
		Хашаа, саравч	шир/мян.төг
	Таримал ургамал	Таримал ургамал, үр тариа	га/мян.төг
		Модны тарьц, суулгац	мян.шир/мян.төг
	Нөөцөлж хураасан ургамал, мод	Бэлтгэж хураасан мод	шоо.метр/мян.төг
		Бэлтгэсэн өвс, тэжээл	тн./мян.төг
		Хураасан тариа	тн./мян.төг
	Түүх, соёлын дурсгал	Булш	тоо/мян.төг
		Бунхан	тоо/мян.төг
		Хиргэсүүр	тоо/мян.төг
	Машин техник		ш/мян.төг
	Бод мал		толгой/мян.төг
	Бог мал		толгой/мян.төг
	Гэрийн тэжээвэр амьтан		толгой/мян.төг
	Холбоо, эрчим хүчний шонгийн мод		ш/мян.төг
Шатаж үрэгдсэн бичиг, баримт		тоо	
Бусад эд зүйл		мян.төг	
Түймэр унтраахад гарсан зардал	Шатахуун		л
	Хоол хүнс		мян.төг
	Онгоц, нисдэг тэрэгний хөлс		мян.төг
	Томилолтын зардал		мян.төг
	Машин, техник ашигласны хөлс		мян.төг
	Холбооны зардал		мян.төг
	Нүүлгэн шилжүүлэх зардал		мян.төг
	Шатахуун		л
Түймэрт өртсөн талбайд судалгаа явуулахад гарсан зардал	Хүмүүсийн цалин, томилолтын зардал		мян.төг
	Машин, техник ашигласны хөлс		мян.төг
	Шатахуун		л
	Багаж хэрэгсэл, ажлын хувцасны зардал		мян.төг
Түймэр унтраахад дайчилсан	Хүн		тоо
	Машин		тоо
	Трактор		тоо
	Мотоцикл		тоо
	Морь		тоо

Түймрээс ..... төгрөгийн хохирол учирснаас ..... төгрөгийн хохирлыг ... оны ... сарын ... -ны дотор төлүүлэхээр шийдвэрлэв.

Түймэрт түлэгдсэн хүний тоо ... Түймэрт өртөж нас барсан хүний тоо .....

Цаашид авах арга хэмжээний тухай ажлын хэсгийн санал .....

Түймрийн шалтгаан .....

Түймэр тавьсан хүний нэр, хаяг: .....

Акт тогтоосон ажлын хэсгийн:

Дарга .....

Гишүүд: .....

Засгийн газрын 2013 оны 106 дугаар
тогтоолын 2 дугаар хавсралт

**ОЙ, ХЭЭРИЙН ТҮЙМРЭЭС УРЬДЧИЛАН
СЭРГИЙЛЭХ ЖУРАМ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Энэ журмын зорилго нь иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын ой, хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх, галын аюулгүй байдлыг хангах талаар хүлээх үүрэг хариуцлага, үүнтэй холбоотой харилцааг зохицуулахад оршино.

1.2. Энэхүү журмыг төрийн болон төрийн бус бүх шатны байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэд заавал биелүүлэх үүрэгтэй.

1.3. Түймрээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ нь мэдээлэл, сургалт сурталчилгаа болон ойн аж ахуйн арга хэмжээ гэсэн хоёр үндсэн төрөлтэй байна.

1.4. Түймрээс урьдчилан сэргийлэх мэдээлэл, сургалт сурталчилгааны арга хэмжээнд дараахь үйл ажиллагаа хамаарна:

1.4.1. уулзалт, ярилцлага зохион байгуулах, телевиз, радиогоор сэрэмжлүүлэг явуулах, зурагт хуудас, санамж бичиг тараах болон бусад мэдээллийн үйл ажиллагаа;

1.4.2. хүүхэд, залуучууд, насанд хүрэгчдийн дунд сургалт зохион байгуулах, аж ахуйн нэгж, байгууллагад түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах хууль, журам, дүрмийг сурталчлах, тайлбарлах болон бусад сургалтын үйл ажиллагаа;

1.4.3. түймрийн аюул ихтэй ой мод руу орох гол зам, овоо, харуулын байрын дэргэд зорчих газар харагдахуйц өндөрлөгт гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх анхааруулга бүхий замын тэмдэгт, самбар байрлуулах болон бусад сурталчилгааны үйл ажиллагаа.

1.5. Түймрээс урьдчилан сэргийлэх ойн аж ахуйн арга хэмжээнд дараахь үйл ажиллагаа хамаарна:

1.5.1. түймрийн аюултай үед тухайн бүс нутгийн цаг уурын нөхцөл болон байгалийн төрхийн онцлогийг харгалзан өгсөн түймрийн аюулын үнэлгээ, аюулын зэрэглэлээс хамаарсан тусгай дэглэм тогтоох;

1.5.2. түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах, түймрийг унтраах салбар хоорондын уялдааг хангах, шаардлагатай хүч хэрэгсэл, түймрийн аюултай үед шатахуун, тосны нөөц бүрдүүлэх;

1.5.3. ой, модны түймэрт тэсвэрлэх чадавхийг дээшлүүлэх, шатах материалын тоо, нөөцийг бууруулах зэрэгт чиглэсэн арчилгаа, цэвэрлэгээ хийх;

1.5.4. түймэрт тэсвэртэй мод, сөөг тарималжуулж, хаалт саад байгуулах.

1.6. Түймрийн тархалтаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд дараахь үйл ажиллагаа хамаарна:

1.6.1. түймрээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх зориулалттай зам барих, замын засвар, үйлчилгээг тогтмолжуулах, нисдэг тэрэг буух талбай бэлтгэх;

1.6.2. усан сан, цөөрөм байгуулах;

1.6.3. түймрээс хамгаалах зурвас гаргах, шатах материалыг цэвэрлэх, шан татах;

1.6.4. түймрийг унтраах ажлыг шуурхай зохион байгуулах;

1.6.5. түймрийн тархалтаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах бусад байгууламжийг бий болгох.

1.7. Энэхүү журмын 1.4.1-1.6.5-д заасан арга хэмжээг хариуцан хэрэгжүүлэх байгууллагууд дараахь үйл ажиллагаа явуулна:

1.7.1. аймаг, нийслэлийн байгаль орчны газар, ойн анги, тухайн шатны Засаг даргатай хамтарч хуурайшилтын нэн аюултай, аюултай зэрэг бий болсон үед тухайн шатны Засаг даргын захирамжаар хуваарь гарган эргүүл, шалгалт хийх, шаардлагатай газар нутагт хяналтын цэг ажиллуулах;

1.7.2. онцгой байдлын байгууллага, бүх шатны Засаг даргатай хамтарч ойн түймэртэй тэмцэх, түймрийг унтраах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх;

1.7.3. улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн захиргаа өөрийн хариуцсан газар нутгийг ой, хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах, түймрийг унтраах ажлыг холбогдох мэргэжлийн байгууллага, орон нутгийн захиргааны байгууллагатай хамтран зохион байгуулах;

1.7.4. хот, тосгон, суурин газрын захиргаа өөрийн ногоон бүсийн ойг түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах, түймрийг унтраах ажлыг зохион байгуулах;

1.7.5. ойн санг гэрээгээр эзэмшиж байгаа иргэдийн нөхөрлөл, аж ахуйн нэгж, байгууллага нь түймрээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг өөрийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлнэ.

1.8. Энэхүү журмын 1.4.1-1.6.5-д заасан түймрийн аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхдээ тухайн бүс нутгийн шатамхай байдалд үнэлгээ өгсний үндсэн дээр байгалийн төрх байдлын онцлог, цаг уурын нөхцөлөөр тогтоосон түймрийн аюулын үзүүлэлт, тухайн бүс нутгийн байгалийн нөөц, баялгийн ашиглалт, хамгаалалтын зориулалт зэргийг харгалзана.

Хоёр. Ерөнхий шаардлага

Түймрийн аюулгүй байдлыг хангах дараахь ерөнхий шаардлагыг нийтээр дагаж мөрдөх үүрэгтэй:

2.1. өсвөр, залуу шилмүүст ой, шатсан ой, хуурай болон унанги мод ихтэй ой, мод бэлтгэлийн хаягдал, үлдэгдлийг цэвэрлээгүй талбай, хуурай өндөр өвстэй газар, модны дор ил гал түлэхгүй байх;

2.2. энэ журмын 2.1-д зааснаас бусад газар мод бэлтгэлийн үлдэгдлийг шатаах, ил гал түлэх зайлшгүй тохиолдолд 1.0 метрээс багагүй өргөнтэй, хөрсний өнгөн хэсгийг хуулсан зурвасаар хүрээлэгдсэн талбай дотор гал түлж дууссаны дараа нь шороогоор булах буюу ус асган галын голомтыг дахин сэргээхгүй унтраасан байх;

2.3. асаасан шүдэнз болон тамхи, халуун үнс, шил, шилэн сав зэргийг ил задгай хаяхгүй байх;

2.4. агнуур хийх үед галт сум хэрэглэхгүй байх;

2.5. шатах, тослох материал шингээсэн цаас, даавуу, хөвөн зэрэг зүйлсийг зориулалтын бус газар ил хаяхгүй байх;

2.6. машин, бусад техник хэрэгслийг асаалттай үед шатахуунаар цэнэглэх, цэнэглэж байгаа машин, техникийн дэргэд тамхи татах, ил гал гаргахгүй байх;

2.7. оч баригчгүй тээврийн хэрэгслээр зорчихгүй байх;

2.8. ой, түүний орчинд ахуйн, үйлдвэрлэлийн, барилгын болон бусад хог хаягдал хаяхгүй байх;

2.9. хот, тосгон, суурин газар, өвөлжөө, хаваржаанаас гарсан хог, хаягдлыг устгах цэг нь дараахь нөхцөлийг хангасан байна:

1) шилмүүст ой болон тусдаа ургаж байгаа шилмүүст мод, өсвөр модны төглөөс 100 метрээс доошгүй зайд;

2) навчит ой болон тусдаа ургаж байгаа навчит модноос 50 метрээс доошгүй зайд.

2.10. хог хаях, шатаах цэгийн эргэн тойронд тус бүр нь 3.0 метрээс багагүй өргөнтэй, хөрсний өнгөн хэсгийг нь хуулсан зэрэгцээ хоёр зурвас гаргах;

2.11. түймрийн аюултай улиралд хог, хаягдлыг зөөж тээвэрлэх, хаяхдаа түймрийн аюулгүй байдлыг хангаж сум, дүүргийн байгаль хамгаалагчийн хяналтын дор гүйцэтгэж байх;

2.12. өвс шатаах тохиолдолд байнгын ажиглалт, хяналтын дор гүйцэтгэж байх;

2.13. түймрийн аюултай үед олон нийтийг хамарсан арга хэмжээ зохион байгуулах этгээд нь оролцогчдод түймрийн аюулгүй байдлыг хангах ерөнхий шаардлага, түймэр гарах үед унтраах арга хэрэгслийн зааварчилгааг өгсөн байх;

2.14. нислэг үйлдэж байгаа нислэгийн багийн ажилтнууд түймэр илэрсэн тохиолдолд холбогдох байгууллагад нэн даруй мэдэгдэж байх.

Гурав. Мод бэлтгэл, ойн арчилгаа, цэвэрлэгээний үед түймрийн аюулгүй байдлыг хангахад тавигдах тусгай шаардлага

3.1. Мод бэлтгэх, ойн арчилгаа, цэвэрлэгээ хийх тохиолдолд талбайн үлдэгдэл, хаягдлыг цэвэрлэхдээ шатаах аргыг хэрэглэхгүй байх.

3.2. Мод бэлтгэл, ойн арчилгаа, цэвэрлэгээ хийсэн талбайг цэвэрлэх үед дараахь шаардлага тавигдана:

3.2.1. өвлийн улиралд мод бэлтгэл, огтлолт явуулсан тохиолдолд талбайн цэвэрлэгээг хавар дахин хийж гүйцээх;

3.2.2. мод бэлтгэл, арчилгаа, цэвэрлэгээ хийхдээ гарсан үлдэгдлийг овоолох, далан хэлбэрээр хураах, бутлан жижиглэх аргуудыг хэрэглэх.

3.3. Бэлтгэсэн модыг талбайд түр үлдээх тохиолдолд бүрэн мөчирлөсөн модыг хураан өрж 2.0 метрээс багагүй өргөнтэй хөрсний өнгөн хэсгийг хуулсан зурвасаар хүрээлж хамгаалах.

3.4. Бэлтгэсэн модыг ойгоос гаргаж хадгалахад дараахь нөхцөлийг хангасан байна:

3.4.1. хураасан мод 5 га хүртэлх талбайг хамарч байвал навчит ойн захаас 20 метрийн зайд, 5 болон түүнээс дээш га талбайг хамарч байвал 30 метрийн зайд байрлуулах;

3.4.2. хураасан мод 5 га хүртэлх талбайг хамарч байвал шилмүүст болон холимог ойн захаас 40 метрийн зайд, 5 болон түүнээс дээш га талбайг хамарч байвал 60 метрийн зайд тус тус байрлуулах.

3.5. Бэлтгэсэн модыг хурааж хадгалах талбайг 2.0 метрээс багагүй өргөнтэй хөрсний өнгөн хэсгийг нь хуулсан зурвасаар хамгаалж тусгаарласан байх.

Дөрөв. Ойн дагалт баялгийг бэлтгэх, боловсруулах
үед түймрийн аюулгүй байдлыг хангахад
тавигдах тусгай шаардлага

4.1. Ойн дагалт нөөцийг бэлтгэн боловсруулахад (жимс чанах, хусны нүүрс шатаах, давирхай бэлтгэх, хадлан хадах болон бусад) дараахь шаардлагыг хангасан байна:

4.1.1. ойн дагалт баялагт анхан шатны боловсруулалт хийх цэгийг ойн захаас 50 метрээс багагүй зайд байрлуулах;

4.1.2. түймрийн аюултай улирлын үед ойн дагалт баялгийг боловсруулах цэгийг байнгын хяналтан дор байлгах;

4.1.3. ойн дагалт баялгийг боловсруулах цэгийн 50 метрийн радиус доторхи газрыг хог, хаягдал, шатах материалаас цэвэрлэж, 2.0 метрээс багагүй өргөнтэй, хөрсний өнгөн хэсгийг хуулсан зурвасаар хамгаалах.

Тав. Зам барих, ашиглах үед түймрийн аюулгүй
байдлыг хангахад тавигдах тусгай шаардлага

5.1. Ойн замын хоёр захаас 10 метрийн дотор байгаа хуурай мод, унанги, мөчир, гишүү зэрэг шатах материал, хог, хаягдлыг тогтмол цэвэрлэж, өвсийг хадсан байх.

5.2. Төмөр замын асуудал хариуцсан байгууллага нь дараахь шаардлагыг биелүүлэх үүрэгтэй:

5.2.1. төмөр замын хоёр талын хамгаалалтын зурвас дотор түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ авах;

5.2.2. оч баригчгүй галт тэргийг ой дундуур өнгөрүүлэхгүй байх;

5.2.3. түймрийн онц аюултай үеэр төмөр замын хэсэгт тусгай эргүүл ажиллуулах;

5.2.4. төмөр замын дагуу түймэр гарсан тохиолдолд унтраах арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулж, холбогдох байгууллагуудад яаралтай мэдэгдэх.

Зургаа. Шугам, сүлжээ байгуулах, засварлах, ашиглах үед түймрийн аюулгүй байдлыг хангахад тавигдах тусгай шаардлага

6.1. Цахилгаан дамжуулах болон холбооны шугам сүлжээ байгуулах, засварлах, ашиглах үед тэдгээрийн дор гаргах зурваст хамрагдах модыг огтолж, шатах материалаас тогтмол цэвэрлэж байх.

6.2. Цахилгаан шугам татах, засварлах ажлыг гүйцэтгэх байгууллага нь хуурайшилтын үед түймрийн аюулгүй байдлыг хангаж ажиллах.

Долоо. Судалгаа, шинжилгээ, сургалт үйлдвэрлэлийн дадлагын ажил явуулах үед түймрийн аюулгүй байдлыг хангахад тавигдах тусгай шаардлага

7.1. Түймрийн аюултай улиралд ой, хээрийн бүс нутгаар судалгаа, сургалт, дадлагын ажил явуулах тохиолдолд судлаач, суралцагсдын байр, дадлага явуулах газрыг шатах материалаас цэвэрлэж, 3.0 метрээс багагүй өргөнтэй хөрсний өнгөн хэсгийг хуулсан зурвасаар хүрээлсэн байх.

7.2. Түймрийн аюултай үед ой, хээрийн бүс нутгаар судалгаа, шинжилгээ, дадлагын ажил явуулахад энэ журмын 1.7.1-1.7.4 дэх хэсэгт заасан байгууллагад мэдэгдэж, явах маршрут, байрлах газрын талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг өгсөн байх.

Засгийн газрын 2013 оны 106 дугаар
тогтоолын 3 дугаар хавсралт

СУМ, ДҮҮРГИЙН НУТАГ ДЭВСГЭРТ ОЙ, ХЭЭРИЙН
ТҮЙМРЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, ТЭМЦЭХЭД ЗАЙЛШГҮЙ
ШААРДЛАГАТАЙ БАГАЖ, ХЭРЭГСЛИЙН ЖАГСААЛТ

№	Аймаг, нийслэлийн нэр	Түймэр гарах эрсдэл бүхий сум, дүүрэг, тосгоны тоо	Шаардагдах багаж, хэрэгсэл (тоо)								
			Холбооны хэрэгсэл	Үлээгч аппарат	Ус шуршигч	Усны сав (1500 л-ээс доошгүй багтаамжтай)	Цуравдагч аппарат	Моторт хөрөө	Чиргүүл	Галд тэсвэртэй хувцас (цамц, өмд, бээлий, малгай, гутал)	Эмнэлгийн анхны тусламжийн иж бүрдэл
1	Архангай	17	17	51	170	17	34	34	-	136	51
2	Сэлэнгэ	20	20	60	200	20	40	40	-	160	60
3	Булган	12	12	36	120	12	24	24	-	96	36

4	Хөвсгөл	20	20	60	200	20	40	40	-	160	60
5	Орхон	2	2	6	20	2	4	4	-	25	6
6	Дархан-Уул	2	2	6	20	2	4	4	-	25	6
7	Увс	6	6	18	60	6	12	12	-	48	18
8	Ховд	2	2	6	20	2	4	4	-	20	6
9	Баян-Өлгий	3	3	9	30	3	6	6	-	20	9
10	Улаанбаатар	9	9	27	90	9	18	18	-	72	27
11	Завхан	10	10	30	100	10	20	20	-	80	30
12	Төв	10/4	14	46	140	18	28	28	4	104	38
13	Өвөрхангай	4/4	8	28	80	12	16	16	4	56	20
14	Дорнод	5/10	15	55	150	25	30	30	10	110	35

15	Хэнтий	7/8	15	53	150	23	30	30	8	106	37
16	Сүхбаатар	13	13	52	130	26	26	-	13	104	39
17	Говьсүмбэр	2	2	8	20	4	4	-	2	20	6
Бүгд		170	170	551	1700	211	340	310	41	1342	484

Тайлбар: 1. Төв, Өвөрхангай, Дорнод, Хэнтий аймгийн сумдыг ойт хээрийн, хээрийн бүс гэж хоёр ангилсан болно.

Засгийн газрын 2013 оны 106 дугаар
тогтоолын 4 дүгээр хавсралт

**ОЙ, ХЭЭРИЙН ТҮЙМРИЙГ УНТРААХ АЖИЛД
ОРОЛЦОЖ БАЙГАА ИРГЭДИЙН ХУВИЙН ХАНГАМЖИД
БАЙХ ЗҮЙЛС, ЗААВАЛ ЭЗЭМШСЭН БАЙХ
АРГА ТЕХНИКИЙН ЖАГСААЛТ**

1. Түймрийг унтраах ажилд оролцож байгаа иргэдийн хувийн хангамжид байх зүйлс:

1.1. Галд тэсвэртэй материалаар хийсэн хөнгөн дулаан хувцас;

1.2. 2x2 м-ийн хэмжээтэй брезинтэн нөмрөг;

1.3. Эмийн сан;

1.4. Резинэн цохиур эсхүл бага оврын хүрз.

2. Түймрийг унтраах ажилд оролцож байгаа иргэдийн заавал эзэмшсэн байх арга техник:

2.1. Түймэр унтраах багаж хэрэгслийг ажиллуулах дадлага, чадвар;

2.2. Түймэр унтраах арга, техник болон хөдөлмөр аюулгүйн үйл ажиллагаанд суралцсан байх;

2.3. Түймэр унтраах үед түлэгдэж, гэмтсэн хүмүүст эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх чадвар.

Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакци.
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот

И-мэйл: turiin_medeel@parliament.mn

Утас: 262420

Хэвлэлийн хуудас: 9

Индекс: 14003